1889 HUSZONHARMADIK EVFOLYAM. 24. SZÁM. BUDAPEST, CSÜTÖRTÖK, JANUAR 24.

SZERKESZTOSEG
BUDAPEST, IV. KECSKEMÉTI-UTCZA 6. SZ.
KÉZIRATOKAT NEM KÜLDÜNK VISSZA.
CSAK BÉRMENTES LEVELEKET FOGADUNK EL

ELŐFIZETÉSI DÍJ:
Vidékre postával, helyben házhoz hordva
Egy évre . . . . 20 frt. | Egy negyedévre . . 5 frt.
Egy félévre . . . 10 frt. | Egy hóra . . 1 frt 80 kr.
A Külföldre: 3 hóra Németországba 5 frt 30 kr. Franczia-, Olasz-, Orosz-, Török-, Görög-, Spanyol-országokba, Svajcz-, Románia és Szerbiába valamint azon országokba, melyek a postaszerződéshez tartoznak, negyedévre 9 frt 25 kr.
Egy szám ára helyben 6 kr., vidéken 7 kr.

EGYETÉRTÉS

KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, IV., KECSKEMÉTI-UTCZA 6 SZ
HIRDETÉSEKET ÉS NYILTTÉRBE VALÓ KÖZLEMÉNYEKET FELVESZ A KIADÓHIVATAL
PARISBAN: *Havas Ágostonnál*: John, F. Jones & Cie, 31 bis, Faub. Montma
Frankfurtban a/M.: Daube G. L. és Társa.
Bécsben: Mosse Rudolf, Seilerstätte Nr. 2.
Haasenstein és Vogler, I., Wallfischgasse 10;
Oppelik A., Stubenbastei Nr. 2.
Schalek Henrik, I., Wollzeile Nr. 14.
Herndl Alajos, I. Wollzeile Nr. 25.
Daube G. L. és Társa, I., Wolzeile Nr. 12.
Dukes Miksa, I., Riemergasse Nr. 12.
Dannenberg J., Riemergasse 13.
Stern Móritz, I., Wollzeile Nr. 22.
és valamennyi hirdetésiroda.

Az ellenzék diadala.

Titokzatos uton és rejtélyes módon vezeti a nemzetet nemtője rendeltetésének czéljához. Sulyos megpróbáltatások kisérik, szerencsétlenségek átka borul fejére. De a szenvedés könnyeivel áztatott szent talajból fakad a megifjult szabadság csodaszerü kék virága.

Elfásult fatalizmussal tekintett már a magyar nemzet közügyeire. Inkább fondorkodással, mint erőszakkal, inkább alattomos ravaszsággal, mint szembeszálló merészséggel csavarták ki kezéből a hatalmat. Hizelegtek hiuságának, legyezték gyengeségeit, kiéheztették előbb és aztán nyujtottak neki egy darab kenyeret, de csak ugy, ha megcsókolta az adományozó kezét. Pedig ugyanaz a kéz, mely a kenyeret adta, vette el előbb a kalácsra valót.

A nemzet igaz barátainak homlokára sötét gondok árnyéka ült. A kik kora ifjuságtól késő vénségükig a nemzetiel együtt vivták a nehéz küzdelmeket alkotmányért, szabadságért, függetlenségért, szinte elnémultak a piaczi lárma zsibongó zajában, hol azoké volt a nagy hang, kik fügeért árulták a meggyőződést, kik kiabáltak, hogy betömjék a szájukat.

A jobbak visszavonultak, s kikben a jelesek közül volt elég kitartás a meddőnek látszó kesérü harcz folytatására, azok a zászló becsületéért vivtak inkább, mint a győzelem reményéért. Hiába szólaltatták meg azok a hurokat, melyek hangja sohasem maradt visszhang nélkül a nemzet szivében. Hiába fordultak támogatásért az erő és forrásához, a magyar néphez. E nép nem volt található a meggyőződés harczmezején. Egy rut korszak mérges lehelete elszédité a lelkiismeretét és a korrupczió átka rágódott a nemzetlét életgyökerén: a közerkölcsökön.

S nehány hét óta, mintha uj életre látnánk ébredni a tespedő közszellemet. A közöny által egész a vakmerőségig nekibátoritott hatalom a nemzet elevenére tapintott. A leányzó nem halt meg, csak alszik.

Az ország, a nemzet legsarkalatosabb jogai vannak a védőjavaslatban megtámadva. Az ellenzéki padokon ülő férfiak napról-napra fokozódó dicsőséggel lobogtatják a hűség, a hazaszeretet és az alkotmányosság zászlóját. E zászló alatt támadnak, de érzi mindenki, hogy e támadás csak védelem, megvédelmezése annak, a mit századokon át sem erőszak, sem vesztegetés, sem csábitás, sem cselszövény nem volt képes kicsikarni a nemzet kezéből; védelmezése a nemzet alapjogának, védelmezése a véradó fölötti rendelkezésnek, a nemzet intelligens ifjuságának és a magyar nyelvnek.

Soha fényesebben e kincsek nem védelmeztettek magyar törvényhozásban, mint ma Eötvös Károly és Szilágyi Dezső által.

Megtudta ma a magyar nemzet, hogy a magyar király jóságos szive nincs elzárva a nemzet óhajtásai előtt, mihelyt önérzetes és férfias tanácsadók bátran tolmácsolják. Engedve a nemzet Andrássy gr. által kifejezett kivánalmainak épen az 1868-ki véderőtörvény alkotásánál ez emlékezetes szavakat ejté ki: «Fődolog a nemzet megnyugtatása.» A szélsőbal, az a párt, melyet Tisza saját nélkülözhetetlensége érdekében szeretne törvényen kivül álló pártnak feltüntetni, e valóban királyi szót lelkesen megéljenezte, demonstrálva királyszeretetét és alkotmányosságát.

Megtudta, hogy mennyivel fölötte állt a mai gyámrendszernek még az a Deák-párt és vezérei is, mely párttól Tisza szükségesnek látta megmenteni a hazát, hogy önmagával megajándékozza.

Megtudta, hogy ugyanazokat a követeléseket, miket ma Tisza a nemzet nyakába var erőszakosan, akkor megtagadta a Deák-párt; nemcsak megtagadta, hanem minden a koronával fenyegető összetüzést elkerülve, képes volt meggyőzni a királyt a nemzet álláspontjának helyességéről.

Megtudta Szilágyi Dezsőtől a logika és dialektika, a tudomány és a bonczoló elme páratlan élével felszerelt beszédéből, hogy ámitanak azok, kik az 1868-iki és az uj javaslat alkotmányjogi szakaszai szövegének különbözőségét lényegtelennek mondják.

Megtudta, hogy a mit terveznek alattomos jogcsorbitás. A mit ajánlanak, uj közös ügy. Hallgatásuknak titka pedig az, hogy feloldják a magyar nemzet önálló rendelkezési jogát hadügyéről örök időkre, s ezt merik megcselekedni, de gyávák bevallani.

Megtudta, hogy a felajánlt törvénymagyarázó nyilatkozat egyértelmü volna a nemzet megcsalásával. Olyan, mintha valaki levágná ép lábát, hogy helyette falábon járjon s mintha dicsekednék, mily müvészettel csinálták meg neki azt a falábat, mely csonkaságát, rokkantságat palástolhatja, de el nem rejti.

Megtudta, hogy az évi ujonczjutalék megszavazásának joga mit ér ama másik nélkül.

Megtudta ezt a nemzet, s ezzel tudja azt is, hogy ezt tudnia kell minden képviselőnek.

A ki tehát még Eötvös és Szilágyi beszédei után megszavazza e javaslatot és a 14-ik paragrafust, az csak azt tudva teheti, hogy feladja, könnyelmüen és lelkiismeretlenül, a szükségnek még csak látszata nélkül is odadobja a nemzet önrendelkezését véradójáról; hogy felad oly jogot, melyet ősei évszázadokon át testükkel és vérükkel megvédelmeztek, s melyért a nemzet megvivta azt a hősi harczot, minek dicsőséges maradványaiból tengeti még ma is politikai áléletét a parlamenti többség.

A ki szemtanuja volt a mai ülésnek, nem fogja elfelejteni. Bár jelen lehetett volna az egész nemzet, mint a forumon a római nép hogy látta volna mikép roskadozik az igazság titáni ökölcsapásai alatt kormány és kártyavárszerü többsége.

Tisza Kálmán, az érczhomloku politikus lázas izgatottságban, megszégyenitve, törpeségének érzetében, lelkiismeretétől furdalva, görnyedezett bársonyszékében. Nem csoda. Fellázadt ellene «állhazafias» multja, jogcsorbitó jelene, sőt még az ősök rémét is idézték ellenebe a kérlelhetlen támadók.

A «serdülő politikusok», kiket selyembölcsőben ringattak és keztyüs kézzel neveltek, megérezték, miként tépi arczukat a nemzeti közszellem sivitó télvihara. Sápadva álltak szemben merész képviselőiben magával a néppel, melyet bár nem ismernek, de képviselni mégis akarják.

A többség soraira pedig ráborult az aggodalom sürü köde. Meglátták az igazság tündöklő ábrázatát, az alkotmányvédelem vértezett istennőjét, mig ők imádni kénytelenek a jogfosztás Meduzáját, mig oltárán feláldozni készülnek szándok elidegeníthetlen nemzeti hagyatékát.

Nem, nem kénytelenek erre. Vegyenek példát a régi Deákpárt férfias tetteiből. Törjék meg vezérük határt nem ismerő gőgjét, a ki hatalmáról akar példát mutatni Bécsben, midőn megszavaztat oly javaslatot, mely a nemzetre gyalázathozó, pedig megváltoztathatná egyetlen férfias, hazafias lépéssel.

Gondolják meg, hogy a nemzet számon fogja kérni szavazatukat! Gondolják meg, hogy a közszellem fölébredt. Országszerte hirdeti a feltámadt szabadság igéjét az ifjuság! Érzi a javaslat megszégyenitő és megrontó jelleget minden szülő széles e hazában! Kész lesz megvédelmezni mindenki a magyar nyelvet a germanizátorok, a magyar alkotmányt az osztrákositók ellen.

Hallgassanak a nemzet, hallgassanak saját lelkiismeretük szavára. Fontolják meg, hogy megszavazva alkotmány- és nyelvsértő szakaszaival e törvényt, megásták saját pártjuk sirját. A szégyen rettentő pártbontó elem! Küzdhetnek tovább együtt, ha kénytelenek lesznek egymás előtt pirulni? Bizhatnak vezérükben, kit követtek a gyalázat utján?

Álljanak meg. Mentsék meg őt, önmagukat, a nemzetet és az országot egy helyrehozhatatlan büntől, mely nemzedékeken át nevükhöz fog tapadni, mely nemzedékeken át forrása lesz a gyülöletnek és veszedelemnek!

Az ügy mai stádiumában már nem pártkérdés. Sokkal több. Ez áron nem kivánjuk még bukásukat sem. Mert e bukás romjai eltemetik, talán eltemetik helyrehozhatatlanul alkotmányos befolyásunkat a hadügy törvényhozói rendezésére.

Budapest, január 23.

A képviselőház zárszámadási bizottságának ma nagyon zajos ülése volt. A földmivelés-, ipar- s kereskedelemügyi miniszterium tárczájának 1887-iki zárszámadása volt napi rendre kitüzve, de *Széchenyi* miniszter nem jelent meg, s nem gondoskodott képviseltetéséről. Mindjárt az ülés elején felmerült az a kérdés, hogy vajon a miniszter távollétében hajlandó-e a bizottság a földmivelési tárcza zárszámadásának tárgyalásába fogni. Meggyőződést szerzett magának a bizottság arról, hogy a miniszter kellő időben értesittetett a zárszámadási bizottság mai üléséről s több rendbeli felszólalás után, a melyekben a kormánypárti tagok is indignacziójukat fejezték ki a miniszter szokatlan és tapintatlan eljárása felett, a bizottság belement a zárszámadás bíralatába, azzal az elhatározással, hogyha netalán a tárcza zárszámadásának tárgyalása közben nehézségek merülnének fel, azok eloszlatása végett ujabb tárgyalást tüz ki, a melyre a miniszztert meg fogja hivni. — Tárgyalás közben *Szmiulovszky* Valér kormánypárti képviselő több izben erélyes hangon kikelt azon eljárás ellen, hogy bár a tényleges eredmények több alkalommal megmutatták, hogy a miniszterium előirányzata nem a szükségletnek megfelelő módon készült, mégis a miniszterium a régi könnyelmüséggel készíti költségvetését. — Élénk vita fejlődött a kiállitási költségek elszámolásánál, valamint a m.-óvári gazdasági akadémián épített üvegház költségeinél. Ezt a miniszter a nélkül épittette, hogy a költségek megszavazva lettek volna. Általánosan a *felmentés megtagadását* hangoztatták s csakis szavazással s szótöbbséggel határozták el, hogy a miniszztertől előbb felvilágositást kérnek, *mielőtt a felmentést megtagadnák.* A vitában részt vettek: *Molnár* Viktor, *Zay* Adolf, *Szentkirályi* Albert, *Amon* Ede, *Neusziedler* Károly, *Mihályi* Péter s *Szmiulovszki* Valér. — Az *országos erdészeti alap* tételénél előfordult tulkiadásnál *Zay* Adolf előadó a miniszterium jelenlévő számvevőségi főnökéhez intéz kérdést, de ennek feleletei csakis valószinűségekre s feltevésekre, nem pedig határozott adatokra lévén állapitva, a bizottság e tételt függőben hagyta. Az *igazságügyi* tárcza zárszámadásánál *Boda* Vilmos előadó örömmel konstatálta, hogy tulkiadás csak három, kevesebb bevétel, csak két tételnél fordult elő s ezek is tökéletesen indokoltak. A mellett az igazságügyminiszter tárczája keretében 439,513 frtot megtakaritott. A bizottság a mintaszerü kezelés folytán fél óra alatt letárgyalta az igazságügyi zárszámadást s Fabiny igazságügyminisztert megéljenezte. Az állami számszék részéről *Hosszu* József alelnök volt jelen.

A képviselőház igazságügyi bizottsága ma d. u. 5 órakor tartott ülésében folytatta az örökjogi törvényjavaslat szövegének végleges megállapitását, s abban a 373. §-ig haladt.

Szegényedünk.

A gazdaközönség szegényedésének vagy gazdagodásának érzékeny hőmérője a telekkönyv.

Ha sok a telekkönyv C lapján a törlés, ha siet letörleszteni a jelzálogi tartozást, akkor jól megy a dolga, mert a legkevésbbé nyomasztó adósságokat — minők a földhitel intézetek által nyujtott kölcsönök — csak akkor fizetgetik vissza embereink, ha van egy kis fölösleges pénzük. Ellenben, ha a C lapon szaporodnak a bekebelezett terhek, az mindig a gazdaközönség elszegényedésének a jele. Mert egyes kivételes eseteket leszámitva, a gazda csak akkor vesz fel hosszu lejáratu jelzálog kölcsönt, ha hitelének egy nagy részét kell igénybe vennie, ha föltétlen szüksége van a pénzre, még pedig viszonyaihoz mérten sok pénzre, s hosszu lejáratura.

Ezért élénk figyelemmel szoktuk kisérni a telekkönyvi elöjegyzésekben előforduló változásokat. Jelenleg csak az 1886-diki adatok fekszenek előttünk, melyeket most tett közé az országos statisztikai hivatal. Ezek a legujabb adatok igen szomoru szinben tüntetik föl gazdáink állapotát. Ugyanis, ezen egyetlen esztendő alatt az összes bekebelezett terhekben beállott változás 75 millió teherszaporulattal végződött. 202 millió uj teher lett bejegyezve és csak 127 millió régi teher kitörülve.

Megjegyezzük azonban, hogy a változások egy kisebb része hagyatéki átszolgáltatás és vagyonhiány konstatálása által állott elő s csak a részletek ismerete által nyerünk világosabb képet az egészről. E részletek pedig a következők.

Uj kölcsönök 151·3 millió forint értékben lettek elöjegyezve, szerződések alapján, azonkivül végrehajtás által 25·9 millió forint, igazolt elöjegyzés által pedig 8·7 millió lett betábláza. Ez az összeg együtt 186 milliót tesz ki.

Ennek ellenében vissza lett fizetve 121 millió frt régi adósság, részben a rendes törlesztési terv kivánalmai szerint, részben pedig az adósság megtéritése által. Azonfölül — egy igen szomoru tény — le lett

---

KLEOPÁTRA

ÉGYIPTOM ASSZONYA.

7

Irta: H. RIDER HAGGARD.

Forditotta: FÁI J. BÉLA.

És jól vigyázz: csak most, csak két héttel ezelőtt halt meg Ptolemaeus Neus Dionysus, a Furulyás, a ki téged meg akart öletni; és ép most történt, hogy Pothinus eunuch, ugyanaz az eunuch, a ki évekkel ezelőtt idejött, hogy neked fejedet vegye, megsemmisitette urának, a meghalt Furulyásnak akaratát, és a gyermek Ptolemaeust ültette a trónra. Ennek testvére pedig, Kleopátra, a szilaj és szépséges leány, elmenekült Siriába; és ott, ha nem tévedek, sereget lészen gyüjtendő, hogy haddal támadjon Ptolemaeus öcsesére: mert atyjának akarata szerint társ-uralkodónak kellene lennie.

Ez alatt pedig, jól megjegyezd, fiam, — a római sas fenn lebeg a magasságban, készen tartván körmeit arra az időre, midőn majd lecsaphat a kövér ürüre, Égyiptomra, hogy széttépje.

És jól vigyázz: Egyiptomnak népe belefáradt az idegen igába; gyülöli a persák emlékezetét és keserves szivvel hallja fiait «Makedónia emberei»-nek nevezni Alekszandria vásárain. Morog és zugolódik az egész nép a görögök igájában és a rómaiak árnyékában. Nem nyomták-e el? Nem koncolták-e fel gyermekeit és nem haricsolták-e el keresményét, hogy kielégitsék vele a Lagidák telhetetlen kapzsiságát és kéjelgését? Nem pusztultak-e el a templomok? de sőt nem ócsárolták-e az örök istenek fiségét ezek a görög szószátyárok, kik bele mertek szólni a halhatatlan igazságokba és a legtöbb istent más néven nevezték el: Szerapisznak, meg nem értve a Láthatatlannak igazi lényét?

Nem kiált-e Egyiptom hangosan szabadságért? — és hiába kiáltand-e?

Nem, nem, mert te, fiam, te vagy a fölszabaditásra kiküldött eszköz. Reád ruháztam át, megöszülvén, az én jogaimat. Nevedet máris sok templom falai közt suttogják Abutól Athuig; papok és népbeliek máris hűséget fogadnak, a szent isteni jelvényekre, annak, a ki előttök meg fog nevezetni.

De a te időd még nem érkezett el. Nagyon zsenge csemete vagy még ahhoz, hogy ily viharnak az erejét kiálljad. Hiszen csak ma tétettél próbára és fogyatékosnak találtattál. Annak, ki az isteneket szolgálandja, oh Harmakhisz, le kell szokna a testiség gyarlóságairól. Ingerlesnek nem szabad reá hatnia, emberek gyönyörének ellent kell állnia. Fensőbb küldetés a tied, de előbb meg kell ezeket tanulnod. És hahogy meg nem tanulod, elbukol, és akkor átkom read! és átka Égyiptomnak, és átka Égyiptom Istenének!

Mert tudd meg, hogy még az istenek is, kik halhatatlanok, a dolgoknak szövevényes folyamatában sokszor támaszkodnak az emberre, ki nekik eszközük, miként a harczosnak az ő kardja. És jaj a kardnak, mely a tusakodás pillanatában megtompul, mert akkor fölrevettetik s rozsda marja!

Tedd hát a te szivedet szeplőtelenné, fenkőltté és erőssé; mert nem közönséges sors a tied, és nem halandókat illető jutalom vár reád. Diadalban és dicsőségben lészel járandó — dicsőségben e földön, megdicsőülésben e földön tul!

Ám ha elbukol — jaj neked!

Az ősz főpap megállott. Lehajtá fejét s azután tovább beszélé:

— E dolgokról többet nem fogsz hallani. Most sokat kell meg tanulnod. Holnap leveleket adok a kezedbe s lemenendesz a Nilusón, tul még a fehértalú Memfin is, le egészen Annuba és ott lészen lakozásod nehány esztendeig és ott fogod tanulni a mi ősi tudományunkat ama titokzatos piramisnak árnyékában, a melynek jövendőbeli örökös főpapja is vagy.

Én pedig addiglan itt ülök és őrködöm, mert az én órám még nem érkezett el és az istenek segitségével megszövöm azt a hálót, melyben te a makedón daruzsat megejtended.

Jövel, oh fiam, és csókold meg homlokomat, mert te vagy minden reménységem és te vagy Égyiptomnak egyetlen reménysége. Légy hü és igaz, emelkedjél föl sorsodnak szédületes magasára, és dicső leendesz e földon és tulnan is. De légy álnok és gyarló: s én akkor megköplek, és átkozott leendesz, és lelked megkötözve maradand mindamaz óráig, mikoron az idők lassu telésével, a rosz ismét jóra fordul és Égyiptom ismét szabad leszen!

Reszketve közeledém atyámhoz s csókolám meg homlokát.

— Sujtson mind ez az átok és még több is, — fogadám, — ha hived nem leszek, oh atyám!

— Nem ugy! kiáltá, — nem nekem, nem nekem; hanem azoknak, kiknek akaratából cselekszem. És most menj, fiam, és fontold meg a te szivedben, érleld meg szivednek legtitkosabb rejtekében az én beszédemet. És vigyázd meg, a mit látsz; és gyüjtsd össze a bölcsességnek harmatját és készülj a harczra. Mástól baj nem érhet: csupán magad lehetsz a tulajdon ellenséged. Eddig van.

Én pedig szinig telt szivvel távozám.

Az éjszaka csöndes volt és a templom udvarain semmi sem mozdult.

Sietve haladtam rajtok végig s elértem a bejárás külső oromfalához. És magányt keresve s mintegy közelebb akarva lenni az éghez, fölmentem az oromfal kőszáz garádicsán, mig végre fölértem a hatalmas tetőre.

Ott ráhajoltam a könyöklőre és széttekintek.

És a mint a távolba néztem, a teli holdnak vörös széle fölcsillant az arábiai halmok mögül, és sugarai ráömlének az oromra, melyen állék, meg a templom többi falaira, és megvilagiták az istenek faragott képeit.

Azután a hideg fény bevilágitá a müvelt földek tágas területét, mely most már aratásra fehéredett és a mint Iziszinek égi lámpása fölebb-fölebb szállt az égen, sugarai lassankint bejárák a völgyet, melyben Szihor, Khem földének az atyja, a tenger felé hömpölyög.

És azután a fényes sugarak megcsókolák a vizet, mely választ mosolyga vissza, és ekkor hegy és völgy, folyam, templom, város és rónaság egyiránt el vala árasztva fehér világossággal, mert Izisz anyánk im fölkelt s raveté csillogó palástját a föld barna keblére.

Szép volt, szép mint a gyönyörűséges álom, és ünnepies, mint a halál utáni való óra.

A templomok hatalmasan magaslottak föl az éjszakába. Sohasem tetszettek előttem oly magasztosaknak, mint ez éjszakán, — ez ősi szentélyek, melyeket örök falain még az idő is nyomtalanul lesz eltünendő.

És nekem vala szánva az uralom e holdvilágitotta föld felett; nekem vala rendeltetésem, hogy fenntartsam e szent emlékeket és megóvjam isteneik becsületét; nekem, hogy elűzzem a Ptolemaeust és fölszabaditsam Égyiptomot az idegen járom alól!

Ereimben ama nagy királyok vére folyt, kik Tapi (Theba) völgyének sirjaiban aludván, várjak a feltámadás napját!

Lelkem örömtől dagadt, a mint e dicső sorson tünődém, és összekulcsolván kezeimet, ott a templom ormán, imádkozám, a mint még nem imádkoztam soha, ahhoz az istenséghez, mely sokféle néven neveztetik és sokféle alakban mutatkozik.

«Oh, Ammon, igy imádkozám, — isteneknek istene, ki kezdettől fogva vagy; igazságnak ura, ki valóban vagy s kitől mindenek származnak; ki szétbocsátod a te isteni voltodat és azután ismét összegyüjtöd; kinek körében vannak és járnak a többi istenek, ki minden időktől fogva magad-fogantotta vagy, és ki minden időkig leendesz — hallgass meg engem!

«Oh. Ammon, Ozirisz, te áldozat, ki mindnyájunk igaz volta fölött biráskodol; ura a szelek országának; kormányzója az évszázadoknak; ki lakozol Nyugaton, ki fejedelem vagy az Amentiben — hallgass meg!

«Oh Izisz, nagy anya-istennő, Hórusznak szülője — rejtelmes anya, testvér, feleség — hallgass meg!

«Ha valóban kiválasztottja vagyok az isteneknek arra, hogy végrehajtsam az istenek szándékait, adjatok nekem jelt, most ez órában, hogy életem hozzá legyen pecsételve az égiek életéhez. Nyujtsátok felém karjaitokat, oh ti istenek, és leplezzétek le előttem dicső orczátokat.

«Hallgassatok meg, oh hallgassatok meg!»

És térdre borulván, az ég felé emelém szemeimet.

És a mint ott térdelék, felhő terült a hold arczára s eltakará, ugy, hogy az éjszaka sötétségbe borula s még mélységesebbé lőn köröskörül a csend — meg a messze alant levő városban is megszűnt az ebek csaholása, s a csönd egyre mélyebb és mélyebb lett, mignem olyan nyomasztóvá lőn, mint a halál.

Én pedig fölmagasztosulni érzém magamban lelkemet és hajam égnek meredezék a fejemen.

Azután egyszerre ugy remlett, mintha inogni kezdene alattam a hatalmas oromfal, és erős szél csapkodván halántekom körül, szivemben egy hang szólalt meg:

— Nézd a jelt!... Uralkodjál magadon békességes türéssel, oh Harmakhisz!

És mialatt ez a hang szólott, hideg kéz érinté meg kezemet s benne hagyott valamit.

Azután a felhő elvonult a hold arcza elől, a szél elmult, az oromfal megszünt reszketni, s az éjszaka ismét olyan volt, mint előbb.

És a mint a világosság visszatért, megnéztem azt, a mi a kezemben maradt.

A szent lótusz-virágnak egy bimbaja volt, mely most kezdett kifesleni s melyből édes illat áramlek ki.

És a mint szemlélém a feslő virágot, im! a lótusz kiszállt a kezemből, én pedig álmélkodva maradtam ott.

IV. FEJEZET.

Harmakhisz elutazása. — Találkozása nagybátyjával, Szépával, az annui főpappal. — Annuban töltött évei. — Szépa beszédje.

Másnap hajnalban felkölte álmomból a templomnak egy papja, ki üzenetet hozott, hogy készüljek az utra, melyről atyám szólott vala. Mert épen most jó alkalom van reá, hogy lemehessek a folyamon Annu-el-Rába, a Napnak városába, mely most a görögöknek Heliopolisz-a.

Ptah isten nehány memfibéli papjának a társaságában leszek utazandó, a kik idejöttek Abuthiszba, hogy egy nagy emberöknek holttestét letegyék abba a sirba, melyet az áldott Ozirisz nyugvóhelyének közelében készitettek számára.

Elkészülék hát az utra, s még aznap este, megölelvén atyámat és mindazokat, a kik szivemnek kedvesek valának, lementem a Szihor partjára és, déli széllel, utra kelénk.

A mint a kormányos ott állt a hajó elején s pálczával a kezében jelt adott a hajós-legényeknek, hogy oldják el a köteleket, melyekkel a hajó a parthoz volt kötve, Atua, a vén asszony, előczammogott, kezében a kosárral, mely gyógyitó-füvekkel volt tele, — s elkiáltván bucsuszavát, sarut dobott utánnam, hogy jó szerencsém legyen. Én pedig esztendőkön át megtartám e sarut.

(Folytatása következik.)

APÁTLAN, ANYÁTLAN.

16

Regény, szabadon francia után.

ELSŐ RÉSZ.

Vihar közben.

Kocsiba szálltak és Chaniersné sorra látogatta férjének barátjait, vevőit, régi ismerőseit, mindazokat, a kiktől bármily parányi felvilágositást vélt kaphatni.

Nem képzelhetni meghatóbbat, mint látni ezt az oly sápadt és oly szép, oly kétségbeesett és oly bátor fiatal asszonyt, a mint küszöbről-küszöbre járt, mindenütt azt hajtogatva:

— Nagyon kérem önt, gondolkozzék, erőltesse meg az emlékezetét, vajjon nem találkozott-e vele valahol?... Lehetetlen, hogy igy eltünt volna, a nélkül, hogy csak legcsekélyebb nyoma is legyen.

És a rendőrfőnök, a ki semmit sem tagadhatott meg tőle, annyira megszánta őt, megigérte neki, hogy sorra látogatja az összes kórházakat, az összes mentőtelepeket és mindazokat a helyeket, melyeken a kegyelet és az irgalom ütötte fel a tanyáját.

Maga Adél is bejárta a betegszobákat, napról napra inkább kétségbeesve, sorra nézegetve a betegek szánalmas arczait, mindegyiknek alamizsnát nyujtva és végtelen fájdalma daczára egy-egy vigasztaló szót mondva a szegényeknek.

— Meghalt! Nem fogom őt többé látni! mondá Zsuzsánnának, a ki őt egy percre sem hagyta el.

Végre abba kellett hagyni ezt a sikertelen keresést, mely a boldogtalan asszonyt majd megölte.

Semmi hir!... Sem Marais, sem ő maga nem fedeztek föl semmit! És Zsuzsánna, hogy mégis egy csepp vigaszt öntsön urnőjébe, folyton azt ismételgette;

— A mig nem találjuk meg a holttestét, addig nem szabad elvesztenünk a reményt, hogy még viszontláljuk, ki tudja!... Az életnek annyi titka van!...

De Chanilosné fájdalmasan lehorgasztotta a fejét és könnyek közt azt válaszolta:

— Nem, soha!... A szivem azt mondja nekem, hogy örökre itt hagyott, és a szivem nem csal meg?

MASODIK RÉSZ.

Ártatlan vagy bünös?

I. FEJEZET.

Szomoru fölfedezés.

A nyár gyönyörűen kezdődött.

A junius nem volt túlságosan meleg; az azurkék égről éltetőn, ragyogón sütött le az aranysárga nap.

Csak a hónap vége felé változott meg hirtelen az időjárás. A hőség oly tikkasztó lett, hogy az emberek alig voltak képesek lélekzeni; az est és az éj folyamában pedig hosszura nyult villámok hasitották át a felhőket.

A gyár mögött egy óriási, mintegy három meter mélységü viztartó medencze állott, mely a telep előbbi bérlőjének gyári czelokra szolgált.

A uralkodó nagy hőség következtében ebből a medenczéből a viz kipárolgott és kellemetlen büzt terjesztett.

— Miért nem tisztittatod ki a medenczét? kérdezé egy napon Adél a bátyjától.

— Egy eső segitségével igen gyorsan ki lehet belőle bocsátani a vizet, viszonzá Pierre, de ez a eső éppen mostan meg van romolva. Majd intézkedem, hogy kijavitsák és mihelyt ez meglesz, segiteni fogok a bajon.

De éppen abban az időben a gyárnépség nagyon el volt foglalva. Folyton érkeztek a megrendelések és Sauves nem vonhatta el a munkásokat a gyár;

irva az adóságokból 6 millió a miatt, mert csőd esetekben megfelelő vagyon nem létezett. Ez a 6 millió frt a hitelezőkre nézve elveszett, s az adósok által meg nem fizettetett. A 186 millió adósság szaporodással szemben áll tehát 121 millió adósság törlesztés, ugy hogy 65 millió marad fönt oly összeg gyanánt, mely föltünteti, mennyivel szaporodott az ország közbirtokosságának adóssága egyetlen esztendő lefolyása alatt. Ezzel az összeggel lett szegényebb az az osztály, mely az országnak föntartó elemét képezi.

Ehhez vegyünk még két tényt. Az egyik az, hogy 1886 folyamán 147 millió forint értékü birtok lett eladva szabad kézből. Tudjuk azt, hogy a gazda ritkán válik meg birtokától, ha csak nem kénytelen vele. A föld bizonyos vonzóerővel bir tulajdonosával szemben. Ritkább eset, hogy valaki eladná földjét, ha nincsen nyomasztó adóssága, ha különben jólétben él, gyakoribb az, hogy csak külső nyomás hatása alatt határozza el magát az eladásra. Ezen 147 millió frt ára birtoknak egy jelentékeny része tehát szinte azért cserélt gazdát, mert a régi kénytelen volt vele.

A másik tény abban áll, hogy végrehajtás utján nem kevesebb mint 12 millió frt ára birtok került dob alá. Ez maga is egy kiáltó dolog, mely nagyon szomoru világításba helyezi az elszegényedésnek azt a fokát, mely végromlással fenyegeti a gazdaközönséget.

Ily tényekkel szemben vakassággal megvertnek vagy ámitónak kell annak lennie, a ki vagyonosodásról merészel beszélni mi nálunk.

S szinte remegve kérdjük önmagunktól, mi lesz mindennek a vége? Az ország földbirtokos osztályának, sőt magának az egész nemzetnek rohamos elszegényedése nem maradhat válságok nélkül. A mostani birtokos osztályt nem lehet oly egyszerüen expropriálni, vagyonából kiforgatni. Állami szempontból sem lehet az közömbös, hogy a földbirtok egy jelentekeny része gazdát cserél, de szocziális tekintetben is a legnagyobb veszedelem, ha ezrekre növekszik azoknak száma, a kik vagyonnal birtak még rövid idő előtt s most elvesztették mindenüket.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése jan. 23-án.

I.

Ma rendkivül érdekes napja volt a véderővitának. No ha csak is az ellenzék szólott s igy kölcsönös vitatkozás nem volt, megis az ötórás ülés mindvégig az egész ház feszült figyelme s érdeklődése között folyt le. Kezdte a vitát a háznak oly kedvelt tagja, mint *Törs* Kálmán, folytatta józü előadásáért mindig szivesen hallgatott *Uray* Imre, a ki után következett a ház jeles szónoka *Eötvös* Károly s végül a nemkevésbé kitünő szónok *Szilágyi* Dezső beszélt, szinten a törvényjavaslat ellen. Ez magyarázza meg azt, hogy az érdeklődés a szokottnál hosszabb ülés alatt sem csökkent meg soha egy perczre sem.

Törs Kálmán beszédét annak érdekes kifejtésével kezdte meg, hogy mik az okai annak, hogy a kiválóan harczias jellemü magyar nemzet a hadiszolgálat terén szégyenletes inferioritásban áll harczias tulajdonokban messze mögötte álló más népekkel szemben. Találóan jellemezte az osztrák hadsereg tüzzel-vassal germanizálni akaró törekvéseit s azokat az üldözéseket, a melyeknek a magyar ifjak e hadseregben kitéve vannak. Megtámadta a katonai klikkeket, a melyek önző érdekeikből monopóliumok feltéséből ellenzik az önálló hadsereg behozatalát s ellenzik a hadseregben a magyar elem érvényesülését. Nagyon belyesen fejté ki, hogy mily nagy külömbség van a közt, ha az oktroyált alkotmányos Ausztria veszt el egy alkotmányos garancziát s a közt, ha mi vesztünk el valamit abból az alkotmányból, a melyért annyit küzdöttünk. Tartalmas szép beszédet Ugron Gábor határozati javaslatának pártolásával végezte.

Uray Imre gyökeres magyar zamatu, egészséges humorával megkaczagtatta az egész házat. Kenyetlen-kelletlen, de mégis nevetett a kormánypárt is, noha olykor nagyon is erős borsot tört az orruk alá. Az önálló nemzeti hadsereg eszméje volt az, a melynek védelmezésére a kormány és pártja ellenében Uray hol a humoros ötletek gombostüszurásait, hol a guny mélyen sebző nyilait a legszebb sikerrel használta.

Következett a nap érdekes eseménye. A jegyző *Eötvös* Károlyt hivta fel szólásra. Eötvös felállott, megszólitá a házat, de nem folytatta szavait. Hol vannak a miniszterek? kiabáltak balról a miniszteri padok felé, mert mind a 10 miniszteri bársonyszék üresen állott. Eötvös várt, de hiába várt. Miniszter nem mutatkozott. «Megbukott a kormány!» kiáltották tréfásan balról s Polónyi Géza már is készületeket tett, hogy elfoglalja a honvédelmi miniszter székét. Talán ez használt, mert *Fejérváry* miniszter végre bejött s leült helyére. Ekkor aztán Eötvös belefogott beszédébe, oly beszédbe, melynél sikerültebbet ő maga is ritkán mondott. Eötvös Károly hatalmas szónoklatában a sulyosabbnál-sulyosabb érvek egymásután következtek, szellemes ötletek, ügyes szónoki fordulatok egymással sürün váltakoztak. Maró gunyját föleg a kormánypárt ifjuságával, a serdülő államférfiakkal érezteté. Az egész ház figyelmét folyvást lebilincselve tartó beszédnek nagyon érdekes s még tanulságosabb fejezetét képezték azok a reminiszczencziák, a melyeket az 1868-ki védtörvény megalkotásának történetéből elmondott, rögtön párhuzamot vonva az akkor s a ma szereplő miniszterek s képviselők eljárása között.

Az Eötvös beszédét követő szünet után *Szilágyi* Dezső tartá meg a vitában már rég várt beszédét. A most pártonkivüli Szilágyi Dezső rendkivüli figyelemmel hallgatott beszédében egész határozottan a törvényjavaslat ellen fordult. Hatalmas honczoló elméjét föleg a 14-ik §. kérdésénél ragyogtatta izzé porrá zuzva a kormány álláspontjának mindamaz argumentumait is, a melyek az eddigi vitából talán még épen kerültek ki. Szilágyi beszéde egészen hátrom óráig tartott. Nem fogadta el a javaslatot általánosságban, de nem fogadta el az ellenzéki határozati javaslatokat sem.

II.

Elnök: Péchy Tamás; *jegyzők*: Madarász József, Josipovich Géza, Szathmáry György.

Az elnök: Bemutatja a zalaegerszegi polgári és középkereskedelmi iskola tantestületének kérvényét, melyben a reája vonatkozó nyugdijtörvényt az 1885. évi XI. törvényczikk szellemében megváltoztatni kéri. Kiadatik a kérvényi bizottságnak. Bemutatja a gazdasági bizottság jelentését a képviselőház januar havi költségvetési előirányzatáról. A holnapi ülés napirendjére tüzetik ki.

Csatár Zsigmond interpellacziót nyujt be az aszódi államjavak elidegenitése tárgyában az igazságügyminiszterhez.

Következik a napirend: a **véderőről szóló törvényjavaslat** általános tárgyalásának folytatása.

Törs Kálmán beszédét lapunk mellékletén közöljük.

Uray Imre: (Halljuk! Halljuk!) Azon szó és eszmehareznak, a melyet a véderő törvényjavaslat tárgyában önökkel szemben 12 napja folytatunk, daczára annak, hogy szót is keveset, de eszmét ezen idő alatt az önök részéről keveset hallottunk. (Igaz! Úgy van! a szélsőbalon) mégis előre biztosok voltunk abban, hogy az önök részére fog a győzelem eldolni. Es mi, a kik utólsóknak maradtunk, nem a győzelem reményében szálltunk sikra, hanem azért, hogy lássa a nemzet, hogy egy ily fontos kérdésben az ellenzék utolsó erejét a latba veti, hogy mikor ezen törvényjavaslat áldozatul hozza a nemzet virágát, az ifjuságot. (Helyeslés a szélsőbalon.) Ha nem sikerül is önöket ebben megakadályczni, de legalább ezt a törvényjavaslatot pár napra is visszatartóztatjuk. (Helyeslés a szélsőbalon.) Es én, a ki mindig független Magyarországra és az azzal elválaszthatlan önálló hadseregre törekedtem, sohsem hittem, hogy bekövetkezhetik az az idő, mikor az 1867 ben hozott törvényeket kell védelmeznem. Mert t. ház, (Halljuk!) az 1867-ben történt kiegyezés alkalmával hozott e tárgyra vonatkozó törvényczikk — a mely ugyan messze áll azon óhajoktól, melyeket mi táplálunk — mégis közelebb áll ahhoz, a mi nemzet ideálját képezi, és jobban lehetne belőle fejleszteni az önálló magyar hadsereget, mint ebből a javaslatból, a mi előttünk fekszik. (Igaz. Ugy van! a szélső balon.)

Es meg vagyok győződve, ha Deák Ferencz élne és látná azt, hogy azon törvényeket, melyeket ő a tulodal legnagyobb részével létesitett, s a melyeket azért létesitett, mert reménylette, hogy azokat az intézményeket később fejleszteni lehet. Es hogyan tisztelik önök ezen intézményeket, azon idő alatt,ióta itt kormányoznak, hová juttatták, hová nyomoritották: ismétlem, meg vagyok győződve, ha élne, ép ugy szembe állana önökkel, mint állunk mi. (Igaz! Ugy van! a bal és szélső baloldalon.)

T. ház! A javaslatnak azon részei ellen, a mi csak mi bennünk, de a mi iránt a tuloldalnak is aggodalmai vannak; do ők ezen aggodalmat elfojtják, mert bennük nagyobb a miniszterelnök iránti szeretet, mint a nemzet jogaihoz való ragaszkodás. (Igaz! Ugy van! a szélső balon.) De azért határozottan mondhatom, hogy ha titkosan szavaznának, a t. ház legnagyobb része ellene szavazna e javaslatnak. (Ugy van! a szélső baloldalon. Egy hang balról: Ellene szavaznának!)

Es azt is tapasztaltam, mert ezen hosszu idő alatt e törvényjavaslat minden része minden oldalról annyira meg volt világitva, hogy én azt ujabb világitásba alig helyezhetem. De látom és azt a tapasztalatot tettem, hogy a t. tuloldal szónokai, mikor e kérdé-be belementek, minél messzebb mentek abba bele, annál mélyebbre süllyedtek, és minél jobban igyekeztek belőle kigázolni, a nemzet előtt annál jobban bekenték magukat. (Helyeslés és derültség a szélső baloldalon.)

En t. ház, szerény észrevételeimet csak az önkéntesekre vonatkozólag akarom megtenni. (Halljuk! Halljuk! a szélső balon.) «Önkéntes» gyönyörü szó, hogy önként, saját jó szántából beállani, védeni a hazát, azért megis halni, mint történt 1848-ban. De a mostani közös hadseregbeli önkéntesek eszembe juttatják a szentmihályi birót, a ki beállitott egyszer Szabolcsmegye viczispánjához és azt mondta: «Tekintetes alispán ur! Önkénteseket hoztam.» «Hol vannak?» «Oda vannak láczolva a szekérhez, hogy meg ne szökhessenek. (Derültség a bal és szélső baloldalon.) Akárhogy csürjükcsavarjuk a dolgot, ezek a mi önkénteseink ugy vannak a közös hadsereggel körülbelül, mint a szentmihályi fiuk voltak a Kállóba való menettel. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.)

Ha e törvényjavaslatban az követeltetnék, hogy 5 évig megengedtetik az önkénteseknek, a kik németül nem tudnak, magyarul letenni a tiszti vizsgát, azt még méltányosnak tartanám és csak 5 év mulva követelnék azt, a mit ma követelnek, mert már akkor tudhatná az ifjuság, hogy milyen sorsnak néz jövőre elébe és készülhetne, hogy legalább elsajátitsa a német nyelvet annyira, a mennyire szüksége van reá. De igy olyanokat büntetünk, a kiknek fogalmuk sem volt arról, hogy lehet egyszer Magyarországnak olyan miniszlere, a ki ilyen javaslatot fog a ház elé terjesztení. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbalon.) Es arról sem lehetett fogalmuk, hogy lehessen a magyar parlamentnek a saját fajáról annyira megfeledkező többsége, hogy egy ilyen törvényjavaslatot megszavazzon. (Élénk helyeslés a szélsőbalon.) Tehát büntetjük azokat, a kik nem védelmezhetik magokat és nem hibásak, mert sem nem választók, sem nem törvényhozók.

T. ház! az előttem szóló szónokok közül egy, — ha nem csalódom, azt hiszem, Ivánka t. képviselő ur, azt állitotta, hogyha a közöshadseregből valamelyik tisztet magyar ezredhez tesznek át, annak a tisztnek két esztendő alatt kötelessége megtanulni a magyar nyelvet. Hát van ebben igazság? Annak a tisztnek, a kinek már a katonai tudományok legcsekélyebb elméleti részével is meg kellett ismerkedni addig mig hadnagy lett, és a kinek szabad ideje is több van mint annak az önkéntesnek, a ki a kezdet nehézségeivel küzd, uraim, a magyar nyelv megtanulására két esztendő kell? annak a szegény önkéntesnek, kinek a helyzet nehézségeivel most kell megküzdenie, annak adnak — és Tisza Lajos gr. még azt is sokalja — egy évet. Ebből mást nem tudok következtetni, mint azt, — hogy roppant gyenge az éjszárnu tisztek lehetnek abban a közös hadseregben. (Derültség a szélső baloldalon.)

Tán a mi önkénteseinktől várják most azt, a mi nálunk eddig hiányzott, — az észt? (Derültség a szélső balon.) Mert t. ház, ha magyarul tehetné az az önkéntes a tiszti vizsgát, abban a jelen körülmények közt talán bele lehetne nyugodni ugy is, ha büntetésből még egy fél évet kellene is szolgálniok. De ki lehetne mondani, hogy abban az esetben, ha egy önkéntes magyarul se teszi le a tiszti vizsgát, akkor még egy félévet szolgál büntetésből, ha már egyáltalán büntetni kell, de csak azzal a kikötéssel, hogy a mint joga van neki már idehaza megválasztani azt az ezredet, a melyben a szolgálatot teljesiteni akarja.

Szintugy legyen joga ahhoz is, hogy az előtt a vizsgáló bizottság előtt tegye le a tiszti vizsgát, a melyik előtt neki tetszik, a melyet ő már másoktól méltányos, humánus bánásmódjáról dicsérni hallott. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

T. ház! Azt már hallottam, hogy a közös hadseregnek nagy szüksége van tisztekre s hogy ezt a hiányt az önkéntesekből akarják pótolni. De hogy ha németül kivánják tőlük a tiszti vizsgát, és a felét megbuktatják, én nem értem, miképen lesz akkor ezen a hiányon segitve? (Derültség a szélsőbalon) én sokkal helyesebbnek s méltányosabbnak tartanám, ha a gyengébb önkénteseket már az év közepén vagy elején altiszteknek nevelnék. Lehetne belőlük jó altiszteket nevelni, hisz tulajdonképen az a hadnagy ép ugy egy szakaszt vezet, mint az altiszt s a háborunak vagy csatának kimenetelére ép annyi befolyása van az altisztnek, mint a hadnagynak. (Ugy van! a szélső baloldalon.) Sőt többet mondok: (Halljuk!) én azt állitom, a ki szintén szolgáltam abban a czifra hadseregben, (Derültség a szélső baloldalon) hogy egy jó führer vagy őrmester sokkal többet ér, mint egy rossz hadnagy. (Élénk derültség s tetszés a bal- és szélső baloldalon.) Es lehetne t. ház az önkénytesek javából rossz hadnagyokat nevelni, a gyengéjéből pedig jó altiszteket. (Derültség a szélső baloldalon.) S a mi hadseregünknek t. ház, én a magam felfogása szerint két hibáját látom.

Egyik az, hogy kellő müveltségü altisztjeink egyáltalán nincsenek, és ezen, a mint mondottam, lehetne segiteni valahogy.

A másik baj az, hogy hibázik nála egy geniális generális. (Élénk tetszés a szélső baloldalon). De már ezen a bajon, t. ház, az önkéntesekkel, ha mindegyikben egy-egy I. Napoleon lakik is, még akkor sem segitünk; mert én 22 év alatt ezekből az önkéntesekből egy kapitányt sem láttam soha. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon).

Eszembe jut nekem t. ház, mikor igy a generálisokról beszélek, a mi egyszer egy adóhivatalban történt. (Halljuk! Halljuk!) Egy fiatal ember bemegy az adóhivatalba és azt mondja: «Én Genet keresem.» Azt mondja rá egy adópénztárnok: «Uram, én 32 esztendeje vagyok ebben az adóhivatalban, de még köztünk genie egy sem volt!» (Élénk derültség).

Hát én nem merném a t. honvédelmi miniszter urat megkérdezni, mert körülbelül ilyen választ kaphatnék ő tőle is. (Élénk derültség a bal- és szélső baloldalon).

No de van nekem azért mégis egy vigasztalásom, nevezetesen az, hogy Németországgal szövetségben vagyunk (Halljuk! Halljuk!) és igy ha baj lesz (Derültség) Németország — reménylem — saját érdekében leküld nekünk ide egy gárda hadnagyot és igy valahogy csak győzni fogunk (Derültség a bal és szélső baloldalon.)

A mi pedig, t. ház, az országgyülési arany ifjuságot illeti, (Halljuk! Halljuk!) ezeket a vitéz hadnagyokat, — értem alatta a két grófot, és a harmadikat, a ki, ha igy viseli magát, talán nem sokára szintén az lehet — (Zajos derültség a szélső balon) azt a hatást teszik rám, hogy ma ott vagyunk, hogy a csirke többet tud mint a tyuk. (Derültség.) De megengednek nekem, én a két elsővel nem foglalkozom, hanem kiveszem közülök a harmadikat, Tisza István urat. (Halljuk!) Tisza István képviselő ur, akkor, midőn a t. szomszédpárt vezére azon gyönyörü beszédet tartotta, melynek hatása alatt önök mindössze voltak töpörödve, azok előtt az igazságok előtt, melyeket hallottak (Hosszantartó zajos derültség. Helyeslés a bal és szélső balon) a mikor, ha szavazásra kerül a dolog, nem hiszem ugyan, hogy szavaztak volna a javaslat ellen, de hogy megszöktek volna, az bizonyos. (Derültség és tetszés a bal és szélső balon.) Akkor, midőn mi régi magyar szokás szerint egy ilyen győzelemnél megittuk az áldomást és — nem szégyeltük magunkat, — nyiltan, erre azt mondja, hogy ez bachanália! Es ugyanaz az ember mondja azt, kinek atyja miniszlertársaival 12 esztendő óta tart itt orgiákat a nemzet jogai felett. (Hosszantartó élénk helyeslés, éljenzés és taps, a szélső baloldalon.)

Annak én csak azt ajánlom, hogy az olyan ember ne játszon a tüzzel, a kinek, magának is szalmás háztetele van. (Ugy van! a szélsőbalon). Es én t. ház, azt hittem, hogy csak az elvek, a melyeket Tisza István képviselő ur itt kifejtett, a földben vannak azóta,ióta a nagyatyjat eltemették: De ez ugy látszik, családi betegség; a miniszterelnök ur igyekezett ugyan belőle kimászni, (Derültség) de ez a betegség, ugy látszik, — nála recidivált (Derültség és tetszés a szélső baloldalon).

A másik két uri embearel (Derültség) képviselő társammal ugy vagyok, (Halljuk! Halljuk!) mint azzal a gyümölcsecsel, mely arnyékban nő, kevés meleget kapott, még kevesebb világosságot; eljött ugyan az ideje, éreltnek kellene lenni, szotyós is, de ehetetlen. (Hosszantartó zajos derültség. Tetszés a bal- és szélső baloldalon).

És most t. ház, kénytelen vagyok oly képviselőtársammal foglalkozni, a ki mindenütt van, csak Magyarországon nincsen, Asbóth János urat értem alatta (Derültség). Nem akarok reflektálni arra, a mit beszédében mondott, hogy ha őt az ő egyszerü választója meginterpellálná, ő milyen egyszerü választ adna rá. En csak beszédének azon részével foglalkozom, mely miránk vonatkozik. (Halljuk!) A t. képviselő ur azt mondja: (olvassa) Vigyázzon különösen a t. szélső bal, mely erejét és büszkeségét abban találja, hogy egy nagy történelmi párt utódjának tekinti magát, vigyázzon, hogy ne mondassék róla hogy igenis, ugyanazon nagy történelmi párt utódja, mely a nemzetet Mohács felé vitte.

Azt hiszem, nem fognak azzal vádolni, hogy valami nagyon szabadelvü szellemben irt magyar történeti munkát választottam. Kivalasztottam azt a munkát, melyet a kultuszminiszter ur hagyott helyben s igy azt hiszem, eléggé loyalisan készitett munkának fogják elismerni; irta pedig Sebesta Károly. Ez azt mondja: «Nem a mohácsi vereség, melynél sokkal nagyobbakat is szenvedett a nemzet, okozta állami életünk bukását, hanem a közerkölcsök ama mély megromlása, mely a nemzeti erő helyreállitását sok időre lehetetlenné tette.» (Tetszés a szélső baloldalon.) Már most azt kérdem Asbóth képviselő urtól, nem látja-e Magyarországban már a közerkölcsöket megromolva, nem látja-e, hogy a nemzet teljesen közönyösse van téve, ép ugy mint Mohács előtt volt? Es nem azok voltak-e hibásak a mohácsi csatáért is, kik a hatalmat kezükben tartották. (Ugy van! Ugy van! a szélső balon.) Tehát Asbóth képviselő ur ne minket figyelmeztessen, hanem önmagát és t. pártját, hogy közönyössé ne tegyék ilyen javaslatokkal a nemzetet. (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.)

Van parlamentünknek egy sajátságos álapota. Sokszor tapasztaljuk, hogy ha a kormány még ujabb áldozatokat követel a nemzettől, már hetekkel előtte olvassa az ember az ujságban, hogy a kormánypártnak egyes tekintélyes tagja a bizottságokban ép oly gyönyörüen beszélne ellene, épen olyan szempontokból, mint mi szoktunk itt a parlamentben; mikor pedig ide kerül a javaslat, akkor azon urak az elsők, a kik itt melegen ajánljak és még melegebben megszavazzák. Megvallom, már a mit Hegedüs képviselő ur sokszor csinál ott a bizottságokban, arról már előre tudom, hogy komédia. (Tetszés a szélső baloldalon.) Hanem a legutolsó napokban a tuloldalnak elitéjéhez tartozó tagja, Horváth Gyula képviselő ur csinálta ugyanazt. Megvallom, nem hittem egész az utolsó perczig és még ma sem vagyok bizonyos benne, vajon mi lesz e roppant nagy hazafiságnak, függetlenségnek, a mit ott nyilvánitott, a vége. Hanem, ha csakugyan megmarad mereven állásponthja mellett, melyet már csakugyan példaképen, mustrának az országban magam is szeretnék mutogatni, akkor a t. kédviselő ur körülbelül abban a helyzetben lesz, a mi történt a Dagobert király fegyvernökével. (Halljuk! Halljuk! a szélső baloldalon.) Ennel a királylyal történt az, hogy egyszer elment vadisznó vadászatra és jelentik neki, hogy hü fegyvernökét a vadkan széjjel tépte. Mikor erről meggyőződött a király, örömmel felkiáltott: hála istennek, csakhogy a kopoimnak semmi baja sincs. (Élénk derültség és nagy tetszés a bal- és szélső baloldalon.)

Jókai képviselő ur, elismerem gyönyörü szép beszédével sokszor eszembe juttatta nékem azt, hogy talán nem is a mai, de a 14 év előtti koszorus költő, a nemzet büszkesége áll itt előttem. Hanem azt a hatást, melyet nem csak ott, de tán még inkább nálunk elért, elrontotta azon utolsó részével beszédének, melyet elhagyhatott volna. Es én, ha csekélynek érzem magamat, ily zseniális lángészt kritizálni, de mégis mondott egy pár olyat, a mire bátor leszek megjegyzéseket tenni.

Az első: «szüségünk van rá, hogy egy közvetitő nyelvet birjunk, mely bennünket a világba kivezet.» En is azt mondom t. ház, hogy ha e kormány még 10 évig igy gazdálkodik, mint a hogy ezt tette, és az egyéni elszegényedés olyan rohamosan fog terjedni, mint a hogy most történik, akkor csakugyan szükségünk van egy idegen nyelvre, hogy idegen országban idegen nyelven koldulhassunk magunknak kenyeret. (Helyeslés. Derültség a szélső baloldalon).

A második pedig, a mikor azt mondja: «Ha a ház bizalma oda küld, t. i. a delegácziba, a delegáczióban el lehet lobbantani azt a puskaport, majd mikor arról lesz kérdés, hogy e törvényjavaslat következményei másutt is végrehajtassanak, nem csak minálunk, akkor majd bátor leszek ehhez a száraz puskaporhoz folyamodni.» Ha én, t. ház, azt tudnám, hogy Jókai képviselő ur mikor viszi azt a puskaport a delegáczióba, magam is segitenék neki, hogy röpitené azt a nagy világba, hogy hire-hamva se maradna. (Élénk helyeslés, derültség és tetszés a szélső balon.) Mert Magyarország elkoldusodásának egyik alapja épen az a delegácció. (Helyeslés a szélsőbalon.)

A harmadik, a mire vonatkozólag észrevételemet meg akarom tenni, az, mikor Jókai képviselő ur felkiáltott, hogy a mikor őseink bejöttek és elfoglalták ezt a jó legelőnek való helyet. (Derültség.) En is t. ház azt mondom, hogy pompás legelő is van itt, mert sok kövér sóre hiszik ezen meg még ma is. (Derültség és tetszés a szélső baloldalon.) S ha nem hiszi nekem a t. tuloldal, bizonyitja a földmivelésügyi miniszter ur. (Nagy tetszés.) T. ház! Talleyrand azt mondja, ismerek valakit, kinek több értelme van, mint Voltaire, több értelme van mint Bonapartenak és több értelme van mint minden volt, létező és születendő államférfiunak; ez a közvélemény. Hát ez a közvélemény az, a mit a miniszterelnök soha, aióta miniszterelnök, tekintetbe nem vett. (Igaz! Ugy van! balfelől.) Itt vagyunk ennél a törvényjavaslatnál, a közvélemény felzudul ellene, a miniszterelnök rá sem ügyel, csak arra ügyel, hogy oly dolgokat cselekedjék a miért odafenn dicséretet arat. En nem vártam a miniszterelnök urtól, hogy igy tegye fel a kérdést, hogy szavazzátok meg a törvényjavaslatot, mert különben megyek, hanem azt vártam, hogy odafennt nyiltan igy felteszi a kérdést ő felségének: Uram királyom, én mindent megteszek és a nemzet is megtesz mindent, a mit tehet, de ilyen törvényjavaslatot nem viszek a nemzet szine elé, inkább leköszönök (Zajos helyeslés a szélső baloldalon), de előre is jelzem felségednek azt, hogy a ki utánam jön, azt a miniszterelnököt a nemzet, a parlament harmadnapra megbuktatja. (Ugy van! a szélső balon; nagy helyeslés.)

Lavelaye Emil azt mondja Kormányformák czimü munkájában: «Olyan képviselőházi, mely csak engedelmeskedik, szolgai testület, nem egyébre való, mint álarczczal látni el a despotizmust». (Ugy van! a szélső balon.) Mintha csak erre a parlamentre irta volna! (Élénk helyeslés a szélső balon.)

Ha nem igaz, bizonyitsák be és lökjék el ezt a nyomorult javaslatot, mint én teszem, mikor Ugron Gábor t. képviselőtársam határozati javaslatát elfogadom. (Hosszantartó élénk helyeslés és tetszés a szélső balon.)

Eötvös Károly: (Élénk felkiáltások a szélső balról: Egy miniszter sincs jelen! Nincs kormány! Hosszantartó zaj. Élénk felkiáltások: Halljuk! Halljuk!

Elnök: Csendet kérek. (Nagy zaj és felkiáltások a szélső baloldalon: Miniszteri kérünk! Derültség.) Méltóztassanak meghallgatni a szónokot. (Zajos felkiáltások a szélsőbaloldalon: A minisztérium lemondott! Nincs miniszter! Derültség. Fejérváry Géza báró a terembe lép. Nagy derültség és éljenzés.)

Eötvös Károly: T. képviselőház! (Halljuk!) Uray Imre t. barátom, ki előttem szólott, méltatlankodó erzetének adott kifejezést a fölött a helyzet fölött, hogy neki, a ki 20—21 év óta a függetlenségi párt politikai álláspontján áll, ma kötelességül kell ismernie az 1867-diki kiegyezés egyik-másik pontjának a védelmezését. En is abban az időben nem e házban, hanem ezen kivül szemmel alig felismerhető szerény állásban e kiegyezésnek hive voltam és tanuságot tehetek arról, hogy nekem és mindazoknak, a kik akkor a kiegyezést akár csinálták, akár elfogadták és helyeseltek, mindnyájunknak sohasem jutott eszünkbe az a lehetőség, hogy azt a kiegyezést azon pártnak fertiai és tagjai ellen, a mely párt akkor e helyeken ült (az ellenzék padjaira mutat), valaha védelmezni kelljen és lehessen. (Ugy van! a szélső balon.)

Igenis féltettük, a kik akkor a kiegyezést helyeseltük, e kiegyezésnek a legközelebbi multhoz képest tetemes vivmányait; de féltettük a már kihalóban levő udvari konservativ pártiól. Nem féltettük attól a nemzeti pártól, a melynek akkor országszerte a nemzet nagy bizalmával és népszerüségével biró egyik vezére a jelenlegi miniszterelnök ur volt. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.)

Söt nemcsak akkor nem féltettük, hanem midőn az egykori Deákpárt a kormányzás hibái, tévedései és a kezdet nehézségei, de egyuttal vezérének elbetegedése miatt is a politikai szinterről lelépni kényszerült, akkor a pártnak igazán mélyen és hazafiasan érző sok tagja az ország helyzetét nem látta ugyan rózsásnak, hanem nehéznek, bizonyos tekintetben sötétnek és homályosnak. Mindamellett mindazok között, a kik az ország sorsa felett itt és e házon kivül beszélgettek, bár senki sem volt talán, ki a balközép akkori kitünő vezérével benső politikai rokonszenv összeköttetésben állott volna, mind a mellett, a kik akkor az ország sorsa felett tanácskoztunk itt és bizalmas körökben, a kik közt magam is voltam, mindazok kezdetben megnyugodtunk abban, hogy az ország politikai vezérletét és a parlamentnek vezetését is Tisza Kálmán, jelenlegi miniszterelnök ur vegye át, mert az volt a meggyőződésünk, hogy azt a müvet, mely 1867-ben egy biztos, de kezdő állomásként megalkottatott, ezt a müvet az ország szabadságának és állami függetlenségének biztositására fogja e párt és ez a kormány tovább fejleszteni. Ebből a feltevésből, ebből az édes álomból és hazafias várakozásból fájdalmasan kellett felébrednünk alig egy-két év mulva, — és én csakhamar meggyőződtem arról és ebben térek el a mérsékelt ellenzék t. fertiaitól — csakhamar meggyőződtem arról, hogy, ha nem csak az ország függetlenségét akarjuk tovább fejleszteni s az ország minden jogait lassankint kivivni, hanem csupán azt, a mit 1867-ben és még egy pár év alatt megszerezni sikerült, igazán meg akarjuk védelmezni, még ezt is csak a nemzet ősi jogainak alapján, a függetlenségi párt politikai meggyőződésére áliva tehetjük. (Helyeslés. Ugy van! a szélsőbaloldalon), mert másképp azzal az iránnyal szemben, melyet e kabinet képvisel, a mindenkor meglevő, s a nemzet által mindenkor óhajtott jogokat vissza nem szerezhetjük, de még csak az 1867-iki vivmányokat sem őrizhetjük meg. (Helyeslés. Ugy van! a szélső baloldalon.) En tehát igazán méltánylom, igazán fellogom annak az érzetnek komolyságát, a melylyel Uray Imre t. barátom ezen reá nézve és az egész pártra nézve csakugyan sajátságosan visszás helyzetre kénytelen volt reá mutatni.

A kormány részéről és a tul oldal részéről sulyos szemrehányásokkal illettek bennünket, mintha mi sem a monarchia másik államának, sem Magyarországnak biztonságáról talán nem olyan komolyan és nem oly egészen hazafias lelekkel akarnánk gondoskodni, mint a hogy a kormány nézete szerint gondoskodni hivatva volna ez a törvényjavaslat, illetőleg s illetőleg az ezen törvényjavaslat alapján szervezendő hadsereg.

Ez a szemrehányás teljesen alaptalan. Mit akarunk mi? Mi akarunk erős hadsereget, oly erős hadsereget akarunk, a melyben a nemzetnek honvéd lemre hivatott minden anyagi és intelligens eleme bele legyen foglalva. (Ugy van! a szélső baloldalon). Oly erős hadsereget akarunk, a milyen erős hadseregre ez az ország valaha képes volt, és a melyre ez idő szerint csak képes lehet. (Helyeslés. Ugy van! a szélső balon). Mindazon erővel, melyet ez országnak földrajzi fekvése, ez országnak népei, a magyar nemzetnek ezredéves öntudata

---

munkától a végből, hogy a csövet kiigazitsák. Adél ujra hozzá fordult keresével.

— Ha te tudnád, mondá neki egy reggelen, mikor a gyárban volt, a hová naponkint el szokott menni, ha tudnád, mennyire elviselhetetlen ez a büz, különösen éjjel!

A mérnök kitérően válaszolt Chaniersnénak.

— Lám, jegyezte meg egy munkás több máshoz, még azt hihetné az ember, hogy Pierre urnak nincs kedve ezt a munkát végeztetni.

— A mit te érzesz, mondá Sauves a hugának, az nem lehet viz, a melynek általában igen jellemző szaga van, ez kétségkivül marhavér, a mire gyártmányaink elkészitésénél szükségünk van. Valószinüleg bomlófélben van és ezért terjeszti ezt a büzt. Majd utána nézek és biztositalak, rendben lesz minden.

Másnap a mérnök azt mondta Adélnek:

— Már kitaláltam, hogy mi terjesztett ily rossz büzt.

— Nos, mi volt az?

— A mint előre megmondtam, egy zugban feljetett rothadt marhavér. Az egész helyiséget kimosattam vaskeneccel és fenollal.

Másnap reggel Pierre elutazott.

Lillebe ment, hol egy igen tekintélyes iparos üzleti összeköttetésbe kivánt lépni a Charniers czéggel.

— Elrándulok Brüsszelbe is, mondá hugának, és valószinüleg három-negy napig távol leszek. Ha valami közölni valód lenne, ugy sürgönyözz nekem ebbe a két városba bureau restante.

Az est folyamában oly nagy volt a hőség, hogy valóban elviselhetetlen volt.

Adél a nagy ágyban hiába forgolódott jobbra meg balra, csak nem jött álom a szemeire.

Maga Georgette is bölcsőjében alig volt képes lélekzetet venni.

A fiatal asszony fölkelt.

— Megfuladok, mondá.

És flanelből való fesülő köpenyket vetve vállaira, oda lépett az ablakhoz, melyet kinyitott.

A sápadt hold a kert sürü fain keresztül beküldte sugarait a szobába.

Időközönkint elboritották vastag felhők, de azért a fülkadt levegőben egy szellőcske se mozdult meg.

És az a büz, az az elviselhetetlen büz, mind undoritóbban hatolt be a lakásba, már szinte lehetetlenné téve abban a megmaradást.

— Ez borzasztó! mormogá a fiatal asszony. És Pierre azt hitte, hogy megszabaditott engem tőle! Holnap reggel nem lesz az a munka vagy megrendelés, a mely visszatarthatna attól, hogy a medenczét kiürittessem.

A fiatal asszony visszavánszorgott a pamlagig, félig nyitva hagyva az ablakot a rekkenő hőség miatt. De az az éles, áthaló büz szüntelenül beözönlött, elárasztva minden tárgyat, minden bútort és még a lakókat is.

— Inkább meg akarok fuladni, mondá Adél; ugy érzem, mintha el kellene ájulnom, annyira fojtogatja a szivemet.

És hirtelen, kissé gyors mozdulattal először a függönyt bocsátotta le, majd pedig az ablakot csukta be.

De nem tudott aludni, annyira kellemetlenül érintette őt ez a kivülről behatoló kiparolgás, annyira megtelitették ezek a párák az egész szobát.

A szegény asszony fölkelt, minthelyt pirkadt, és lement az udvarba, mielőtt még csak egy munkás is ott lett volna.

— Kérem önt, mondá a munkafelügyelőnek, ürittesse ki a medenczét, mely ott van a gyár mögött. Ez az állott viz, különösen éjjel, oly borzasztó szagot terjeszt, hogy még beteg leszek tőle.

— Szivesen, asszonyom, viszonzá a munkás, hanem oly sürgős megrendeléseink vannak, hogy egy perczet se veszithetünk. Pierre ur megkorholna bennünket, ha nem végeznök első sorban a gyári munkákat.

Adél gondolkodni kezdett.

— Jól van tehát, mondá, hivasson valami vállalkozót, a ki szivattyuival kiüsztitja a medenczét. Intézze el az egész dolgot ugy, hogy a viztartó még ma kiürüljön és hogy ettől a kellemetlenségtől valahára megmeneküljünk.

A munkafelügyelő nem tett ellenvetést és elindult oly egyent keresni, a ki képes Chaniersné kivánságát teljesiteni.

Nem volt nehéz dolog ily embert találni és délutáni két órakor már ott voltak a munkások a medencze kiürítéséhez szükséges eszközökkel és szerszámokkal.

— Bámulatos, hogy a gyárosnak is nem támadt ug

és önérzete és jövendőre szóló minden aspirácziója, e nemzetnek minden erkölcsi és anyagi vagyona egy erős hadsereg felállítására fordítani tud, mindazon erővel ellátott hadsereget akarunk, akarjuk pedig azért, mert a veszély, mely bennünket környékez, igen nagy s a nemzet egész anyagi és erkölcsi erejének a harcztérre vezetését mulhatlanul szükségessé teszi; akarjuk azért, mert akár taktikából közlik a lapok, akár valóban érezzük azt, hogy nekünk egy igazán nagyon közel szomszédos óriási hatalommal, mely szabadságunkat és nemzetiségünket is elvégre eltiporná előbb-utóbb, most vagy később, de végre is talán nagyon rövid idő alatt meg kell küzdenünk. (Ugy van! bárról.)

És nemcsak azért, mert ez az orosz hatalom fenyeget bennünket, hiszen ezt régen tudjuk, a régen kézszülünk és készen állunk rá, de az erős hadsereget azért is akarjuk, mert épen a jelen kabinet által ez előtt 12—13 évvel tévesen s akkor is az egész nemzet közvéleménye ellenére vezetett külpolitikának a veszélye elől is akarjuk magunkat biztositani. (Helyeslés a szélső balon.)

Beszéltem a t. tuloldalon ülők soraiból nem egygyel az utóbbi években, a kik mind azt mondták: most már megnyilt szemekkel és felvilágosodott elmével, vajjon miért tettük mi azt az örülséget, hogy az orosznak szabad utat engedtünk a Balkánon át, miért engedtük tönkre tétetni a törököt, miért kellett Herczegovinát, Bosniát elfoglalnunk, hogy ujabb sebezhető oldalt szerezzünk magunknak? (Ugy van! Ugy van! a szélső baloldalon.) Erre azt feleltem, a mint felelte volna mindenki, hogy hisz az egész országban minden ember, minden gondolkozó hazafi igy gondolkozott, csak a kormány nem; azt mondván a kormány: szövetkezzünk Oroszországgal, jó lesz neki Bulgária, nekünk meg jó lesz Bosznia; azt mondta a kormány, foglaljunk tért a Balkánon s ezért engedjünk tért az orosznak is. De elfeledték, hogy ha szomszédságunkban semmivé tétetik a török, a mint semmivé tétetett Lengyelország, a sor majd reánk kerül. A világtörténet logikája kérlelhetellen, de nem szükséges, hogy a logikának reánk nézve ártalmas következményeit mi siettessük, sőt ellenben az szükséges, hogy e logika ártalmas következményeit még csirájokban fojtsuk el (Élénk helyeslés a bal és a szélső baloldalon.) Ez volt a nemzetnek akkori álláspontja. Most már a kormány és hivei látják, hogy az egy elhibázott politika volt, most már látják ezt s félnek is attól, hogyha a ránk támadni készülő hatalomnak sikerül keleti s déli határainkat bizonytalanná tenni, a küzdelem, mely ránk vár, sokkal nehezebb lesz, erőnk kifejtésére sokkal nagyobb indokok fognak sarkalni bennünket, mint akkor lett volna, ha 12—13 évvel ezelőtt az a helytelen, rosz, a nemzet közvéleményével merőben ellenkező nemzetellenes politika nem következik vala. (Ugy van! a szélső baloldalon.)

Tehát mi erős hadsereget akarunk, biztositom a t. honvédelmi miniszter urat, erősebbet, mint ő (Ugy van! Ugy van! a szélső baloldalon.) erősebbet, mint az ő hősi nézetei s elvtársai. Mi akarjuk azt, hogy mint szám mind fegyelmezettség, mind felszerelés tekintetében ez a hadsereg azon teljes erkölcsi és anyagi erőnek, melyjel mi rendelkezünk, megfeleljen. (Ugy van! szélső-balfelől.)

De hogy ez a hadsereg oly erős legyen, ahhoz a mi nézetünk szerint még egy elmaradhatlan kellék szükséges: az, hogy az nemzeti hadsereg legyen. (Ugy van! Ugy van! a szélső baloldalon.) Kérdezem én a t. honvédelmi miniszter urat, ismer-e ő korunk mai történetében, — nemcsak a mostani napokban, de korunk mai történetében — oly hadsereget, mely erős volna és nem nemzeti? Ismer-e az ugy nevezett osztrák-magyar hadseregen kivül, — mely egyébiránt ezt a nevet csak bitorolja s a melyet mi csak per abusum használunk, mert ez a hadsereg császári királyi hadseregnek nevezi magát, ismer-e ezen hadseregen kivül az egész föld kerekségén és művelt államain oly hadsereget, mely nem nemzeti hadsereg volna. (Ugy van! a szélső baloldalon.) Még az orosz czár ő felsége is, ha szól a maga hadtestéhez, a maga tisztjeihez ott, a hol uralkodói székhelye vagy lakása van; még az is mindig az orosz nemzeti eszmét, az orosz nemzet jövőjét s világhódító nagy aspirácziót emliti hadseregének és nem azt mondja, hogy «mi III. Sándor czár», hanem azt, hogy «az orosz nemzet és annak vilánagysága.»

Mikor ezelőtt egy évvel és még ezelőtt két évvel a német birodalom kormánya a hadseregnek bizonyos irányban való fejlesztése tárgyában javaslatot terjesztett az illető törvényhozó testületek elé s midőn oly miniszter, mint Bismarck, azon törvényjavaslat elfogadását indokolta, szükségesnek tartotta előtérbe állitani azt, hogy az a hadsereg nemzeti hadsereg (Igaz! Ugy van! szélsőbalfelől) s multjának minden dicsősége s jövendő fegyver működéséhez kötött minden reménye onnan ered, mert nemzeti hadsereg. (Helyeslés a szélső baloldalon.) S nézze meg az olasz, franczia, vagy a déli határokon a kis szerbiai, bulgáriai és román hadseregeket, ugynevezett császári királyi hadsereget nem fog találni sehol, hanem fog találni nemzeti hadsereget. (Igaz! Ugy van! a szélső balfelől.)

De miben áll t. ház, egy hadseregnek az a jellege, hogy nemzeti legyen? Erről a kérdésről a honvédelmi miniszter ur nem szól. Abban a dicsőség csarnoka czimű könyvben, a mely most a hadsereg kiváló férfiairól igen előkelő férfiak által kibocsáttatik, erről az eszméről egy szó sincs és ámbár én a katonai irodalomban jártas nem vagyok s pozitiv tudomás után nem nyilatkozhatom, de sokat mernék tenni arra, hogy azokban az ismertető, történeti és tankönyvekben, melyek erről a mi közös hadseregünkről szólanak, ennek a nemzeti jellegéről talán sehol egy szó sem foglaltatik.

A nemzeti jelleg az, a mely nélkül ma hadsereg erőssé nem lehet. De miben áll ez? Egyszerűen annak a hadseregnek tisztelnie kell a nemzet nyelvét, tisztelni kell jogait, alkotmányát, tisztelni kell nemzeti s állami függetlenségét; (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.) s szükséges, hogy az a hadsereg nyelvünknek, jogainknak, alkotmányunknak s állami függetlenségünknek egyik valóságos szerves intézménye legyen, (Helyeslés a szélső baloldalon) s ha nem az, akkor az nem a mi hadseregünk. (Élénk helyeslés a szélső baloldalon), ha más, akkor az bizonyos eshetőségben valóságos ellenségünk. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon). És még az sem elég, hogy azt a hadsereget a magunkének fogadjuk s ismerjük el, hanem ehez szükséges az is, hogy az multunk emlékeiben, jelenünk törekvéseiben s jövendőnk minden reményében velünk egynek érezze magát (Élénk helyeslés szélső balfelől.) s ha ezt nem teszi, akkor a nemzettel valóságos, igazi és komoly összeköttetése annak a hadseregnek nincs. (Igaz! Ugy van! szélső balfelől.) mi adhatunk hozzá emberanyagot, de nem katonát és nem hőst. (Igaz! Ugy van! a szélsőbalon.) mi adhatunk hozzá pénzt s ő elkogodhatja béke idején rablóinkat, háboru idején kiállhat a harcztérre és vivhat szerencsétlen csatákat, de nemzeti hadseregnek, a mi nemzeti létünk fentartójának mi nem tekinthetjük. (Élénk helyeslés szélső balfelől.)

Mi köt minket ösze azzal a hadsereggel? Fájdalmas összeütközések emlékezete. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) A mit az a hadsereg dicsőségének tart, az nekünk szomorúságunk és gyászunk, és a mit mi nemzeti dicsőségünknek tartunk, az annak a hadseregnek rebellis. (Igaz! Ugy van! szélsőbalfelől) Ez a különbség van az igazi erős hadsereg és azon hadsereg közt, melyet a honvédelmi miniszter véd. És mi köt bennünket össze a jelen törekvéseiben és a jövő reményeiben e hadsereggel; hol fogunk egy téren találkozni a hadsereggel? Majd a csatatéren, tán az orosz ellen? Talán ama hadjárat sorsa nem lesz oly szomoru, mint a közös osztrák hadsereg minden hadjárata volt, melyben német szóval vezényelték a magyart. Ugy látszik, a t. honvédelmi miniszter ur a történelemből nem akar tanulni. A nyelvkérdésről — annyit a mennyit — később akarok beszélni. De most ezembe jut s elmondom azt, hogy a magyar ezredeket a napoleoni háborukig magyar nyelven vezényelték. A habsburgi seregeknek, ha volt hadi dicsőségük, eddig szerezték s ezóta e hadseregek minden hadjáratot elvesztettek. Mióta a magyar ezredeket bekényszeritették a németségbe, mióta a magyar hadsapatoknak nem adtak magyar tiszteket, mióta a tisztikar és legénység csak a vezénynyelven értheték meg egymást, melyet a magyar ezredekre rátukmáltak: azóta e hadsereg, a képzetlen olasz csapatokat kivéve, akár kül- akár belháboruban egyetlen hadjáratot soha meg nem nyert. Pedig a katonai erények e hadseregből nem hiányoztak soha, voltak vitézei, hősei: de hiányzott a nemzeti érzés, hiányzott az a magasztos czél, melyért a katona nem csak halni, de győzni is tudjon. (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.)

Ha a magyar csapatokat elszakitják a magyar nemzettől, ma sincs meg az a czél, melyért a katona győzni és halni tudjon. (Ugy van! a szélső baloldalon.)

Ali most e hadsereg? A tiszti nyelv német, a legénységi nyelv mindenféle, a mi csak képzelhető és a mi Magyarország és Ausztria geografiai határai közt feltalálható; — jelvénye: fekete-sárga, azt mi nem ismerjük; nemzeti jellege semmiféle, nemzeti önérzete nincs, nem is volt, nem is lesz soha; közös czélt, melyért lelkesülni tudjon, nem ismer, de ismeri a hadurat. Én mély hódolattal és hazafias tisztelettel emlékszem még mindig az ország királyáról, ki nekem uralkodóm; de azt a magyar érzületet akár közlegény, akár tiszt, a ki a hadseregben 1, 2 vagy 3 évet eltölt, mint Törs t. képviselő társunk kifejtette, nem lehet csecsemő kora óta magába szitt érzelmekkel és fogalmakkal együtt az alatt a pár év alatt megsemmisiteni. Császári királyi hadurat az nem ismer! Mert a katonai reglement és a kurta vas megtaniják ugyan rá, de ő magyarként megy oda s magyarként megy onnan el. Ismeri hazáját, annak világtörténeti czélját, de k. k. hadurat nem ismer. (Élénk helyeslés a szélső balon.) De mikor a helyzetet igy látjuk, s azt mondjuk: «Királyunkért és hazánkért mindent, épugy mint ezelőtt 140 vagy 150 évvel, de mi azt akarjuk, hogy hadseregünk a mienk legyen, azért lelkesülnünk jön, a miért mi és ha szenvedni kell is, érezze mind azt, a mit mi és mikor mi erre vonatkozó érveinket kifejtjük itt, nem kimélve az időt, nem kimélve a szót, tisztelt elnökünk keserűségére — akkor mivel áll elő a t. honvédelmi miniszter ur és a tuloldal. Érvekkel, a nemzet igazi érzületével és háromszáz éven át ezerszer nyilvánult ezen határozott nézetével szemben, mivel áll elő a t. tuloldal? (Egy hang a szélső baloldalról: Szavazzunk!) Nem. A t. miniszterelnök ur e hó 12-ikén tartott beszédében azzal áll elő, hogy ő szentül meg van arról győződve, hogy e törvényjavaslat, s a hadszervezet, a mely ezen alapszik jó, és minden czélnak, a melyet mi is óhajtunk, megfelel. Én elismerem, hogy a t. honvédelmi miniszter ur tett nehány kisérletet arra nézve, hogy a törvényjavaslat védelmére egyéb argumentumot is felhozzon, de én most csak azzal az argumentummal akarok foglalkozni, melyet a t. miniszterelnök ur állitott elénk, midőn azt mondja, hogy ő a törvényjavaslat jóságáról szentül meg van győződve s megjegyzem, hogy a miniszterelnök ur ezt az érvet nem csak itt ismételte, de a mint a hirlapokból látom, a szabadelvű párt tanácskozásaiban is ismételve használta.

Az egyéni meggyőződés t. ház, mindig tiszteletreméltó! Akár hányunkkal megtörténhetik az életben, hogy a midőn valamely vitáskérdésre nézve valaki azt mondja, hogy az én meggyőződésem szerint ez a dolog igy áll, hogy akkor mi is gondolkodóba esünk, hogy talán még is ugy áll a dolog, a mint azt az illető komoly meggyőződése hangjan kijelentette. De t. képviselőház, a meggyőződésnek is vannak kritériumai. (Halljuk! Halljuk!) És hosszas jogi és részben birói gyakorlatomban is arról győződtem meg, hogy a mi a magán jogi életben a megbizhatóság kritériuma szokott lenni, az körülbelül a politikai életben is az ilyen egyéni nyilatkozatok megbizhatóságának kriteriuma.

Hogy a meggyőződés nyomatékosabb legyen azzal szemben, a kivel szemben használtatik, ez esetben nekünk — mert velünk szemben használtatik — nyugodtaknak kell lenni a tekintetben, hogy az a meggyőződés őszinteséggel, önzetlenséggel és jólértesültséggel nyilvánul, s őszinteségen, önzetlenségen és jólértesültségen alapszik is egyáltal.

Hogy az önzetlenség mennyiben van meg, erről a kérdésről most nem szólok. Annyi bizonyos, hogy a miniszterelnök ur ugy állitotta fel a kérdest, hogy ha a törvényjavaslat megbukik, akkor bukik ő is, és ott hagyja helyét, s ha a törvényjavaslat megszavaztatik, akkor marad ő is továbbra miniszterelnök. Politikai és államférfiu szempontból a kérdésnek ilyetén modón való felállitását karhoztatni nem lehet, sőt bizonyos tekintetben helyesnek is kell, de annyit mondhatok, hogyha a hasonlat szántit is egy kissé, de a jogi életben az olyan tanui, a ki ily kérdésben akként nyilatkozik, ily módon s ily körülmények közt, igazi tanunak nem szokás elfogadni. (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.)

A jói értesültség kérdésében én a t. miniszterelnök ur kijelentésére nem teszek megjegyzést. Elhiszem, hogy ő e törvényjavaslat mellékkörülményeiről jól van értesülve, de a mi az őszinteséget illeti — bocsánatot kérek — a miniszterelnök ur meggyőződésében én az őszinteséget fel nem találhatom, legalább ugy, a miként azt ő kifejezte. Megmondom miért. Nem azért teszem azt, mintha én nekem különös kedvem volna a miniszterelnök ur egyéniségével foglalkozni, hanem azért teszem, mert a mit mondani akarok, szorosan összefüg magával a törvényjavaslattal.

Azt mondja a miniszterelnök ur e törvényjavaslat 14. §-ára nézve s mondta különösen — mint a hirlapokból széltiben-hosszában látni volt szerencsénk — a szabadelvű körben, hogy e törvény 14. §-a ugyanazon értelmű az 1868-ki e tárgyban hozott törvény 11. §-ával. Bocsánatot kérek, de a ki azt állitja, annak vagy a judiciuma, vagy az őszintesége hiányzik. A miniszterelnök urnak az itélőtehetsége nem hiányzik, e felett semmi kétség; de annyi bizonyos, hogyha ugyanazt jelentené a most javasolt 14. §, a mit jelent e régi törvény 11. §-a s semmi többet és semmi mást, akkor legyünk arról meggyőződve, a miniszterelnök ur nem tette volna ki ezen törvényjavaslat sorsát ily hosszu s keserű vitának, hanem hagyta volna a régi szöveget. Hogy nem hagyta, arra oka volt; de mi volt az oka, azt a miniszterelnök ur elhallgatja. (Igaz! Ugy van! a szélsőbal felől) s itt a parlamentáris életben használható legsúlyosabb szó se elég súlyos a kormány eljárásának jellemzésére. (Igaz! Ugy van! a szélsőbalon.) hogy ő az igazi okot — mely őt az 1868-iki törvény kiforgatására rá birta — eléttünk elhallgatta, nemcsak előttünk, hanem még saját pártjának bizalmasai előtt is. (Igaz! Ugy van! balfelől.) A mesterkedés, a taktika gyakran elkerülhetlen bizonyos államférfiui működésekben; de bocsánatot kérek, ha a mesterkedés arra irányul, hogy az illető törvényhozó testület félrevezettessék, akkor annak igazi neve: ámitás. (Élénk helyeslés a bal és szélsőbalfelől.) Amitani pedig nem szabad soha senkinek, annál kevésbbé tiszteséges, becsületes államférfiunak. (Igaz! Ugy van! a bal és szélsőbaloldalon.)

Okának kell lenni mondom: miért akarja a miniszter ur ezen változtatást? (Igaz! Ugy van! a szélsőbalon.) A miniszterelnök ur az ok felderitésével nem áll elő, pedig attól a párttól — nem tőlünk, ez más dolog — mely őt 14 év óta támogatja, mely őt még most is meg fogja támasztani és állását meg fogja menteni, attól a párttól sokkal több áldozatot, lemondást nyert már a különös támogatásért, semhogy azon pártnak ne tartozzék őszinteséggel, hogy megmondja: uraim, ezért kell e változtatást tenni és mert 14 évig támogattatok, őszinte leszek hozzátok, támogassatok ezentul is. (Tetszés és derültség a bal és szélsőbaloldalon.)

T. ház! A törvényjavaslat támogatására a többségből szóltak fel többen; de én is, mint Uray Imre, előttem szóló barátom, őleg azon serdülő államférfiak felszolalásaira akarok néhány megjegyzést tenni (Derültség a bal és szélső baloldalon) a kik, elismerem, a legnagyobb önzetlenséggel és a legnagyobb bátorsággal keltek e törvényjavaslat védelmére; oly elserdült államférfiak beszédeire, mint Pulszky Agoston és Ivánka Imre t. képviselőtársaim, (Zajos derültség a balon és szélsőbalon) ezuttal nem terjeszkedem ki; hanem már a mint Tisza István t. képviselőtársam definiálta előttünk, hogy mi a hazafiság s a mint Széchényi Aladár és Andrássy Gyula gróf t. képviselő urak definiálták előttünk, hogy a német nyelvre nézve mi a mi kötelességünk, azok után is, melyek már előttem erre vonatkozólag elmondattak, lehetetlen még néhány megjegyzést nem tenni. (Halljuk! Halljuk!)

Mindenekelőtt megjegyzem, hogy Széchenyi Aladár t. képviselőtársamnak egy kijelentésével teljesen egyetértek. Midőn ő azt mondta — és reménylem azért értek. Midőn ő azt mondta — és reménylem azért mondta, hogy a t. honvédelmi miniszter ur különösen a szivére vegye azt: «Nem vagyok képes belátni, hogy Magyarország mint politikai nemzet, melynek nemzeti honvédsége van, magyar vezényszóval, melynek közjogi alapon jogosított államnyelve van, mivel érdemelte meg ezen államnyelv, hogy az osztrák-magyarmonarchia egyéb nemzetségnek nyelvével egy szinvonaira helyeztessék?! (Ugy van! Igaz! a szélső baloldalon.) Ez szerény felfogásom szerint közjogi sérelem, állami nyelvünk határozott mellőzése és ignorálása volna és ez ellen szerintem a magyar törvényhozásnak óvást kell emelni.» Ebben a felfogásban, ebben az érvelésben gróf Széchenyi Aladárral teljesen egyetértek, csak a végkövetkezteléssel nem értek egyet, avval nevezetesen, hogy egy ily törekvés ellen nekünk csak óvást kell emelnünk. Nem óvást kell emelnünk t. képviselőtársam, hanem egy ilyen törvényjavaslatot egyszerűen le kell szavazni, (Élénk helyeslés és tetszés a szélső baloldalon) és azt a miniszterhez, a ki a törvényjavaslathoz köti sorsát a házból egyszerűen ki kell seperni. (Igaz! Ugy van! a szélső balon).

A ki a magyar nyelvnek államnyelvi természetét igy ismeri és tiszteli, annak azután azt a konsequentiát eo ipso ki kell felfogásából hozni. Az egyszerű óvás, hiszen kedves dolog ez Bécsben, hol azt mondják: szavazzatok meg mindent urak a hogy nekünk tetszik; azután protestáljatok a hogy nektek tetszik. (Derültség a szélső baloldalon). hiszen kedves dolog ez Bécsben, de semmi haszonnal nem jár ránk nézve, sem Budapesten, sem az országban. (Helyeslés a szélső baloldalon).

De már a hogy azután Tisza István képviselő urnak a hazafiságra és Széchenyi Aladár és Andrássy Gyula t. képviselő uraknak a nyelvre vonatkozó fejtegetéseit illeti, arra még egyszer nekem ki kell terjeszkednem. (Halljuk! Halljuk! a szélső baloldalon.)

Tisza István t. képviselő ur az álhazafiságnak képét akarta elénk állitani; fel kell tennem, nem gondolhatok mást, nem is akarok, nem is tudok mást gondolni, mint hogy bona fide beszélt és hogy helyzetének, állásának és kötelességének teljes tudatában beszélt és fel kell tennem, ismétlem, hogy bona fide és őszintén az álhazafiság képét akarta előttünk feltüntetni, midőn azt mondta, hogy: «A képviselő urak politikájában hogyan nyilvánul a kizárólagos hazafiság? Abban, hogy minden harmadik szavuk áradozó hazafias frázis egy felől; más felől a nemzeti elfogultságnak, az önhitségnek a nemzet tulbecsülésében, fokozásában, a nemzet indulatainak, szenvedélyeinek felizgatásában áll. Ugyanitt hivatkozik az eltiport hazafiui bánat valódi bachanaliaira is.

Hát t. ház, a minő magasztos és szent dolog valamennyünk előtt a valódi hazafiság: kétségtelenül oly kicsinyes, silány és komikus dolog az ugynevezett álhazafiság és bizonnyára közel járt e fogalomhoz magához a t. képviselő ur, midőn az álhazafiság fogalmát ily kriteriumokból vagy jellemvonásokból akarta összeállitani. Ott azonban nagyon messze járt az igazságtól, mikor azt az álhazafiságot nekünk akarta megmagyarázni s plane akként, mintha az az érzet bennünk lakoznék. (Halljuk! Halljuk!)

Az álhazafiságnak sok neme van. De én annak elméleti nemeiről nem beszélek, azokat nem ismerem, hanem ismerem egy fajtáját, azt, mely 1831-ben igy beszélt: «Ezzel az uralkodó házzal és ezzel a királylyal szóba sem állok. Én határozni akarok!» (Ugy van! Ugy van! a szélsőbalon) és a mely 1865-ben és 1866-ban azt mondta: «Én ezzel a királylyal nem békülök ki, én a 67-iki kiegyezést és koronázást meg nem csinálom, mert én a nemzet függetlenséget követelem, és a mely akkor a mikor módja lett volna ugyan ezt tenni 1875-ben (Nagy tetszés szélső balfelől) mindazt, a mi 1867-ben szereztetett, visszacsinálta az 1865-iki álláspontra. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.) Az ál-hazafiságnak ezt a történetileg szigoruan bebizonyitott példáját igenis ismerem. Ismerem a hazafiság bachanáliájának egy historiai példáját is. (Halljuk! Halljuk!) Én tudom azt, hogy előkelő politikusok, a magyar közéiet akkori tekintélyes férfiai, kimentek a Duna partjára nemzeti szinű zászlóval (Ugy van! a szélsőbalon.) és a «Szózat» éneklése közben Kossuth Lajost éltették (Élénk éljenzés a szélsőbalon) olyankor, midőn a királyi várpalota ablakai ki voltak világitva, tehát azok igaz lakója ott lakott és a Kossuth éltetett neve tölharsogott a királyi várpalota termeibe. (Élénk tetszés a szélsőbalon.) Erre igenis emlékszem. S azt is tudom, hogy a kik ezt cselekedték, ugyanazon vezértérfiak később a nemzet élére álltva, mindent megtagadtak, a mi Kossuth Lajos előtt valaha szent és igaz volt. (Igaz! Ugy van! a szélsőbalon.) Sőt Kossuth Lajost is kitagadták a nemzet kebeléből. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbalon.)

Az álhazafiságnak ezt a példáját igen is ismerem. És ismerem annak még egy példáját (Halljuk!) még pedig fajdalom, nem régóta. Ismerem annak azt (Halljuk! Halljuk!) hogy ifju emberek, fiatal politikusok, alig kikerülve az iskolából és az önkéntességi szolgálatból, ide jönnek a parlamentbe s itt azon férfiak felszólalását, a kik küzdöttek az országért és annak jogaiért (Ugy van! a szélsőbaloldalon.) s a kik ebben a küzdelemben őszültek meg, kigunyolják és lenézéssel illetik (Ugy van! Ugy van! a bal és szélsőbaloldalon) és midőn ők igazán hazafias érzelmüknek keresetlen szavakban kitörést engednek (Tetszés a szélsőbaloldalon), ezt azok a fiatal politikusok elnevezik a hazafiság bacchanáliának, és mikor ezt teszik, másrészről glóriát énekelnek a német nyelvnek és arra törekednek, hogy Magyarország értelmes fiatalságát németté tegyék. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Az álhazafiságnak ezen nemeit ismerem én.

Polónyi Géza: Családi politika! (Derültség a szélső baloldalon.)

Eötvös Károly: Nem családi politika. A t. miniszterelnök ur itt a házban is nem egyszer, pártjának bizalmas értekezleteiben még többször kijelentette, hogy ő a törvényjavaslaton többé változtatást nem csinálhat. Egyszer volt ez országnak egy miniszterelnöke, azt gr. Andrássy Gyulának hivták — de nem a mostani képviselőtársam az, (Derültség) nincs is vele rokonságban. (Élénk derültség és tetszés a bal- és szélső baloldalon.) Ő egyszer, mint az országnak honvédelmi miniszterе — már akkor az volt — előterjesztett egy törvényjavaslatot 1868-ban.

A törvényjavaslat tárgyalásának módja következő volt — a mit igen tisztelt elnökünk, ha valaki kételkedni merészelne benne, igazolhat. (Halljuk! Halljuk!)

A törvényjavaslat, mely egy fontos kérdésről, az ország honvédelmi véderó szervezetéről stb. szólott — először kiadatott egy szakbizottságnak, mely nevezetett hadügyi bizottságnak. Most is van egy bizottság, de az nem neveztetik hadügyi bizottságnak. De mindegy, a név nem teszi. Honvédelmi miniszterünk is van névszerint. (Élénk helyeslés és tetszés a szélső baloldalon.) A hadügyi bizottság belekezdett a törvényjavaslat tárgyalásába körülbelül julius 10-én, 1868-ban és folytatta a tárgyalást 10 napon keresztül oly formán, mint a mostani. A bizottság megállapitotta a maga javaslatát és a ház elé terjesztette s azt a ház szó nélkül az osztályok közt osztotta ki, (Ugy van! a szélső baloldalon) hogy most vegyék tanácskozás alá a ház osztályai. Azok tanácskoztak rajta másik 10 napig. Akkor azután az osztályok megválasztották központi előadójukat és a központi bizottság tanácskozott rajta a harmadik 10 napig, mert akkor a kormánynak az volt a törekvése, hogy lehet ugyan képviselő, ki nem akar informacziót szerezni ezen végtelenül fontos kérdésről egyénileg, azonban oly eset nе lehessen, hogy minden képviselő maga hozzá ne szólhasson a kérdéshez. Minden képviselőnek jogában álljon ez és minden képviselőnek jogában álljon az is, hogy — ha másutt nem — magában az osztályban czitálhassa a miniszteri maga elé s ott kérdezhesse és mondhassa meg: mit jelent ez? Mi e rendelkezés czélja? Mi ennek az indoka? Hogy akarja ezt a király? Hogyan akarják a hadi körök? Hogyan akarja a nemzet?

Most ezt a gyakorlatot nem követjük. Hanem a hadügyi bizottságban, hogy folyt ez a tárgyalás? A hadügyi bizottság tagjai épugy a kormánypárti többségből álltak, mint a hogy most állanak, hanem, a mikor annak a többségnek meggyőződése valamire nézve megalakult és azt mondta a miniszternek: «Miniszter ur, ezt én nem fogadom el, hanem e helyébe teszem ezt», a miniszter hiába hivatkozott arra: «de hát akkor le kellene mondanom!» — «Sajnáljuk, de mintsem hogy a nemzet mondjon le a maga jogairól, inkább a miniszter menjen. (Zajos helyeslés és tetszés a szélső baloldalon.)

A többség nem engedelmeskedett. Az akkori miniszterelnök, gróf Andrássy Gyula ur azt is mondta többek közt egyszer: «Én megróbálom ő felségénél, de hát az akarjátok, hogy engem kilökjenek a burgból?» Erre azt mondták a többség tagjai: «Nagyon sajnáljuk, ez fájna nekünk, mert végtelenül tisztelünk, de inkább téged lökjenek ki a burgból, mint mi lökjük ki a nemzet jogait!» (Élénk tetszés a szélsőbalon.)

A hadügyi bizottság tagjai nem engedtek. Akkor egyet gondolt a kabinet, gróf Andrássy Gyula — nem a mostani — felment Bécsbe, panaszt tett: «Nem birok a kuruczokkal!» (Derültség a szélsőbalon. Egy hang: Thaly Kálmán) Thaly Kálmán is ott volt; nem a bizottságban, hanem a miniszteriumban. (Élénk tetszés a szélsőbaloldalon.)

Thaly Kálmán: 1868-ban még nem!

Eötvös Károly: Akkor Bécsből abba a hadügyi bizottságba, hogy annak felvilágositást adjanak, leküldték nekünk Kuhn bárót, a közös hadügyminisztert, Benedek dandárparancsnokot, de nem a königgrätzi győzőt (Derültség a szélsőbaloldalon), azután Horst alezredest, a ki talán miniszter is lett azóta.

Thaly Kálmán: Meg is halt! (Egy hang: Grivicic-et.)

Eötvös Károly: Grivicic-et nem küldték le; az akkor már csöndes ember volt. (Derültség a szélső baloldalon.) Leküldték ezt a három előkelő politikust és a hadügyi szaktekintélyt, hogy az beszéljen hát gróf Andrássy Gyula által segitve, a hadügyi bizottság tagjaihoz. Azok lejöttek ide és résztvettek a bizottság tanácskozásaiban 1868 julius 13-án és 14-én egész nap: délelőtt, délután. Bankett is volt, bacchanalia is időközben. (Derültség a szélső baloldalon.) De azért a hadügyi bizottság tagjai még sem engedtek. (Tetszés a szélső baloldalon.) Akkor gr. Andrássy Gyula miniszterelnök azt mondta ezeknek a kollégáinak, Kuhn, Benedek és Horst uraknak: menjenek az urak fel Bécsbe, majd megyek én is. És felment julius 14-én. Julius 15-én, 16-án, sőt 17-én is miniszteri tanácskozások tartattak és Andrássy azt mondta a felséges urnak: «Felség! Az országgyűlés nem enged. A nemzet megnyugtatására a szükséges módositásokat meg kell tenni». S ő felsége erre azt mondta: «A fődolog a nemzet megnyugtatása». (Élénk hosszas éljenzés a szélső baloldalon.)

Andrássy — ez történeti dolog — azzal ment fel Bécsbe, hogy azt mondta a bizottság tagjainak: legyetek készen a legrosszabbra. S midőn ő felségét értesitette a nemzet nyugtalanságáról, aggálvairól és a nemzeti jogok szentségéről, visszajött teljes győzelemmel. (Élánk éljenzés a szélső baloldalon.)

És mik voltak azok a kérdések, melyekről akkor szó volt? (Halljuk! Halljuk!) A törvényjavaslat 5. §-ban a kormány törvénynyé akarta tétetni azt, hogy népfelkelő legyen Magyarországon 18-ik életévétől 40 éves koráig mindenki Ezt az ország törvényhozása határozottan visszautasitotta és ennek helyébe tette azt, hogy népfelkelő legyen csak az, a ki önként akar népfelkelő lenni, (Tetszés a szélső baloldalon) a mint ez az 1868-iki törvény 5. §-ban bent is van.

Ezt pedig, a mit akkor a nemzet visszavetett, időközben a jelenlegi kabinet csakugyan behozta. (Ugy van! Ugy van! szélső baloldalon.)

Továbbá akarta az akkori kormány és akarták a bécsi katonai körök, hogy a béke idejében való három évi tényleges szolgálat megállapittassék ugyan, de azt az egy klauzulát akarták betenni a törvénybe: «ha azonban mégis a kapitány uraknak tetszik a legényt a negyedik szolgálati évben is visszatartani, joguk legyen őt visszatartani», t. i. hogy az első tartalékosi évet is fegyver alatt tölthessék s azért a 10. §-ba bele tették, hogy az első évbeli tartalékos az első tartalékosi év tartamára a hadügyminiszter által visszatartatható. A törvényhozás, a hadügyi bizottság többsége azt mondta, hogy a nemzet jogaival ily gyalazatos játékot üzni nem lehet, (Élénk tetszés a szélső balon) hogy e törvényben meg legyen mondva, hogy 3 év a szolgálati idő, de valósággal megis 4 év legyen a béke idejében a fegyver alatti szolgálati kötelezettség. (Ugy van! Ugy van! a szélső balon.) Hanem ezeket mind megváltoztatták és azt mondták: igenis, ha a jelentkező szükség parancsolja s ő felsége a király az egész kabinet felelősségére mellett elrendeli, akkor a tartalékosok is behivhatók.

Különben azóta ez a kabinet ezt is megváltoztatta. (Ugy van! Ugy van! a szélső balon.)

A harmadik — több fontos eltérés is volt, de én csak a harmadikat emelem ki — a harmadik legontosabb eltérés, a mely miatt nagy megütközés volt akkor Bécsben is, Budapesten is, az volt, hogy a nemzet a honvédséget akarta felállitani, Bécsben meg nem akarták. A nemzet nem engedett. Bécs végére engedett s azt mondta: legyen hát honvédség. Hanem a 12. §-ban azt lett a törvényjavaslatba bele téve, hogy a honvédség összes számereje a monarchia mindkét államának egész területén 200,000 főnél többől ne állhasson, az lévén a szándék, hogy a magyarnak honvédet annyi a mennyi van engedni nem lehet, mondjunk kerek számot s azután abból adjunk például 50,000-et Magyarországnak, 150,000-et pedig esetleg irjuk be, ha nem csinálunk is annyit, csak irjuk be Ausztriának. Erre a hadügyi bizottság azt mondta: ilyen honvédség nekünk nem kell; honvédsereget akarunk állitani akkorát, a mekkora az ország egész lakosságának számerejéből kitelik.

Ezek voltak féleg azok a pontok, a melyek miatt összeütközés volt. És én azt mondom és azt hiszem, mindenki egyetért velem abban, hogy ha ő felségét koronás királyunkat akkor az akkor még igen nagy és nehéznek tartott ezen kérdésben meg lehetett a miniszterelnöknek nyugtatni azzal, hogy a magyar nemzet nyugalma és megelégedése kivánja ezeket, ugy ma ennél e 14. §-nál, midőn azt már ő Felsége a leglőbb hadur is elfogadta, a katonai köröknek nincs joguk és módjuk aggodalmukat kiljezni és azt el nem fogadni. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

Most a miniszterelnök urnak csak egy igaz és őszinte szót kellene a korona előtt mondani (Élénk helyeslés a baloldalon) és a nemzetet ezen aggodalmaktól meg lehetne menteni. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.)

S mikor az én igen t. képviselőtársaim ifjabb Andrássy Gyula gr., Széchenyi Aladár gr. és Tisza István oly könnyedén szólanak ezekről a nagy kérdésekről és a hazafiság nagy kérdéseiről, én nem vonom kétségbe hazafiságukat, soha nem is vontam, de állitom azt, hogy ez a hazafiság nagyon elméleti, nagyon iskolai és még nincs kipróbalva. (Élénk helyeslés és tetszés a szélső baloldalon.) Hogy a kipróbált hazafiság mit jelent nálunk, majd megtudjuk később és remélem és kivánom, hogy az igaz lesz. De idősb gr. Andrássy Gyula eljárását mint példát ifjabb Andrássy Gyula gr. t. képviselő urnak szives figyelmébe ajánlom. (Élénk helyeslés és derültség a szélső baloldalon.)

Nehány megjegyzést kell tennem t. ház, a német nyelv kérdésében is. (Halljuk! Halljuk!) Én egyetértek Jókai Mór t. képviselőtársammal abban, hogy nálunk a német nyelvet, t. i. a tudományosság német nyelvét nem gyűlöli senki, még én sem gyülölöm. De azért, ha valaki közülünk azt állitja, hogy Magyarországon a német nyelv iránt valósággal ellenszenv létezik, ebben annak a valakinek igaza van, azt eltagadni nem lehet és ha százszor is kimondjuk a törvényben, hogy meg kell tanulni, annál nagyobb lesz az ellenszenv. (Ugy van! a szelső balon.) És ha ezen országnak minden költője és államférfiu fogja is állitani, hogy nincs ellenszenv, mégis meglesz az.

De megvan ennek is az

a lappal. A *Pest* azzal fordul a sokat emlegetett czikk ellen, hogy az a nézet, hogy a tekintélynek, nem pedig a többségnek kell uralkodnia, már rég meg van haladva. Poroszország alapja uralkodó és nemzet közt való bizalom, a mint I. Vilmos alatt megvolt, a ki 1866 után indemnitást kert a multra a törvényhozástól. A mostani császár is I. Vilmos utján halad s a *középkori eszmék* fölelevenitése nem egyéb, mint együgyü kisérlet.

A tervezett *kelet-afrikai német akcióról* a következőket mondja a birodalomgyülés tárgyalása alá kerülő javaslat magyarázata: A német gyarmatpolitikának ama vezéreszméi, melyek 1884-től 1885-ig hivatalos fejtegetésben a birodalomgyülés helyeslését megnyerték, jelenleg is megfelelnek ama magatartásnak, melyet a császári kormány a birodalombelieik tengerentuli vállalkozásaival szemben követ. Ezek szerint a birodalom nincs kötelezve arra, hogy német vállalkozókat tengerentuli országokban szenvedett veszteségekért kártalanitson, vagy nekik gazdasági téren kedvező eredményeket biztositson. Az előnyök, melyeket a birodalom védelme ama birodalombelieknek biztosit, kik idegen világrészekben müveletlen területeket akarnak gyarmatositani, föleg abból állanak, hogy a gyarmatositandó terület más gyarmatositó hatalmak támadásai és megzavarása ellen megóvassék. A birodalom intervenciója rendszerint csak más külföldi hatalmakkal szemben érvényesülhet, mig vad benszülöttek ellentállásának legyőzése és más a gyarmatositandó ország különös körülményeiben rejlő természetes és helyi akadályok leküzdése a vállalkozóknak feladatát kell hogy képezze. E téren buditengerészetünk erejének körén kivül gyarmati vállalkozásoknak nem adható anyagi segély. Ugy szintén nem tartozik a német gyarmati politika körébe, hogy barbár népek között felállitandó állami intézményekért helyt álljon és ott a mi fogalmainknak megfelelő közigazgatást és igazságszolgáltatást élethe léptessen. Első feltételei a polgárosító törekvéseknek a rabszolga-bevitel és rabszolgavadászatok megakadályozása, mert a belső-afrikai mozgalom szoros összefüggésben van a rabszolgakereskedéssel. Németországnak ebben, mivel szintén birtokos Afrikában, becsületbeli kötelessége közreműködni. E czélra szolgált a kelet-afrikai partelzárásban való részvétel.

Az orosz félhivatalos *Journal de St.-Pétersburg*, felemlitve a *Reichswehr* czimü bécsi katonai lap czikkét, mely jó indulatról tanuskodik Oroszország iránt, megelégedéssel fogadja e jelenséget, de megjegyzi, hogy e hangot már korábban is lehetett volna használni. Oroszország magatartása egy év óta változatlanul olyan, mint a milyen ma. A Journal de St.-Petersburg nagy megelégedéssel szól a londoni *Daily Telegraph* czikkéről is, mely a czár magasztos békés szándékait dicsöiti. A lap — ugymond a Journal — csak szerencsésnek mondhatja magát, ha sikerül neki Anglia konzervativ pártját arra birnia, hogy eddigi nézeteivel szakitva igazságosabb véleménynek adjon helyet. — Oroszország a maga részéről hü marad önmagához és barátságos érzületeihez, miként a jó viszonyok tekintetében is hajlandó minden reczipro czitásra.

UJDONSÁGOK.

— jan. 22.

Lapunk melléklete a következő közleményeket tartalmazza: Törs Kálmán és Szilágyi Dezső beszédei a véderőtörvényjavaslat vitájában.

— *Személyi hirek. A király* ma délelőtt külön kihallgatáson fogadta br. Orczy Béla személye körüli miniszternek. — *A királyné* eddigi megállapodás szerint Mária Valéria főherczegnővel jan. 31-én érkezik Budapestre. — *A trónörökös-párnál* tegnap ebéd volt, melyen udvari és katonai méltóságok vettek részt. — *Thurn-Taxis* herczeg altábornagy tegnap Pozsonyból Bécsbe utazott. — *Napoleon* Viktor herczeg vasárnap este Fleury gróf társaságában Turinba érkezett. — *Galimberti* pápai nuncius tegnap látogatást tett gr. Kálnoky külügyminisznél. — *Pallavicini* János őrgróf a belgrádi osztr. és magyar követség titkára Bécsbe érkezett. — *Rantzau* grófné, Bismarck herczeg leánya Münchenben sulyosan megsetegedett.

— **Affaire a képviselőházban.** Báró Fejérváry Géza miniszter és Justh Gyula országgyülési képviselő közt összeütközés történt a mai ülés végén. Szilágyi Dezső beszéde alatt Fejérváry tagadólag csóválta fejét, mire a közelében ülő Justh Gyula megjegyzé: «Nem elég azt tagadni, *ahhoz érteni is kell; de ehhez nem elég a pléhgallér.*» Az ülés végén, mikor a képviselők a teremből kimentek, báró Fejérváry miniszter, Justh Gyulához fordulva, mondá: «*En sokat eltürök, de arra figyelmeztetem, hogy gorombaságokat nem türhetek el.*» A mire *Justh* Gyula azt adta válaszul: «*Ha nem türi el, hát tegyen róla!*» Ezzel a szóváltás véget ért, de báró Fejérváry Géza kimentében még mintegy önmagában beszélve, már a folyosón e szót mondta: *Szemtelen.* Erről többen értesitették a még a teremben levő *Justh* Gyulát, a ki rögtön gróf *Károlyi* Gábor és *Lits* Gyula országos képviselőket küldötte báró Fejérváry miniszterhez, megkérdezendő, hogy a miniszternek ez állitólagos kifejezése összefüggésben áll-e a közte és a miniszter közt lefolyt szóváltással? Justh Gyula megbizottai a folyosón találkoztak *Tisza* Kálmár miniszterelnökkel a miniszteri szobából kijövő Fejérváryval. Báró Fejérváry visszatért velök a miniszteri szobába, s ott kérdésükre a miniszter a következő felvilágositást adta: *Uraim nekem jó gyomrom van s én sokat eltürök, azonban azt, hogy szemtelen nem Justh Gyulára mondtam, hanem egészen általánosságban mondtam, hogy én szemtelenséget senkitől eltürni nem fogok.*» *Fejérváry* miniszter ekép magyarázván szavait, *Károlyi* Gábor gróf s *Lits* Gyula az ügyet ezzel befejezettnek nyilvánitották. A miniszter oly izgatott volt, hogy kocsiba ülve, ugy bevágta a kocsi ajtaját, hogy annak üvege csörömpölve darabokra tört.

— **Ezüst lakodalom.** A belvárosi főplébánia-templomban Eberling Antal városi nagykereskedő, törvényhatósági bizottsági tag és felesége Kollerich Friderika urnő ültek meg ezüst menyegzőjüket. A szertartást Kanovics Béla Mór józsefvárosi esperes-plébános végezte. Az egyházi ünnepély után a jubiláló pár dejeunert adott.

— **Ferencz Szalvator főherczeg,** a Mária Valéria főherczegnő jövendőbelije, a ki eddig a hadiskola hallgatója volt, tagnapelőtt megkapta hadrendi beosztását, melylyel a lothringi herczegről elnevezett és Bécsben állomásozó dragonyos ezred tisztikarába helyeztetett át. Ez az intézkedés azért történt, mert a hadiskola hallgatóinak nem szabad házasodniok, már pedig a Ferencz Szalvator főherczeg eskövője Mária Valéria főherczegnővel ez év őszén meglesz. Ferencz Szalvator főherczeg e szerint tegnapelőtt óta nem hallgatja többé a hadiskolai előadásokat.

— **«Az emelkedő társadalom»** czimen ma röpirat jelent meg, valaszképen a minap megjelent, «A sülyedő társadalom» czimu röpiratra. A 44 oldalra terjedő röpirat szerzője *Cynikus*-nak irja magát s meglehetősen abstrakt fejtegetéseiben nem annyira polemizál Brennussal, a másik röpirat szerzőjével, mint inkább azt bizonyitgatja, hogy a társadalmi bajok kultorrassa nem a czinizmusban rejlik. Azt veti szemére a «Sülyedő társadalom» szerzőjének, hogy következtetéseket a jövőre s tanuságokat a jelenre nem von le, hogy az általa felhozott jelenségnek, a czinizmusnak magyarázatát nem adja, s csak gyakorlati értéket nélkülözö általánosságokat mond. Előadja ezután a czinizmusnak filozófiai definicióját, s fejtegeti a minden irányban káros utilitarizmus morálját, s erélyesen mennydörög annak apostolai ellen. Sorra veszi ezután a «Sülyedő társadalom» czimü röpirat tételeit, s ugy a parlamentre, mint a klérusra és sajtóra is rábizonyitja az utilitarizmus vádját. Szerinte abban van a nagy veszély, hogy a paraszlosztálynál a rendi szervezet megszüntetése óta erkölcsi visszaesés tapasztalható. Bün és átok, hogy olyan keveset teszünk ezért az osztályért. Az antiszemitizmus ellen, mely mindenfelé megterem, a zsidóknak humánus oktatlatasát és azok asszimilálását ajánlja. Szólván a klerusról, azt mondja, hogy szembe kell szállnunk az egyháznak utilitárius kinövésivel, a melyeket ott a legkevésbé lehet megtürni. A sajtó utilitárius szereplése ellen szólva, erre vonatkozó fejtegetéseit igy irja: «Merőben utilitárius és erkölcstelen szempont az, a mely a sajtó szabadságát azért korlátozza, mert szerinte a szabad sajtó a nem eléggé fejlett osztályoknak nyugalmát és fejlődésüket veszélyezteti. A helyes egymás után, igaz, kellőke a nép szellemi növekedésének s erről első sorban és mindenkor gondoskodni kell, de mivel erről nem gondoskodtak sem elődeink, sem mi nem gondoskodunk kellően, ezért nem szabad az előre törőknek, a kik valamennyiük számára érnek el vivmányokat, szájkosarat akasztani fejökre». Erősen kárhoztatja a röpirat a konzervativ politikai irányt, s keményen beszél a förendiházról, az érdekképviseletről, több helyen aposztrofálja éles hangon a centrt. Minden várakozását a polgári osztályba helyezi, s igen demokratikus irányban okoskodik. «Hogyha majd (gyszer — ugymond — a polgári elem önzetlen és objektiv szelleme át fogja lengeni a nemzet minden osztályát, hogy ha a polgári elemben levő fejlődési erő transziuzional a staczionárius quietizmusban sinlődö arisztokráciába, valamint a mindnyájunk által elhagyott paraszt és munkásosztályba, akkor, de csak akkor lesz képes nemzetünk, szittya vérének egész vehemenciájával azon humanitárius nagy misszionak megelelni, a mely reá a népek élelében még vár.» A röpirat az ifjusághoz intézett szózattal végződik s a «Haladás» eszméjére apellál. Egészben véve érdekes olvasmány és több olyan eszmét vet fel, a mely ugyancsak alkalmas tárgy az okoskodásra. Tartalma nem igen felel ugyan meg a czimének, mert inkább a társadalom bajairól, mint annak fejlődéséről szól, de alkalmasint azért választotta ezt a szerző, hogy megfelelő legyen «A sülyedő társadalom»-nak, a melyre válaszol. A röpirat Panda nyomdájából került ki.

— **Jacoby Harms** az amerikai gondolatolvasó, ki Frigyes császár és Bismarck herczeg előtt is tartott előadásokat, Budapestre érkezett, s a Hungária szállodában rendez szükebb körü társaságoknak gondolatolvasó-estélyeket.

— **A nagy-enyedi Bethlen-főiskola** tanártestülete jan. 4-en fogja felavatni azt a hatalmas uj kollegiumi épületet, mely negyedéve szolgál ugyan már a tanoda hajlékául, de végleg befejezve s illelve felszerelve csak a tervezett ünnepélyre lesz. Legujabban kétezer forintot szavazott meg az előljáróság a nagy eiszterem fölszerelésére. Maga a felavatási ünnepély, a tanárikar határozata szerint, részben ebben a diszteremben, részben a ref. templomban fog megtartatni, s bár e terv még részleteiben nincs végleg megállapitva, elhatározták, hogy a templomi istenitiszteleten az alkalmi szónoklat tartására Szász Domokos ref. püspököt kérik fél. Emelni fogja a felavatási ünnepély fényét az is, hogy ugyanekkor fog Enyeden megtartatni az erdélyrészi ref. tanárok évi nagy értekezlete.

— **A Murska Ilma és a leánya holttestének elégetése.** A gothai nagy tüzkemencében tegnap délután égették hamuvá Murska Ilmát, a régebben annyira ünnepelt színésznőt, s utána rövid idő multva leánya holttestét is ily módon semmisitették meg. Egyszerü koporsókban vitték a halottakat a halottégető kemencéhez, s miután a gothai opera színészei rövid imát mondtak, megnyilt egy széles vasajtó, s a színésznő koporsóját lecresztették a mélybe. A Siemens-féle légszesz kemencze — mint a Fremdenblattban egy szemtanu látta, — gyorsan elvégezte romboló munkáját. Nem tellett bele husz percz, s az ünnepelt színésznőből nem maradt egyéb, csak néhány marékra való fehér por. Kevéssel utána a leánya holtteste is porrá égett. A halottak porait fekete urnákba tették, s most ott őrzik a gothai V. sz. temetőben, más kétszáz urna mellett. A két legutóbb elhelyezett urnán veresen felirat van. Az egyiken ez áll:

Murska Ilma:
Édes zengzete elhalt, elszállt,
A fülemile hamuvá vált.

Szerencsétlen leányának urnájára pedig a következő feliratot vésték:

Sokat szenvedett, a ki itt pihen,
Semmit sem ért el s küzdött végtelen.

— **Eltünt papirkereskedő.** Bécsben nagy feltünést kelt Chobotsky Ede papirkereskedő eltünése, a ki hitelét a bécsi papirkereskedők körében rendkivüli mértékben igénybe vette és az utóbbi hónapokban már csak nagy nehezen tudott kötelezettségeinek megfelelni. Chobotsky a mult napokban körülbelül 12,000 forintot folyósitott és azután hirtelen eltünt; az érdekeltek már megtették a szükséges lépéseket a szökevény kézrekerítésére.

— **Az irodalom és müvészet pártolására** a főváros előkelő társaságában mozgalom indult meg, melynek élén gróf Dessewffy Aurélné, szül. Károlyi Pálma grófnő áll. A dolog még csak az előértekezletek stádiumában van, ma volt ez ügyben a második értekezlet a Dessewffy-palotában, hol a meghivottak közül megjelentek: Haynald Lajos bibornok-érsek, Tisza Kálmánné, Csáky Albin grófné, Csekonics János grófné, Zichy Livia grófnő, Károlyi Tibor grófné, Zichy János grófné, Károlyi István grófné, Csekonics Endre grófné, Pallavicini Ede őrgrófné, Csáky Albin gróf, Dessewffy Aurél gróf, Apponyi Albert gróf, Keglevich István gróf, Andrássy Tivadar gróf, Jókai Mór, Fraknói Vilmos, ifj. Széchényi Lajos gróf, Batthyányi Géza gróf, Justh Zsigmond, Feszty Árpád, Hubay Jenő, Szmrecsányi Miklós és Berczik Árpád. A háziasszony, Dessewffy Aurél grófné által kitünő tapintattal vezetett értekezlet elvileg kimondta egy müpártoló kör megalakitásának szükségességét és elfogadta a szükebb bizottság által kidolgozott alapszabálytervezetet. A továbbiak iránt egy későbbi gyülés fog intézkedni.

— **A vasmegyei tanitók,** mint nekünk irják, nagy rokonszenvvel fogadták ujonnan kinevezett tanfelügyelőjüket, Rill Józsefet. Rill tudvalevőleg a tanitói karból emelkedett a tanfelügyelői diszes, de sok felelősséggel összekötött állásra s az ő előmenetele által a tanitók magukat érzik megtisztelve.

— **Beomlott alagut.** Londonból táviratozzák mai kelettel, hogy Glamnergan grófságban Cardiff közelében egy épülő félben levő vasuti alagut beszakadt. Hét munkás meghalt, több pedig megsebesült.

— **Az 1863-iki lengyel fölkelés évfordulóját,** mint Lembergből táviják, tegnap istenitisztelettel és lakomával ülték meg, melyben sok városi és országos képviselő vett részt. A hazafias ünnepélyt Janovszky mérnök, mint a felkelés részesei segélyezésére alakult egyesület elnöke lelkes beszéddel nyitotta meg, melyben a ruthén-kérdést is emlitette és óva intette a ruthéneket Oroszország csalogatásai elől. Dr. Genychunys a lengyel ügy vértanuit köszöntötte fel. Ezenkivül még több szép felköszöntöt mondtak, melyeket a jelenlévők nagy lelkesedéssel fogadtak. Végül az üdvözlő táviratokat olvasták fel.

— **Nagy váltóhamisitás.** A pozsonyi üzleti világban — mint nekünk irják — óriási feltünést kelt az ottani államügyészségnek Lövenrosen Mihály, Lipót, Ferdinánd, Salamon és Netti gazdag malomtulajdonosok ellen nagyobbmérvü váltóhamisitás miatt emelt vádja. Az emlitettek, a kik a mult évben már vizsgálati fogságban voltak, egy Glass Miksa által kiállitott és később összetépett 3500 forintos váltót összeragasztottak és 13,500 forintra hamisitottak. Az államügyészség vádja következtében a bécsi váltótörvényszék a nála folyó váltópert felfüggesztette.

— **Birtokvásárlás.** Ifj. gr. Almássy Kálmán hevesmegye pásztói nagybirtokos Löwy Károly örököseitől megvásárolta a zsadányi 1500 holdas nagybirtokot, a igy a gr. Almássy családnak ismét tulajdona a birtokrész, honnan a család egyik predikátumát — zsadányi és török-szent-miklósi — vette.

— **Uj sikasztás Zágrábban.** Zágráb a sikkasztók mintatelepévé növi ki magát. Még folyvást közlünk ujabb és ujabb részleteket a Kallabar-féle botrányos visszaélésekről s már ismét egy uj, amannál talán még szenzacziósabb sikkasztást kell konstatálnunk. Az a hir van Zágrábban elterjedve, hogy egy igen magas állásu papi személy a legkinosabb helyzetbe került, mert a felügyeletére bizott egyházi vagyon kezelése körül nagy mulasztásokat követett el s már három év óta nem számolt a vagyonról. A hiányzó pénzt százezer forintra becsülik. A gyanuban levő pap állitólag öngyilkossági kisérletet követett el, de terve végrehajtásában megakadályozták. Az optimisták még keménykednek, hogy a vizsgálat folyamán kiderül, hogy csak a könyvek hibás vezetése folytán támadt a látszólagos hiány, de a vagyon azért sértetlenül megvan.

— **A katonai brutalitás áldozata.** Emlitettük már, hogy Andus István faddi illetőségü, Székesfehérváron állomásozó közöshadseregbeli ujoncz e hó 19-én meglőtte magát. Most azt irja az egyik székesfehérvári lap, hogy a szegény fiatal katonának altisztjei szigoru bánásmódja adta kezébe a fegyvert. Az ezredparancsnokság sziporu vizsgálatot inditott a tényállás kideritése végett. Andus még él, de az orvosok nem hiszik, hogy fel fog gyógyulni.

— **A vitás fényeremény.** *Nasztraw* Kornél grácai kereskedősegéd, kinek vitás fényeremény-ügye a fővárosi államrendőrséget is foglalkoztatta, mint Laibachból táviratozzák, békés megegyezésre jutott Mocnik steini gyógyszerészszel, a kinel egy év előtt a nyertes Tiszasorsjegyet elzálogositotta. Ez egyezmény szerint a fényeremény megosztják a mindegyik fél kap 50,000 frtot.

— **Az öngyilkos zagrábi alpolgármester** ügyében a vizsgálat még mindig erélyesen folyik. Mint ma már megirtuk, Kallabar hagyatékára a csődöt tegnap megnyitották. Ujabban arról értesülünk, hogy a bejelentési határidő április elsejére van kitüzve. A mint egy legujabb zágrábi távirat jelenti, a Kallabar alpolgármester által hamisitott váltók összege 52,000 frt. Egy károlyvárosi vaskereskedő nevének hamisításával körülbelül 18,000 frt értéket képviselő váltó van forgalomban. Kallabar helyére valószinüleg *Grahor* gyárost választják alpolgármesterré.

— **Tragédia Monte-Carlóban.** Monte-Carló, az öngyilkosságok városa, ismét a halálba kergetett két fiatal életet. Ez a borzasztó véres, mely mai formájában csak szégyenére van a becsületes munka után élő társadalomnak, lépten-nyomon bizonyságát adja annak a közfelfogásu dolognak, hogy a balvégzet romlott levegőjével van tele. Néhány nap előtt egy fiatal házaspárt fertőztetett meg ez a levegő, a mely a játék szenvedélyének miazmáit terjesztve, biztosabban öl, mint a pestis. A férfi 29, a nő meg 19 éves volt. Elvesztették egész vagyonukat s azután meghaltak. Öngyilkossági szándékukról értesitették a barátjukat, a ki azonban már késön érkezett. A monte-carlói rendőrség minden felvilágositást megtagadott a kérdezősködő jóbaráttól s még csak a halottas-szobába se engedte be. Ugy temették el őket, hogy még a nevöket sem hozták a nyilvánosságra.

— **Megtért nihilista.** Genfben általános feltünést kelt az a ritka eset, hogy egy nihilista, a ki eddigi tévelygését belátva multjával szakitott, az orosz kormánytól bocsánatot nyert. Valami Csikomirow ez, a ki még rövid idővel ezelőtt a nihilista menekültek mentője volt, most azonban elveiről lemondva alávetette magát az orosz kormánynak. A czár kegyelmet adott neki, a a megtért nihilista legközelebb visszamegy Oroszországba.

— **Parsangi komédia a vidéken.** Közel a fővároshoz, a szép szőke Duna mellett van egy kis mezőváros, melyben járási központ lévén, laknak járásbirák, szolgabirák s egyéb kisebb-nagyobb potentátok. Van benne ezenkivül hat községi tanitó, a kik nagy buzgalommal terjesztik a müveltség és ismeretek áldásos világosságát. Ezek a derék tanitók a minap elgondolták, hogy menynyit táncolt már a jószivü emberiség templomok, kaszinók, vizkárosultak, tüzoltó uniformisok stb. javára, s vágyuk támadt, hogy hadd táncolhassanak egyet ők is szegénysorsu növendékeik javára. Elhatározásukat tudatták az iskolaszék elnökével, a ki egy becsületben megőszült, több rendbeli egyházi hivatalt viselt kálvinista pap. Kérték a jó öreget, engedné meg, hogy nevét, mint a közönség érdeklődésének biztositékát a meghivóra rányomathassák. Arra is kérték, hogy a bál az iskolaszék, mint erkölcsi testület neve alatt tarthassák meg. Az elnök mind a két kivánságukat készséggel teljesitette, s a meghivók rövid időn tudatták az áldozatkészségében táncra kész közönséggel, hogy itt a kitünő alkalom a mulatságra. Amde a legjobb szándék sem találkozik mindig köztetszéssel. A városi hóte volée egyik tagja, a kitől nemcsak azért félnek az emberek, mert albiró, hanem azért is, mert nagyon markos ember, magán levélben dörgedelmes hangu interpelláczió intézett az elnökhöz, felszólitván, hogy az inkorrektül kiállitott meghivókat rögtön szedesse be és korrigálja ki. Az elnök részint azért, mert a már egyszer elküldött meghivókat bajos a czimzettektől visszakérni, részint pedig, mert nem tartá szükségesnek egyes iskolaszéki tag interpellácziójára gyülésen kivül reflektálni az albiró-iskolaszéki tag levelére nem válaszolt. Ennek az lett a következménye, hogy másnap két komoly arczulatu, nyakig gombolt kabátu férfiu állitott be a 68 éves paphoz. Bemutatták magukat, hogy ők N. N. albiró szekundánsai. Kimért hangon, vértfagyaló nyugalommal felszólitották az öreget, hogy vagy magyarázza meg a rongyos csizmás gyermekek ügyében tanusitott magaviseletét, vagy pedig ezer bomba és kartácsi ki a gyöpre. Az öreg ur kezdetben kissé meghökött, de aztán csakhamar eszébe jutott, hogy nini, hiszen farsang van, a kedvderitő komikusok szezona. Megnevezte hát ő is a segédjét egy fiatal ügyvéd meg egy tartalékos hadnagy személyében, kiknek tapintatossága teljes kiláztást nyujtott egy oly párbaj-jegyzőkönyv felvételére, mely az albiró ur lovagias ügyeinek számát egygyel gyarapitá. Szószerint igy irják ezt lapunknak Dunavecséről.

— **Ismét tüz Pozsonyban.** Alig hogy a második elizeum romjait kioltották: ujra vészharang verte fel a lakosságot. Délután 1 óra előtt kevéssel a Duna-utczán levő Lang-féle pamutgyárban történt gyuladás. A második emeleti szárító kamarában a befütött kályhából, melyet rengeteg pamut-halmazzal raktak körül, származott a tüz. Egyetlen szikra, mely a kályhából kipattant, elegendő volt arra, hogy néhány másodperez alatt, a bámulatos gyorsasággal égő pamuttól az egész terem lángba boruljon. A veszélyt növelte az a körülmény, hogy a tüz kitörése alatt hatalmas szélvész uralkodott, melynek iránya a belváros felé tartott. Kétségbeesett erőfeszitéssel dolgoztak a szivattyuk s mielőtt a tüz nagyobb területet keritett volna hatalmába — szerencsésen elfojtották a lángokat, melyek az egész városrészt fenyegették. — Pár év előtt egy ilyen pamut-halmaz meggyuladásának teljes széles mdben négy hatalmas épület esett áldozatul Pozsonyban.

— **Öngyilkosságok a vidéken.** *Bajáról* irják lapunknak, hogy ott *Gyurákovits* Sándor e hó 21-én életuntságból felakasztotta magát. — *Dorosmán* Czekus István 17 éves fia, a fölötti bánatában, hogy részegeskedése miatt az anyja megdorgálta, e hó 21-én egy pisztolylövéssel véget vetett az életének. — *Temesváron Halle* Jakab moraviczai születésü 24 éves tüzérkatona a szolgálati fegyverével szíven lőtte magát, mert a napokban engedély nélkül való kimaradásért harminczi napi kaszárnyalogsággal büntették. — *Pozsonyból* ma két öngyilkosságról értesit tudósitónk. Az egyik öngyilkosság a br. Walterskirchen-féle majorban történt, hol egy cseléd ivott gyufaoldatot. Állapota reménytelen. A másik öngyilkosság áldozata Betischneider nevü szolga, ki lövéssel vetett véget életének.

Rövid hirek. *Csaklya* erdélyi község korcsmájában néhány nap előtt duhajkodó olah legények agyonvertek egy pásztort. — *Simonyi* vasmegyei községbe a minap egy farkas hatolt be. A lakosság a vadállatot agyonverte. — *M.-Péresen* Kaszás József jegyző letartóztatta Mészáros Katát, a kiről kideritette, hogy H.-Böszörményben Paksy Gábortól november havában 1700 forintot ellopott. A pénz nagy része most megkerült. — *Münchenben* hétfőn elfogták Seidl József volt bécsi kereskedőt, a ki a mult év május havában több rendbeli csalás elkövetése után megszökött volt az osztrák fővárosból. — *Schwarzenbergben* e hó 18-án három leány egy kocsiról lebukott a mélységbe. Mind a hárman sulyos sérüléseket szenvedtek. — *Halleban* Kadelburg Gusztáv színész tegnap előadás alatt oly szerencsétlenül elesett, hogy egyik ujját kitörte. — *Skottdaleban* a Valley works munkástanyán, mint az «Amerikai Nemzetőr» irja, négy munkásház, melyben hét magyarországi munkás is lakott, leégett s a hét felvidéki tót közül három sulyos égési sebeket szenvedett. — *Zanzibarból* irják, hogy Bagamoyo közelében nagy rabszolgavásárt rendeznek be s hogy az egész partvidékről nagyszámu rabszolgát gyüjtöttek össze a vásárra.

— **Kiutasitás Ujpestről.** Nussbaum Adolf volt könyvvezetőt, kit gyanus üzelmei miatt a főkapitány a fővárosból kiültett, jelenlegi ujpesti menedékéből is elzavarták. A jómadarat ugyanis a váczi felső járás szolgabirájának fölterjesztésére az alispáni hivatal Pestmegye egész területéről kiutasitotta.

— **Elfogott szélhámos.** A Riess testvérek budapesti árpakása-gyártó czég mult év végén elbocsátotta *Weisz* Miksa nevü utazó ügynökét, de feledékenységből nem kérte tőle vissza a meghatalmazását. A fiatal ember ki is zsákmányolta aztán ezt a mulasztást. Bentazta a vidéket, üzleteket kötött a Riess czég nevében, s a hol csak lehetett, pénzelőleget is vett fel. Ily módon nem kevesebb, mint 12,000 forint kárt okozott főnökeinek. A czég egy hónap előtt tudomására jutott volt alkalmazottja üzelmeinek s följelentést tett ellene a rendőrségnél. De a csaló, mikor érezte, hogy szorul a kapcza, kimenekült az ország határai közül és a szabad Svájcz felé vette utját. Azt hitte, hogy itt mentve lesz a rendőrség üldözéseitől. Csalódott, mert mint a főkapitányságot sürgönyileg értesitik, a szélhámost Svájcz Cham nevü városában elfogták. Kiadatása iránt az ügyészség meg fogja inditani a tárgyalásokat.

— **Halál a sineken.** Borzasztó halállal mult ki ma délután Bauer József 26 éves kocsitoló a dunaparti teherpályaudvarban. Egy meglehetős gyorsasággal haladó mozdony előtt át akart menni a sineken. Mikor a pályatest közepén volt, egyszerre elbotlott s a mozdony, mely ekkor már egészen közelében volt, keresztülment rajta. Mire a gép tovább zakatolt, a pályatesten már egy borzasztóan szétroncsolt holttestet hagyott maga után. A szerencsétlen fiatal ember tetemeit darabonként kellett a sinek közt összeszedni. A baleset miatt senkit sem terhel a felelősség.

— **Elveszett értékpapir.** *Benkő* Kálmán vámházkörut 4. sz. a. lakó ügyvéd ma jelentést tett a rendőrségnél, hogy a mai nap folyamán egy temesvári kerületi földtehermentesitési 5000 frtos kötvényt elvesztett.

Az ifjuság és a véderőtörvényjavaslat.

Az általános ifjuségi gyülés megtartásához a főbb intézkedéseket megtették már. A rendőr-főkapitányság ma tudomásul vette, ugy a vasárnap d. e. 10 órakor a vigadóban tartandó országos ifjuság-gyülés, mint a szombaton d. u. 2 órakor a városligeti nagyvendéglőben tartandó előértekezlet bejelentését.

Az ifjuségi gyülésre jegy nélkül lehet bemenni mindazoknak, a kik nemzeti kokárdát viselnek. Kokárdák kaphatók *Ernyei* Gyula zsibárus-utcza 1. sz. a. kereskedésben darabonként 30 krért. A hölgykarzatra jelentkezések többé nem fogadtatnak el. Az eddigi jelentkezések is több százzal haladják felül a rendelkezésre álló helyeket.

A nagy rendező bizottság albizottságai a mai nap folyamán értekezleteket tartottak.

Az *első bizottság* ma délután 3 órakor ült össze a Sándor-utczai Pongrácz-féle vendéglőben Keserü Lajos elnöklete alatt. Az értekezlet egy öttagu bizottságot küldött ki, mely a terem diszitése, a székek elhelyezése s általában a szoros rendezői teendők végleges elintézhetése czéljából — a vigadó bérlőjével lép érintkezésbe és jelentését a pénteken megtartandó bizottsági tisztviselői értekezlet elé fogja terjeszteni. Elhatározta egyszersmind a bizottság, hogy a nagygyülés napján reggeli 7 órakor gyül össze a vigadó-kávéházban s rögtön teendőihez lát. Holnap este 7 órakor ismét ülést tart e bizottság a Pongrácz-féle vendéglőben. Rumbold B. budapesti zászlógyáros, tekintve az ügy hazafias voltát a vigadó termének feldiszitését dijtalanul vállalta el.

A második bizottság délután 5 órakor tartotta értekezletét Pataky Emil elnöklete alatt ugyanott. E bizottság munkarendje két részre osztatott: 1. az előkészitő gyülésen a rend fentartása, 2. a vidéki küldöttségek fogadása. Az előértekezlet a városi sörcsarnokban a városligetben *szombaton délután 2 órakor jog megtartatni,* melyre az érdekeltek hirlapilag is meghivatnak. A kivonulást illetőleg akképen intézkedett az értekezlet, hogy egy 3 tagu bizottságot küldött ki, mely holnap délelőtt tiz órakor *Jelinek* Henrikné, a közuti vaspálya vezérigazgatójánál fog tisztelegni és felkéri, hogy kellő időben a város főbb pontjairól külön lóvonatokat indittasson: «*Ifjuságí előértekezleti hely*» felirással. A fogadtatásra vonatkozólag abban állapodott meg a bizottság, hogy a vidékről érkezőket a vendéglátó bizottsággal együttesen fogja fogadni az illető pályaházakban s ezt a főkapitányságnál irásban is bejelenti. Az eddigi értesülések szerint érkeznek: *A pozsonyiak* 24-én reggeli $\frac{1}{2}$7 órakor az osztrák államvasutak pályaházába. A *pécsiek* 25 én $\frac{1}{2}$9 órakor este a m. államvasutakkal, a kassai gazdászok 26-án este 9 óra 27 perczkor, a nagyváradiak 26-án reggel 7 órakor, a kassai jogászok 26-án reggeli 8 óra 20 perczkor. Mely időkben az ifjuság küldöttségileg fogja az érkezőket fogadni s elszállásukról rögtön gondoskodik. A II. bizottság holnap 24-én esti 6 orakor tart folytatólagos ülést a Sándor-utczai Pongrácz-féle vendéglőben.

A harmadik bizottság ülése 7 órakor volt ugyanott. Elnök Samson Aladár, előadja, hogy a vigadó karzatára szóló jegyekből 300-at nyomattak, kizárólag hölgyek részére, a melyek pénteken 11—1 óráig a függetlenségi körben fognak kiosztatni azok között, kik magukat elöje jeztették. A bizottsági tagok 3 ujjnyi széles nemzeti szinü karszalagot fognak viselni, mely karszalagokat az illetők e bizottság elnökénél már pénteken át vehetik. Szombaton pedig Ernyeinél (zsibárus-utcza 2. sz. a.) is kaphatók.

A negyedik bizottság ülése esti 8 órakor szintén a Pongrácz-féle helyiségben volt. Elnök dr. Takács Zoltán inditványa folytán egy albizottság küldetett ki a bérkocsisok ipartársulatához, felkérni a társulatot, hogy a vidékiek beszállitására dijtalanul, esetleg leszállitott áron bocsás-on kocsikat a bizottság rendelkezésére. Ezenkivül hirlapilag is felkéretnek a magánfogatok tulajdonosai, hogy fogatoikat e czélra a bizottság rendelkezésére bocsássák. Jelentkezhetni dr. Takács Zoltánnál naponta a függetlenségi körben 12—1 óra között e hó 25-ig bezárólag.

A tudomány- és müegyetemi olvasókör küldöttsége *Degré* Miklós elnök vezetése mellett ma délben tisztelgett dr. *Klinger* István egyetemi rektornál s engedélyt kért az olvasóköri rendkivüli közgyülésre. E közgyülés egyedüli tárgyául van kitüzve a bizottság ama határozatának jóváhagyása, melynek értelmében *Irányi* Dániel, *Horváth* Boldizsár, *Ugron* Gábor és *Apponyi* Albert gr. az olvasókör disztagjaiva választattak. A rektor kijelentette, hogy a közgyülés megtartását megengedi, de oly föltétel alatt, hogy azon politikai diskussziók ne történjenek. Az olvasóköri elnök ellogadta e föltételt s igy *a közgyülést szombaton délután 6 órakor megtartják.* Gyülés után az olvasókör tagjai testületileg *a népszinházi diszelőadásra* mennek.

*

A népszinházi diszelőadás alkalmával az ifjuság *Blahánénak* koszorut fog átnyujtani. Az volt a terv, hogy a koszorut nyilt szinpadon nyujtsák át, ez azonban a népszinházi szabályokba ütközik. A diszelőadáson, mint megirtuk, a *Sárga csikó* kerül szinre. Az első és második felvonás közt egy szinművész fogja elszavalni *Bartok* Lajosnak ez alkalomra irt prologját. A koszorut, melynek nemzetiszinü szalagján e felirás lesz: «A nemzet csalogányának — Magyarország ifjusága», Bezsilla Nándor joghallgató nyujtja át beszéd kiséretében Blahánénak. A szónok nyolcz kiséröjével együtt diszmagyarban, kardosan jelennek meg. A kiséret tagjai a következők: Pándy István j. h., Boleman Attila o. n., Karsay István m. egy. h., Imre József gy. h., Máthé Géza b. h., Weber Sándor kereskedelmi akadémikus, Kenessey Kálmán olvasóköri háznagy és Nagyajtai Donáth Lajos egyetemi karnagy.

Selmeczbányáról Szokoly, Roth, Schuszter, az ifjuság küldöttei tudatják, hogy pénteken esti 10 órakor érkeznek.

*

A pénzgyüjtők felkéretnek arra, hogy a gyüjtőiveket holnap csütörtök délutánig *Szadovszky* József országgyülési képviselőnek (stáczió-utcza 42. sz. a.) szolgáltassák át.

A vidéki ifjuság küldötteinek elszállásolására a Pannonia, Orient, Fehér hattyu, Mátyás király, London és Erzsébet hotelek hazafias érzületü vendéglőseiin kivül a polgárság köréből *Rigi* Endre iparos, *Donáth* L. asztb. ajánlottak fel dijtalanul szobákat. Ez azonban a várható küldöttek harmad részének elhelyezésére is kevés. Szives ajánlatok az egyetemi olvasókör irodájába (Lipót-utcza 25. sz. a.) intézendők.

Az egyetemi olvasókör banketjére jegyek 2 frtjával az olvasókör helyiségében kaphatók. A bankettet az olvasókör a vidéki ifjuságí küldötteknek s az olvasó

helyiségében Kunyhási János elnöklete alatt tegnap este ülést tartott, melyen elhatározta, hogy a népgyűlést f. hó 27-én, d. u. 3 órakor tartja meg a *Sas* nagytermében. A népgyűlésre a közönség falragaszok és külön felhívások után hivatik meg. A karzat a nők részére nyitva lesz. A népgyűlés vezetésére egyhangúlag dr. *Kálmán* József kértek fel, a ki az elnökséget elfogadta. Az elnöki megnyitó után Kunyhási János fog a népgyűlés elé terjeszteni egy *határozati javaslatot*, mely a véd rójavaslat sérelmesnek talált pontjai ellen keres orvoslást. Ezután egy joghallgató fog beszélni, a kinek személye nem ismeretes. Majd *Rohay* Béla szónokol s elnök összegezése után kimondják a határozatot. Az ülés elnöke bejelentette, hogy *Orbán* Balázs, esetleg *Lukács* Gyula képviselők is lerándulnak a népgyűlésre. A népgyűlésen az iparosifjak dalardája is közreműködik. Végül elhatározták, hogy *a vidéket is bevonják a mozgalomba* s meghívják a népgyűlésre a megye több városát.

A mármaros-sziget jogakadémia Szöllössy Miklóst, Grunvics Györgyöt és Gallé Albertet küldi fel az országos ifjusági gyűlésre. A küldöttek pénteken reggel érkeznek Budapestre.

SZINHÁZ ÉS MÜVÉSZET.

— A **városi házban** a színésziskola drámai osztályának második estelye is szépen sikerült. A közönség ma is nagy számmal jelent meg, élenk érdeklődéssel kisérte az előadást s nagyon sokat tapsolt a növendékeknek, kik ezettal Újházi Ede vezetése alatt, három egyfelvonásos darabot adtak elő. Első volt a «Borura derü» czimü egyfelvonásos dráma, melyben ismét Sándori Ludmillának (Blanca), Dezső Józsefnek (Adrien) és Szeréminek (Gáspár) volt nagyobb sikere. Des Aubiersné, a gyászoló anya nehéz szerepét Konkolyi Emilia játszta, ki szintén most végzi az iskolát s kinek jövője elé, a magasabb drámai szakmában, némi reménnyel tekintenek; mai játékában sok értelmet, igyekezetet, de kevés bensőséget, igazi erőt tanusitott s arról is meggyőzött, hogy túlságosan magas és vékony termetével, nagy s aligha nem eredménytelen küzdelme lesz — a plasztikának. A müsor második számául «A rablógyilkos» czimü kis viejatékot adták, melynek negyedeves szereplői közül leginkább Pódy emelkedett ki fejlett szinpadi routinjával s kissé éles, gunyos humorával. Ma este a negyedéves Pap Jánosnak is nagyobb szerep jutott a «Házolós jó öreg Pernetjé»-ben. Az alsóbb osztálybeli növendékek közül megemlithetjük Meiszlinger Adrienet, Székely Korneliát, Góthot, Lévayt és Tapolczait. A hü igazság kedvéért pedig feljegyezzük, hogy a szinésziskolai növendékek olyan rosszul ejtik ki az Adrien szót, mintha maris mindannyian a nemzeti szinház tagjai volnának.

— **Rossi Ernesto** ma délelőtt 11 órakor érkezett meg Budapestre s készséggel beleegyezett, hogy a szombatra hirdetett második előadás (Lear király) már pénteken megtartassék. Ennélfogva a népszinház legközelebbi müsora igy van megállapitva: holnap csütörtökön Rossi első föllépte Hamlet-ben, pénteken Rossi második fellépte Lear király ban, szombaton díszelőadásul A sárga csikó, vasárnap ugyanaz, hétfőn Rossi harmadik fellépte Otello-ban s kedden Rossi bucsufellépte XI-ik Lajos-ban.

— **A gyermekbarát-egylet** elnöksége a közönség kényelme tekintetéből intezkedett, hogy a január 26-án tartandó varszinházi előadás jegyeit a pesti oldalon is lehessen kapni; ennek folytán a holnapi naptól kezdve a koronaherczeg-utczában levő szinházi jegyelárusító helyiségben is válthatók belépti jegyek.

— **Feleki Miklós**, a nemzeti szinház tiszteletbeli tagja január 26-án, szombaton kezdi meg három estére terjedő vendégszereplését a szegedi szinházban.

— **Berczik Árpád**-nak «*A szellemdus hölgy*» czimü vigjátéka *Zorenka* kiasszony sikerült forditásban, a budapesti Slovenské Noviny tárczajában megjelent tót nyelven.

— **A Rossi estély**, daczára a népszinház programmváltozásának, mégis vasárnap, e hó 27-én fog megtartatni. Az irói és müvészi kör részéről ma Lukács Gyula orszgy. képviselő és dr. Radó Antal tisztelegtek a müvésznél, meghiva őt az estelyre. Rossi rendkivül szivélyesen fogadta a kör küldötteit és megigérte, hogy az estélyen okvetlenül meg fog jelenni. Társalgás közben megemlékezett régebbi budapesti vendégszerepléséről is, melyről emlékiratairban is hosszan és melegen szól. «Budapestet — igy szólt a müvész — sokkal inkább megszerettem, semhogy bucsu körutamból kihagytam volna.» A Rossi-estélyre meg kapható néhány reszvétjegy az irói és müvészi kör helyiségében. Az estély táncmulatsággal lesz egybekötve.

— **A budapesti zenekedvelők egylete** január 28-án (hétfőn) esti 7½ órakor a vigadó nagy termében Bellovics Imre igazgató vezetése alatt Pfenning Berta k. a., Goldberger Dezső és Guttmann Gyula urak, az egylet 260 működő tagjának, valamint a magyar kir. operai zenekarból alakult philharmoniai társulat 25 tagjának szives közreműködésével jótanversenyt rendez, s ez alkalommal *Dvorák* Antal *Éjféli nász* czimu magánének, karének és nagy zenekarra irott balladáját adja elő. A háttérszt Gallia Vilmos játsza. A ballada szövegét dr. Váradi Antal forditotta magyarra. Az egylet pártoló tagjai jegyeiket január hó 25. és 26-án d. u. 4—6 óráig az egyleti helyiség I. emeleti termében (bálvány-utcza 14.) vehetik át. Esetleg fennmaradt jegyek az egyleti zenekepző-intézet javára adatnak el Rózsavölgyi és társainál. Körszék ára 3 frt, számozott széke 2 frt, belépti jegy 1 frt.

— **Magyar müvészek a párisi kiállításon.** Párisból irják, hogy a kiállitás osztrák-magyar bizottsága elhatározta, hogy osztályában az osztrák és magyar müvészek számára külön helyiséget rendez be s egyuttal meghizza a végrehajtó bizottságot, hogy a szükséges lépéseket az illető intézeteknél és müvészeknél tegye meg, hogy a kiállitás minél sikeresebbé váljék.

FŐVÁROSI ÜGYEK.

— **A biráló választmány** ma *Ináth* Károly főpolgármester elnöklete alatt ülést tartott. A választmány a községi választások menetét, az eljárást az igazoló választmány jelentése alapján törvényszerűnek nyilatkoztatta ki, elvetette ama felfolyamodásokat, hogy Hunfalvy János és Fuchs Gusztáv — a választás és igazolás közti időben elhalt — most választott virilis bizottsági tagok helyére a legtöbb szavazatot nyert, de kisebbségben maradt két jelölt Mattyus Arisztid és Kunváry Fülöp hivassék be. Végül elvetettek három, volt virilis biz. tag felfolyamodását, kik az 1888. évre érvényes virilista listában elő nem fordulnak s igy mandátumvesztesekké lettek.

— **A pesti vizvezeték szivattyugépeinek** szaporitását ajánlá a tanacsnak egy január 15-iki beadványában Wein vizvezetéki igazgató, utalván arra, hogy a közönség a viz szaporitását követeli s ő, ha a jövő nyáron ismét vizszükség állana be, nem viselhetné a felelősséget, mert ugy is 15 éve folytatja már a sisiphusi munkát. *Lechner* középitési igazgató e kérelemre ma nyujtotta be véleményét a tanacshoz, mely szerint ő nem látja ez idő szerint a gépszaporitás szükségét, minthogy a két ideiglenes mesterséges szürő 30,000 köbláb vizszállitására fog berendeztetni s a vizmütelep mostani gépeinek szivattyuzó képessége is fokozható, s a tavalyi legnagyobb vizfogyasztás mennyiségét 6000 köbm. hiján ezen erővel is el lehet érni s még mindig maradhat egy-egy gép tartalékban is.

— A **főváros that. V. ker. bizottsági tagjai** január 25-én d. u. 4 órakor az uj Lloyd-épület kis ülésterében értekezletet tartanak. Tárgy: A szakbizottságok tagjainak kijelölése.

EGYLETEK, TÁRSULATOK.

— **A budai Maria Erzsebet-egylet** javára Sajóhegyi Béla főv. tanár igen érdekes technikai ködfátyolképeket mutatott be ma este 6 órakor az I. kerületi várbeli elemi népiskola tornatermében. A sikerült előadáson sok érdekes és tanulságos dolgot látott a diszes közönség igy pl. az égi testek, a nap, a hold, az üstökösök, nap- és holdfogyatkozás különféle alakokban jelentek meg előttünk. Majd igen érdekes tájképeket mutattak be, mint a bernáthegyi kolostor, a hóborította Montblanc, a Sahara és Sámum stb. Végül különféle mulatságos képekben gyönyörködtek a nézők. Az előadást szép számu közönség nézte végig s őszinte tapssal jutalmazta a rendező tanár fáradozását, a ki az ezt jövedelméből szép összeget juttatott a fővárosi polg. leányiskolák természettudományi szertára javára.

— **A budai népszerű felolvasásokat** tartó egyesületben az állami reálisk ola disztermében ma este Erdődy Imre tanár tartott nagyérdekü s ma varázómutatványokkal egybekötött felolvasást a föld forgásáról. A nagyszámu közönség a szellemes előadást élenken megtapsolta.

— **A magyar gazdasszonyok országos egylete** által rendezett műfestészeti sorsjáték nyilvános huzása január hó 26-án, szombaton d. u. 5 órakor fog a Lipót-utczai uj-városház társalgó termében tartják meg.

— **A budapesti** józsefvárosi jótékony-nőegylet jan. hó 24-én, csütörtökön, délután négy órakor a józsefvárosi kör helyiségében József-körut 46. sz. a. választmányi ülést tart.

— **A pesti ref. egyházmegyei** papi özvegy- és árvagyám-intézet alaptőkéjét Eisner János föv. vendéglős 100 frttal gyarapitotta.

— **A pedagogiai társaság** legközelebbi felolvasó ülését nem mint hirdetve volt, jan. 26-án, hanem febr. 1-én pénteken d. u. 5 órakor tartja meg az akadémia kistermében. Az ülés tárgya dr. *Bokor* József emlékbeszéde lesz Bihari Péter felett, második tárgya pedig a *Spitko* minapi felolvasása feletti vitatkozás.

— **A magyar tisztviselők országos egyesülete** e hó 24-én csütörtökön délután 5 órakor az egyesület helyiségében (hatvani-utcza 4. sz.) igazgató-választmányi ülést tart.

— **A Görgey-család levéltárával** gazdagodott legujabban a nemzeti muzeum levéltára. Görgey István budapesti kir. közjegyző adta át letétképen a görgői és toporczi Görgey család levéltárát, mely natszámmal több okmányt tartalmaz. A legrégibb ezek között egy Arpádkori s vagy 200 db Anjoukori okirat a 15. és 16. századból egész a mohácsi vészig. Ez okmányok Felső-Magyarország történetére s különösen a szepesmegyei hires családok viszonyaira és összeköttetéseire vetnek egészen uj világot. A levéltárat a nemzeti muzeumban most rendezik.

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK.

— **A Széchenyi-Wahrmann párbaj** ügyében ma hozott ítéletet a kir tábla I. büntető tanácsa Mendelényi biró referálása alapján. Széchenyi Andor gróf tudva levőleg a Wahrmann Richárddal vivott pisztoly párbaj an életveszélyes sebet kapott, a mely miatt harmad fél hónapon át ágyban fekvő beteg volt. A budapesti büntető törvényszék előtt az első végtargyalás alkalmával csupán Wahrmann Richárd jelent meg, kit a törvényszék párbajadal miatt három havi államfogházra itélt. Ellentétben, Széchenyi Andor gróf, a ki különben tartózkodott, később maga jelentkezett a törvényszéknél, a melytől azután egy havi államfogházra itélte. A kir. tábla ma Széchenyi büntetését helybenhagyta, ellenben Wahrmann Richárd büntetését hat havi államfogházra emelte fel.

— **Bevádolt gróf.** Ifj. gr. *Festetich* Pál ellen hamis vád miatt tett büntetői feljelentést *Skonnik* Paula szobaleány, azonban a törvényszék megszüntető határozott hozott. A kir. tábla pótvizsálatot rendelt el, melynek befejeztével a kir ügyészség ma ujra az eljárás megszüntetését indítványozta.

— **A letartóztatott szövetkezeti igazgatók**, *Horváth* Dezső, *Gebor* Henrik és *Frank* Lajos ügyében a vizsálat már befejeztetett s az iratokat indítványtétel végett a kir. ügyészséghez tették át. *Bucz* Lajos dr. kir. alügyész fog indítványt tenni.

— **Tolvajasszony.** Takaros özvegyasszony állt ma a budapesti törvényszék előtt több rendbeli lopással vádolva. Özvegy Ponecker Józsefné már megjelenő-en járatos a bünvadi eljárás körül, mert őt ízben elkövetett sikkasztások miatt már kapott egy esztendőt. Most lopások miatt kellett felelnie. A panaszosok közt van egy fővárosi ügyvéd, a kinél a csinos asszonyka takarított s munka közben ellopta a gazda frakk-öltözetét. Az ügyvéd csak akkor vette észre a hiányt, mikor audienciára készült egyik minisztherhez. Egy másik panaszos Navinek Gyula, a ki azzal vádolja a tolvaj-asszonyt, hogy mig a felesége halicskolt, Poneckerné feltörte a szekrényeit s a fehérneműeket ellopta. Mikor a halottat öltöztetni akarták, nem volt ruha. Az elvetemedett asszonyt dr. *Schönberg* (Széczi) Ferencz ügyvéd védelmezte nagy ügyességgel. A törvényszék a vádlott asszonyt minden bünért összbüntetésul *három évi fegyházra* itélte. A közvádló kevésnek tartotta a büntetést és felebbezett.

MULATSÁGOK.

— **Fehérmegyei bál.** A fehérmegyei társaskör bálja a vigadó kistermében ma esti szép és nagy közönségével ismét bizonysága volt annak, hogy a bál jó hirneve gyarapodik. Csinos társaságot gyüjtött össze a vigalom, melynek rendezésében a fehérmegyei társaskör tagjai buzgólkodtak, s a mulatság minden tekintetben sikerült. A házi asszony tisztét dr. Feleki Hugóné, a kör elnökének kedves fiatal neje s Babos Gaborné osztották meg. Kitünő hangulata volt a mulatságnak, mely a szebbnél szebb táncczsnőket füzte egybe. A négyeseket nyolczavan pár tánczolta, a vigalomra Lakatos Lajos tüzes csárdást szerzett, mely csak fokozta a jó kedvet. A tánczrend kedves meglepetése volt a hölgyeknek. A pajzs alaku, Fehérmegye szineit viselő könyvecskét a megye bronzczimere ékesitette szép kivitelben. Ott voltak: Protvánszky Jánosné, Gellértné, dr. Barna Ignáczné, ifj. Schlesinger Jakabné, dr. Baron Jónásné, Popper Sámuné, Fliegelmann Sándorné, Hermann Adolfné, dr. Weinberger Belané (Gyönk), Kell S.-né, Kemény Ignáczné, Hajós Edené, Haimsohn Márkusné, Szinel Alajosné, Schönberger Károlyné, Medvey Zsigmondné, Ivre Mártonné, özv. Zorn Ida, Doby Istvánné, Fischer Ignáczné, Stein Manóné, Frankl Józsefné, Kühnel Lászlóné, Brüller Lajosné, Beimelné, Münzné, Szichel Józsefné, Berger Sándorné, Závodszky Gaborné, Singer S.-né (Bénye), Spiller Adolfné, Löwingerné, Vargits Gizella, Fliegelmann Karolin, Schön Etelka, Protivánszky Bella, Balogh Hermin (Czegléd), Elias Regina, Medvey Janka és Fánni, Schossberger Gizella, Klein Emma (Bicske), Goldreith Berta, Mihálovics Krisztina, Hirschhorn Zsófika (Székesfejérvár), Hollós Szidonka, Kell Irma, Strasser Ernesztine, Eöry Lujza, Hermann Leontin és Zsófika (P.-Szt-Lőrincz), Beimel Szidike és Janika, Atlas Regina és Ernesztin, Polnauer Ilka és Frida, Weisz Róza, Hirschenhauser Szidike, Kádas Piroska, Berger Frida, Pfeiffer Zsemi és Klára, Stein Irén, Kemény Etelka és Berta, Weisz Janka, Szichel Ernesztin, Imre Erzsike, Franki Gizella, Haimsohn Berta és Valéria, Zorn nővérek, Büchler Szidike, Fried Gizella, Fischl Gina, Weisz Emma, Popits Klára, Herzfeld Friderika, Goldberger Linka, Závodszky Ella, Kühn Berta, Münz Fanny, Doby Ilona.

— **A III. ker. torna- és vivó-egyesület** szombati táncz mulatsága a kerület elite-mulatságává nőtte ki magát, mely jövőre ugy a fiatal hölgyek bemutatójául, valamint az eladó lányok és menyecskék szivrepesve várt találkozó helyéül fog szolgálni. A jókedv tetőpontját a souper-csárdás alatt érte el, melyet Wasternitz Gyuláné irt. Az első négyest 74 pár tánczolta. A kerület képviselő testülete majdnem teljes számban volt jelen. A hölgyek közt ott voltak: Dr. Molnár Ornstein Spitz Simonné, Hollánderné, Landauné, Weisz Béláné, Rosenstock Zsigmondné, Elszász Miksané, Beck Lajosné, Eliászné, Grosz Józsefné, Bellovitsné, Finály Zsigmondné, Breitner Károlyné, Mechlovics Belané, Engelné, Chlesinger Sándorné, Kardos Róza, Beck Lili, Elszász Irma, Jassovitz, Spitzer Esztike, Kadelka Riki, Abelesz, Bellovits, Kanitler Lina, Eliasz, Mühlstein nővérek, Klein Mariska és Antonia, Kohn Józsa, Fischer Józsa, Lederer Malvin, Stöckelmacher, Singer Paula, Deutsch, Weisz stb. A tiszta jövedelem egy része a «Hirlapirók nyugdijintézetének» szolgáltatott be.

— **A Haladás-bál** bizottsága, melynek élén megyeri Krausz Lajos orsz. gyül. képviselő áll, már befejezte a bálra szóló meghivók szétküldését. A nagy érdeklődés után itélve a bál, mely febr. 2-án a VI.—VII. ker. kör disztermében tartatik meg, a farsang egyik legsikerültebb mulatsága lesz. A rendezőség, rennek kivételi tánczrenddel fogja meglepni a hölgyközönséget. A rendezőség éppen tekintettel a nagy jegykereslетre már négy nappal a bál előtt tehát f. hó 30—31-én és február 1-én és 2-án a nemzeti szállodában állandó irodát tart, hol d. u. 3—6 óráig a jegyek a meghivó előmutatása mellett kiválthatók.

— **Az országos közp. kath. legényegylet** bálja, mely kedélyes-ségénél fogva régen jó hirnévnek örvend, szombaton az egyleti ház disztermében fog megtartatni. E bál iránt már most is nagy érdeklődés mutatkozik.

— **Az orsz. gépészegyesület** február 3-án a régi polgári lövelde helyiségeiben zártkörü táncz vigalmat rendez.

— **A szolnoki korosolyázó egyesület** jan. 19-én tartotta meg jóhirnevü bálját, a vármegyeház nagytermében. Szép számu közönség jelent meg s mindannyian jól s kedélyesen sikerült táncz estély emlékét vitték magukkal. Pontban fél tiz órakor érkezett meg a lady patroness, Kerekes Gézáné szül. Siposs Irma, a rendezőség sorfalai között, s a mint a Rákóczi-induló hangjai mellett a bálterembe lépett, megkezdődött a táncz, mely a legjobb hangulatban csak a kora reggeli órákkal ért véget. Ott voltak: Böck Bertalanné, Eberhardt Nándorné, Grabarits Józsefné, Hajdu Sándorné, Horváth Pálné, Kerek Ferenczné, Kiss Lászlóné, Kun Lászlóné, Medgyessy Gézáné, Miksits M.-né, Nagy Józsefné, Plossek Ferenczné, Popovits Zsigmondné, Schamschula Rezsöné, Siposs Jánosné, Riedl Edené, Tóth Mihályné, stb. urnők, továbbá: Siposs Margit (Nagyvárad), Riedl Vilma, Horváth Emicza (Karczag), Kerek Ilona és Margit (Kisujszállás), Kléger Erzsike, Hajdu Vilma, Hubay Etelka, Kiss Ilona, Böck Ida és Margit (Taskony), Siposs Mariska, Ottohál Mariska és Thuránszky Irma urhölgyek. A négyeseket 32—34 pár táncezolta.

GYÁSZROVAT.

Ligeti Irma elhunytáról a család a következő gyászjelentést adta ki: «Waichand Antal és Róza a saját, valamint gyermekeik: Róza, özv. Bernhardné, Gizella férj. Takácsné, Adél, Julia, Margit, Antal és Ernő, vejük Takács Pál s a többi rokonok nevében is fájdalommal teli szivvel tudatja, hogy felejthetetlen leánya, illetve a jó nővér és sógornő, *Waichand Mária* kisasszony, életének 19-dik évében, rövid kinos szenvedés és a halotti szentségek fölvétele után 1889. január 21-én, hétfőn este 10 órakor jobblétre szenderült. A drága halott hült testemei szerdán, január 23-án, d. u. ¾ 3 órakor a II. ker. Mühlfeld-utcza 5-ik sz. gyászházából a Szt-Lipót plébánia templomba vitetnek, honnan ünnepélyes beszentelés után a bécsi központi temetőben helyeztetnek örök nyugalomra. Az engesztelő szt. miseáldozat a megboldogult lelkiüdvéért január 25-én, pénteken d. e. 9 órakor lesz a budapesti Ferenczieк templomában. Bécs, 1889. január 22. Béke hamvaira!

Trieszt, jan. 23. *Vidulich*, Isztria tartományi főnöke, torlóen meghalt

Páris, jan. 23. *Cabanel* Sándor festőművész, az akadémia tagja meghalt.

A közönség köréből.

Jutalékmentesen elvállaljuk
a konvertálás alá kerülő
földtehermentesitési kötvények,
valamint
arany kötvények
(vasuti kölcsön, 5%-os keleti vasutelsőbbségek II. kibocsátás, 5%-os herulabázási kölcsönök) **becserélését uj** 4%os adómentes földtehermentesitési és uj 4½%-os adómentes arany állami vasut-kötvényekre
Mindent eredeti feltételek mellett.
Felvilágositást a tőke észszerü elhelyezésére, valamint cseresperatiókra készséggel és lelkiismeretesen nyujtunk.
MAY, ELFER és ADLER
bank- és váltó-üzlete.
Fürdő-utcza 6. **BUDAPEST** Fürdő-utcza 6.

Aranyérem, a nemzetközi gyógyszerészeti kiállitáson Bécsben 1883.
öhögés, rekedtség, elnyálkásodás stb. ellen.
8855 **Valódi**
Wilhelmsdorfi maláta-kivonati, 14-szer kitüntetett czukorkák
erős malátatartalmuk miatt sokkal nedvesitőbb, ingerecsillapitóbb és nyálkaoldóbb, mint azon mellczukorkák, melyek czukornál sem egyebet, vagy amellett egész hatástalan anyagot tartalmaznak.
Fiók Budapesten: váczi-utcza 13. sz.
Raktár a legtöbb gyógyszerész és kereskedő uraknál.
Csak akkor valódi, ha a dobozon áll:
Küfferle József és Társa.

Villanyos pénzszekrény biztositó
szabadalmazott, legujabb, teljesen biztos bármely betörés ellen
működésben látható. **DECKERT és HOMOLKA** Budapesten, Dorottya-u. 8.
villanyos műszaki gyárában. 9-01

A hivatalos lap jan. 22-ik számából.

Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter *Juhos* Márton magyarnemegyei állami elemi iskolai igazgató-tanitót, *Benczédi* János mocsi állami elemi iskolai rendes tanitót, *Pakán* Lajos lajosfalvai községi elemi iskolai rendes tanitót, *Vincze* Róza tápióbicskei községi elemi iskolai rendes tanitónőt, *Zdepszky* Mária tápióbicskei állami elemi iskolai rendes tanitónőt, jelen állásukban végleg megerősitette; — a m. kir kuria elnöke *Schlauch* Lajos jogtudort a m. kir. kuriához díjnalan joggyakornokká nevezte ki.

Királyi adomány. Ő császári és apostoli királyi felsége: a *vistuki* rom. kath. egyházközségnek, iskolaépitkezési czélokra, száz forintot, a *Korond* gör. kath. hitközségnek, templom- és iskolaépitésre, száz forintot, a *négerjalvi* gör. kath. egyházközségnek, iskolaépitkezési czélokra, ötven forintot, a *sátoraljaujhelyi* gör. kath. egyházközségnek, iskolaépitkezési czélokra, száz forintot, a *borosznoki* ág. ev. egyházközségnek, iskolaépitkezési czélokra, száz forintot, a *klenóczi* ág. hitv. ev. egyházközségnek, leégett temploma és a paplak helyreállitására, száz forintot, az *ondódi* ág. ev. egyházközségnek, iskolaépitkezési czélokra, száz forintot, a *fancsikai* ev. ref. egyházközségnek temploma helyreállitására száz forintnyi segélyt magánpénztárából adományozott.

Ügyvédi kamara. Az eperjesi ügyvédi kamara részéről közhirré tétetik, hogy *Patz* Adolf volt gölniczbányai ügyvéd irodája részére kirendelt gondnoknak: *Tatárko* Ferencz ügyvédnek időközben történt elhalálozása folytán néhai Patz Adolf volt gölniczbányai ügyvéd irodájának gondnokául *Faller* Sándor gölniczbányai ügyvéd neveztetett ki. A szabadkai ügyvédi kamara részéről közhirré tétetik, hogy *Poeskay* Sándor zombori lakos ügyvéd, főügyészszé történt megválasztatása, — és *Manojlovits* Dömötör zsablyai lakos ügyvéd, elhalálozása folytán, a kamara lajstromából kitörülteltek: dr. *Kobetrausch* József bajai lakos ügyvéd pedig a kamara lajstromába folytatólag fölvétetett. A temesvári ügyvédi kamara részéről közhirré tétetik, miszerint *Bertram* Raimund ügyvéd székhelyét Módosról Dettára tette át; továbbá dr. *Szigeti* Arnold ügyvéd — Temesvár székhelylyel — a kamara lajstromába folytatólag fölvétetett; végül dr. *Asztalos* János pancsovai ügyvéd az ügyvédség gyakorlatától 1888. évi deczember hó 29-től 1889. évi január hó 29-ig felfüggesztetett. — A kecskeméti ügyvédi kamara részéről közhirré tétetik, hogy dr. *Szigethy* Lehel kecskeméti, és *Pőka* Károly nagykőrösi ügyvédek, önkéntes lemondásuk folytán, a kamara lajstromából kitörültettek.

Névváltoztatás. *Schönfeld* József Mair villányi illetőségü ugyanottani lakos vezetéknevének «Váradi»-ra, *Hevér* István budapesti illetőségü ugyanottani lakos vezetéknevének «Pázmándi»-ra, *Palkó* György parnói illetőségü ugyanottani lakos vezetéknevének «Horváti»-ra, *Löwi* Adolf sátoraljaujhelyi illetőségü ugyanottani lakos Béla és Lipót nevü kiskorú fiai vezetéknevének «Lászlós»-ra, *Pasztornák* Adolf szilli illetőségü siófoki lakos vezetéknevének «Somogyi»-ra, *Nyitribusz* Gyula berhidai illetőségü városhidvégi lakos vezetéknevének «Szőlősi»-re, *Stern* Lajos budapesti illetőségü ugyanitteni lakos vezetéknevének «Egyedi»-re kért átváltoztatása belügyminiszteriumi rendelettel megengedtetett.

TÁVIRATOK.

Bécs, jan. 23. (Az *Egyetértés* távirata.) Pol. Corr. *Bogisevics* szerb követ a napokban nyujtja át a királynak visszahivó levelét, ezután pedig nem sokára Petronjevec az uj követ külön kihallgatáson nyujtja át megbizó levelét.

Lemberg, jan. 23. (Az *Egyetértés* távirata.) Abból az alkalomból, hogy a krakói érsek herczegi rangot kapott, Németország ellen irányuló tüntetések voltak. Ma van az 1863-iki lengyel felkelés évfordulója. Több egyesületben és népgyűlésen éles kifakadások történtek Bismarck ellen. A krakói érsek, mint primáshelyettes Lengyelországban mindig nagy és fontos politikai szerepet játszott.

Csernovitz, jan. 23. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) Tegnap este a bukovinai helyi érdekü vasutak Karapczinczudyni vonalán egy személyvonat összeütközött két neki eredt waggonnal. A vonat mozdonya és több kocsi erősen megsérült, két utas sebeket szenvedett.

Velencze, jan. 23. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) Itteni lapoknak azt sürgönyzik Rómából, hogy Oroszország és Abesszynia közt oly titkos szövetség jött volna létre, mely szerint a czár átvenné Abesszynia fölött a protektorátust és Oroszország a Vöröstengerpart egy részét elfoglalná. Acsinov ekszpedicziója czen eszme megvalósitását czélozza.

Róma, jan. 23. (Az *Egyetértés* távirata.) Pol. Corr. Az itteni irányadó körök az Acsinov-féle abisszíniai expedicziót *igen lanyha figyelemmel kisérik* és egyáltalában nem osztják az olasz sajtó egy részében az olasz expedicció-hadseregnek az Acsinov-féle vállalat által való veszélyeztetését illetőleg közlötteket. Annak, a ki itéletet akar magának alkotni Acsinov expedicziójának jelentősége felől, e körök nézete szerint pontos és megbizható hireket kell előbb bevárnia az expedicionális hadsereg számerejét illetőleg.

Róma, jan. 22. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) *Az afrikai ügyekben* kibocsátandó uj zöld könyv megjelenését a jövő hónap elejére jelezték.

Róma, jan. 23. Az olasz-svájczi kereskedelmi szerződést ma aláirták. Az Agencia Stefani jelentése szerint az a hir, hogy a quirinal könyvtárából Frigyes császár naplójának másolata, melyet még maga adott át Humberto királynak, eltünt volna, teljesen alaptalan.

Berlin, jan. 23. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A «Kreuzzeitung» maga is közölvén a nyilatkozatot, melyben a konzervativek közösségüket a lap szerkesztőségével megtagadják, erősen védekezik a vád ellen, hogy az ő szóban forgó czikke a hódoltat el en vétett volna, melylyel a császárnak mindenki tartozik. Ugyan e lap budapesti levelezője azt fejtegeti, hogy Magyarországon konzervativ kormányra volna szükség.

Berlin, jan. 23. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A mint a hivatalos udvari jelentés konstatálja, *Reuss herczeget* legutóbbi berlini tartózkodása alatt a császár többször fogadta; a nágykövet hivatalos volt udvari ebédre, a császárné pedig theára hivta meg.

Páris, jan. 23. (Az *Egyetértés* távirata.) *A Boulanger ellenes lapok* azt állitják, hogy Boulanger egy látszólagos merényletet készitett elő önmaga ellen, hogy ezzel magának reklámot csináljon, továbbá azt is mondják, hogy szombaton tonkingi szerencsétlenségekről hamis táviratokat fog közzé tenni. Ezenkivül közlik a tábornoknak 1883. augusztus 11-ikén kelt levelét, a melyben azt irja, hogy lépéseket tett Ferrynél az iránt, hogy Thibaudin tábornok megkapja a becsületrend nagykeresztjét és továbbá igy ir: «Arról van szó, hogy engem osztálypárancsnokká neveznek ki, továbbá, hogy egy vagy több miniszternek irjanak. Ha Thibaudin ebbe nem egyezik bele, s ha Peyron tengernagy az érdekükben szót emelne, biztos lehetnek Ferry, Regnol és Hérinon támogatásáról, s az ügy készen volna.» Azt is beszélik továbbá, hogy a kormány elhatározta, hogy Aumale herczegnek megengedi a visszatérest. A dekrétum közzététele a választás eredményétől függ.

Páris, január 23. Megczáfolják néhány hirlap azt az állitását, hogy *Aumale* herczegnek a Franczia országba való visszatérés megengedtetnék.

Páris, jan. 23. (Az *Egyetértés* távirata.) Boulangert e hó 27-ikén, minden valószinüség szerint *70—80,000 szótöbbséggel megválasztják.*

London, jan. 23. (Az *Egyetértés* távirata.) Szuakimból ujabban érkezett hirek megerősiti, hogy a mahdi el van szánva Egyiptomot megtámadni s ebből a czélból még deczemberben 35,000 emberrel elindult Khartumból Dongola felé.

Brüsszel, jan. 23. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) Abban az esetben, ha Hágában a régensséget határozzák el, *nassaui Adolf* herczeget azonnal Luxemburg régensévé nevezik ki. A luxemburgi kormány ehhez már megtette a szükséges intézkedéseket.

London, jan. 23. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A *Daily Telegraph*-nak pétervári levelezője azt irja, hogy a hadseregbez mult évi deczember 31-én intezett napiparancsot azzal a czéllal hozták nyilvánosságra, hogy a kormány intézkedéseit elrejtse, mint sem, hogy azokat valóban megösmertesse. Deczember 15-én elhatározták, hogy az öt sorhad-dandár tényleges létszáma nem, mint azt napi parancs említi, 29, hanem 40 zászlóaljjal emeltessék. Minden hadosztályhoz egy, egyenkint 6 ágyuval biró 6 ütegből álló tüzérdandár, összesen tehát 30 üteg fog beosztatni. E fontos változtatások minden ujabb napiparancs nélkül teljes csöndben fognak keresztülvittetni és a hat milliónyi, a hadsereg szükségletének fedezésére szánt hitelt teljesen igénybe fogják venni. A levelező azt is irja, hogy a szláv jótékonysági társulat folytonos összeköttetésben áll a békétlenkedő bolgár püspökökkel és őket anyagilag is támogatja.

London, jan. 23. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A *Times*-nek a keletafrikai pontokról ujabb zavargásokat jelentenek. Bogamoyonál szombaton ismét ütközet volt.

Belgrád, jan. 23. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) *Mijatovicsnak* a haladópártból való kilépése nagy izgalmat keltett. A radikálisok ugy tekintik e lépést, mint Mijatovics közeledését hozzájuk, a mivel a radikális miniszteriumba való belépésének utját egyengeti.

Belgrád, jan. 23. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) Pol. Corr. Az alkotmány-bizottság, melynek az alkotmány 203. §-a értelmében, feladatává lett az uj választási törvény kidolgozása, a hármas bizottságra bizta a választási törvényjavaslat elkészitését. Dánia, Belgium, Franczia ország és Görögország választási eljárásának tanulmányozására külön delegátusokat küldöttek, minthogy az emlitett országokban érvényben lévő eljárás sokban hasonlit a szerbiai uj választási rendszerrel. Az ország belsejéből az alkotmány végre nem hajtása miatt érkezett panaszoknak az a magyarázata, abban a némely helyen uralkodó feltevésben rejlik hogy a községi autonomiára vonatkozó határozatok azonnal életbelépnek, holott az alkotmány szerint ez csak az illető törvények megalkotása után történik.

Szófia, jan. 23. *O'Conor*, angol diplomáczia ügyvivő visszaérkezvén, *Hardinge* konstantinápolyi angol nagykövetségi titkár, ki őt eddig helyettesitette, visszatért állomására.

Czettinje, jan. 23. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) Pol. Corr. *Karagyorgyevics* herczeg nejével, *Zorka* herczegnővel legközelebb Bécsen keresztül hosszabb déli utra indul. A herczegi pár kisszámu kisérettel utazik, Bécsben több napra terjedő tartózkodása alatt látogatást tesz az ottani előkelőségeknél. A hir, hogy Péter herczeg hosszabb tartózkodásra Pétervárra utazik, minden alapot nélkülöz.

Athén, jan. 23. (Az *Egyetértés* távirata.) Pol. Corr. A kormány 78 szavazattöbbséggel győzött a Görögország londoni főkonzulának, *Spartalisnak* adandó kártérités ügyében. A budgetvitát holnap kezdi meg a képviselőház.

Athen, jan. 23. (Az *Egyetértés* távirata.) A kormánynak egy hiteljavaslata, a melynek értelmében valami Spartalis nevü embernek néhány százezer forint kárpótlást kellett volna kapnia, több mint két heti parlamenti vita után az ellenzék heves támadásai következtében válságot idézett elő, mely azonban tegnap a javaslatnak 78 szótöbbséggel történt megszavazásával véget ért. Az ülés reggel 9 óráig tartott. Az ellenzék távol tartotta magát a szavazástól.

Lisszabon, jan. 23. (Az *Egyetértés* távirata.) Pol. Corr. Jól értesült körökben valószinűnek tartják, hogy a portugall kormány a lőszer beviteli tilalmat Lurenzo Margres területére és kiterjeszti s

tróleumot eladáskor tölik, a petroleum minőségét világosan jelző vignettát ragaszszon s hogy e vignettákon fel legyen tüntetve mindannyiszor az eladás napja is. Ily vignetta legyen a kereskedőnél háromféle, következő felirással: «biztonsági petroleum», «rendes petroleum» és «tűzveszélyes petroleum, óvatossággal kezelendő.» Azonkívül láttassék el az olvasáshoz nem értő nép számára ez utóbbi vignetta egy rajzzal vagy képpel, mely a petroleum veszélyességére figyelmeztet. E felirat oly ragasztó anyaggal, t. i. vizüvegoldattal ragasztassék fel, mely annak eltávolitását lehetetlenné teszi. Végül azt ajánlja a bizottság, hogy a közönségnek népszerű modorban a petroleum tulajdonságaival és a lámpák okszerű kezelésével megismertető röpirat adassék rendelkezésére. A biztonsági petroleum külön elnevezése előnyös annyiban, hogy mindenkinek alkalma lesz drágább árért abszolut biztos petroleumot vásárolhatni. A normális petroleumnál a lobbanási pontnak ily meghatározása teljesen elégséges, mert a «rendes» szó hőmérsékletének megfelel. A kisebb hőfok mellett lobbanó petróleumot a forgalomból teljesen kizárni nem lehet, mert az albizottság arra a meggyőződésre jutott, hogy a különösen román, valamint a galiciai nyersanyaggal dolgozó gyárak 21 fok C. alatt nem lobbanó petróleumot nem állíthatnak elő oly mennyiségben, hogy versenyképesek legyenek. Ezt csak a budapesti gyárak és a fiumei, valamint az oraviczai tehetik, a mely gyárak orosz, kaukázusi nyersanyagot dolgoznak fel. A kereskedelemügyminisztérium utján román konzulunk küldött direkt a kutból meritett román nyers petróleumot, a mit a vegykisérleti állomáson tegnap desztilláltak és kitünt, hogy annak 26 százaléka benzin, teljesen 40%-ka hasznavehetetlen maradék és a tulajdonképeni petroleum (Mittelsprung) csak 20%. A kaukázusi nyersanyagban legfeljebb 25% a benzin és a mi még fontosabb, legfeljebb 15% a maradék. A román nyersanyagból végre előállíthatni jobb minőségű petroleumot is, de akkor roppant sok melléktermény marad, amely teljesen hasznavehetetlen és nem értékesíthető még technikai czélokra sem. A benzinnek t. i. még külön erős szaga van, az olaj pedig nem eléggé sűrű s így kenőolajnak se használható. Az erdélyi gyárak ugyis csak 70%-nyi kőolajat kapnak az összes benzinnel együtt, míg a budapesti és fiumei gyárak, ha a benzint is elhasználják, — a mit ugyan aligha tesznek — 90%-nyi világitó anyagot nyernek. A tűzveszélyességi határt tovább lefelé meghatározni nem találtatott czélszerűnek, mert egyaránt veszélyes a 21° C. alatt gyulékony petroleum akár 15, akár 40 vagy 0°-nál lobban.

Szell Ignácz kérdi, hogy az ajánlott határhőfokok hány fok R.-nek felelnek meg?

Wartha Vincze kéri a belügyminiszter képviselőjét, hogy a R. fokra ne fektessenek súlyt, mert a tudomány ezt sehol sem használja és csak félrevezetéseket okozhat.

Szell Ignácz kérdi, vajon az albizottság egész határozottan megengedhetőnek tartja-e az általa határozottan tűzveszélyesnek jelzett petroleum szabad forgalmát?

Dr. *Liebermann* Leo: Az albizottság egyhangulag azon nézetben volt, hogy az a petroleum, mely 21° C.-nál Abel vizsgálata szerint lobbanó, ne legyen kizárható; a szabad forgalmat azonban nem indítványozza, de szigoru feltételekhez köti, a mennyiben azt «tűzveszélyes» látható jelzéssel is el akarja láttatni. Az ezen jelző nélkül való elárusitást pedig büntetni kivánja. Az ily petroleumgyártást teljesen eltiltani nincsen ok és ez kétségtelenül lehetetlenne tenné az erdélyi gyárak tovább fennállhatását.

Landauer Ede daczára a bizottság jelentésének, határozottan állást foglal a 21° C. alatt gyulékony petroleum forgalomba hozása ellen. Ha ez megengedtetik, rövid idő multva kivétel nélkül csak ilyen rosz petroleumunk lesz. 15 évvel ezelőtt csak a 10 ferttal drágább amerikai petroleumot használták, mert azt hitték, az nem robbanó, bárha akkor már Brassóban sokkal olcsóbb, de épen veszélyesebb petroleumot produkáltak. Csak aióta a belföldi par a versenyt nyomása alatt a petroleumot — hogy olcsóbban ajánlhassa — egyre rosszabb minőségben desztillálta, használják a rosszabb minőséget abba a hitben, hogy már most az amerikai sem nyujt több biztositékot. Ha még belföldi nyers anyag dolgoztatnek fel, található volna döntő érv, mivel azonban nekünk az teljesen közönyös, vajon amerikai, orosz, vagy román nyers olajat destillálnak, tiltassék meg teljesen a veszélyes petroleum előállítása és kényszerittessenek ilyeténképen az erdélyi gyárak más, jobb nyers anyag felhasználására.

Matlekovits államtitkár azt hiszi, hogy az államnak egyáltalán nem hivatása, hogy a gyáraknak ily módon előirja, honnan vegye nyersanyagát, mert nagyon könnyen meg lehet, hogy ha egy bizonyos vidéken a gyáraknak megtiltatnek a közel fekvő nyersanyag használata, ezek nem képesek tovább dolgozni sem. Különben az egész adó- és vámpolitika sokkal inkább hozzájárult a nyersanyag gyors feldolgozásához és ez által a minőség részbeni rosszabbodásához, mely különben egyáltalán nem ért el oly tokot, melyet a közérdekre nézve veszélyesnek lehetne mondani.

Pekáry Ferencz megjegyzi, hogy a rendőrség szempontjából minden esetre legczélszerűbb a 21° C. alatti petroleum elárusitását teljesen megtiltani. Ha azonban másoldalu nyilvános érdekek mégis szükségessé teszik, hogy a veszélyes petroleum forgalomba bocsátassék, kéri az ellenőrzési rendszabályok lehető egyszerűsitését, hogy a rendőrség alantos közegei is képesek legyenek esetleges visszaélés felett tájékozódást szerezni. Az ő véleménye szerint teljesen elégséges lenne, ha csak a tűzveszélyes petroleumot látnák el vignettával, a többinél szükségtelen az ily nemü jelzés. A petroleumot oly mérvben használják már, hogy a közönséget alig szükséges óvni.

Torr gyáros arra figyelmeztet, hogy a törvény értelmében az amerikai petroleum behozatalának amugy is megvan a határa, a mennyiben a kedvezőbb vámtétel mellett évenként 1700 waggonnál többet nem szabad behozni.

Freund Adolf kijelenti, hogy azon állitás mintha a petroleum az utóbb 15 évben rosszabbodott volna, teljesen alaptalan. Hisz ezelőtt Amerikából csak olyan petroleum jött hozzánk, mely 20° C.-nál volt lobbanó. Csak miután a német kormány megállapitott egy normalét, hoztak 21° C.-nál lobbanó petroleumot. A Budapesten és Fiumában előállitott petroleumnak ellenben átlag 25 és 26 C. a lobbanó pontja. Szigoruan véve a nagykereskedőknek eddig egyáltalán nem volt szabad olyan petroleumot adni el, mely 30° C. alatt lobbanó és mégis óriási mennyiségű oly kőolajat koztunk a kereskedésbe, mely egyáltalán nem éri el ezt a hatást. És ez könnyen meg is magyarázható, mert azóta a petroleum kezelését ugy elsajátitotta a lakosság minden rétege, hogy szerencsétlenségek, hacsak különös, rendelet vagy törvény által el nem hárithatók vétlen nem forgott fenn, egyáltalán nem történtek és azért könnyebben lobbanó petroleum is használható. A különböző faju petroleumok külön megjelölése nem lenne tanácsos, mert ép ez ad alkalmat visszaélésekre, a mennyiben könnyebben lehetne cladható a roszabb minőségű petroleum jobbnak való jelzéssel.

Otrobán gyáros arra utal, hogy dr. Liebermann által tegnap desztillált román nyers-petroleum az erdélyi gyárak előtt elzárt forrásból czed és ezek kényszeritve vannak más forrásterületről, mely még sokkal rosszabb nyers anyagot szolgáltat, fedezni szükségleteiket. Szóló a monarchia legrégibb petroleum finomitója, Brassóból látják el Erdélynek legnagyobb részét világitó anyaggal és mégsem tud szerencsétlenségről és előtte bizonyára nem titkolták volna el az ilyet, ha valahol történik. A hatósági közegek csak hozzanak fel ilyeneket. Roszszul égő petroleumot Brassó mindenesetre imitt-amott szolgáltatott, de akkor elmaradt a vevő is. Hogyha ama tapasztalatot tette volna, hogy a petroleum, bár nagyon alacsony hőfok mellett is, gyulékony, s a lakosságra veszedelmes, rögtön bezárta volna a gyárat. Ha a könnyen lobbanó petroleumot kizárják a forgalomból, nagy igazságtalanságot követnek el a lakosságon, mert az kényszeritve lesz minden előny nélkül sokkal drágább petroleumot használni.

Szell osztálytanácsos örömének ad kifejezést, hogy ezen a belügyminiszteriumra nézve oly fontos tárgyat ily beható módon vitatták meg. Minthogy azonban összes aggodalmai még eloszlatva nincsenek, hogy a miniszternek kimeritő jelentést tehessen, még néhány részletet szándékozik felemliteni, hogy azokra vonatkozólag esetleg választ nyerjen. A lobbanási pont megállapitása felett kétségbevonhatatlanul sokat lehet beszélni. Ha a külföldön 21° C-t vettek fel és a hazai szakférfiak is határozottan ezen, mint legalacsonyabb hőfok mellett nyilatkoznak, annyival kevésbé van ez ellen kifogása, a mennyiben a közlekedésügyi miniszterium egy rendelete is a petroleum szállításnál 21° C. lobbanási pontot jelez meg, mint olyat, a mely pontig petroleum szabadon szállitható. Hogy azonban miért bocsássanak egyik vagy másik gyár kedvéért tényleg veszélyes petroleumot forgalomba, holott inkább lenne ajánlatos a gyárakat, melyek jobb petroleumot állitanak elő, támogatni, azt felfogni nem képes. Egy veszélyes utczaponton nem elégséges egy táblát alkalmazni, mely a veszélyre figyelmeztet, hanem korlát is alkalmazandó. Azon esetben, ha nyomósabb érvek hozatnak fel a könnyen lobbanó petroleumnak, bár ellenőrzés alatt álló forgalma érdekében, erről a miniszternek jelentést fog tenni.

Dr *Kovács* a bizottság által tett ajánlatoknak keresztülvitelét nem tartja lehetségesnek. Az inas vagy háziszolga épely kevésbé fog arra ügyelni, hogy a különböző osztályok szerint ragaszszák fel a vignettákat a petroleumos üvegekre, mint azt a Gácsországból Magyarországba jövő petroleumházalok teszik, kik falun csaprol árulják a petroleumot.

Markó a határt, a meddig a petroleum «tűzveszélyes»-nek nem tartható, a börze szokványai szerint 21° C-ban állapitaná meg. Más petroleumot azonban egyáltalában nem szabad a forgalomból teljesen kizárni, csak megfelelő ellenőrzési szabályzatok juttassanak érvényre.

Strasszer Albert a «tűzveszélyes» szónak kötelező jelzését oly szokatlan magas biztositéknak tartja, hogy a rendelet szigoru kezelése mellett a rendőrség részéről visszaélésekre még csak gondolni sem lehet. Hasonló petroleum mindenütt szabad a kereskedelemben; hogy ha épen mi zárjuk ki, az összes gyáraknak orosz nyersanyagot kellene vásárolniok, mi által egyrészről a verseny kissebbittetnék, másrészről pedig a nyersanyag ára emelkednék.

Schmiedl Sándor határozottan a könnyebben lobbanó petroleumnak forgalomba bocsátása mellett foglal állást, ha vitriol, terpentin és hasonló tűzveszélyes áruk teljesen szabadon bocsáthatók forgalomba, miért akarják épen ezt a petroleumot, melynek még azonfelül a «tűzveszélyes» jelzést kell hordania, a kereskedésből kizárni. A fogyasztók vagy nem veszik majd ezt a petroleumot, vagy ha igen, sokkal óvatosabbak lesznek annak kezelésében.

Beimel Jakab azt hiszi, nem lehet egy forgalomban lévő jelentékeny kereskedelmi czikket egy tollvonással egyszerre megsemmisiteni. Ha ez kimondatnék még inkább csempésznék és még nagyobb visszaélések történnének, mig ellenben könnyebben lobbanó petroleum forgalomba bocsátása esetén szigoru ellenőrzési rendszabályok és nagy büntetések mellett épely kevésé fog eltitkolás vagy csempészés történni, mint ez pl. a szeszkészlet felvételénél nem történt, daczára a csalogató 24 frtnyi dijnak hektoliterenkint. A bizottság javaslatát, hogy három osztályu petroleum állapittassék meg, nem fogadhatja el. Teljesen elégséges rendes petroleumot, mely 21 fok C. alatt nem lobbanó és egy második, könnyebben lobbanó ha ugy akarjuk: «tűzveszélyes» petroleumot különböztetni meg. (Élénk helyeslés.)

Landauer Ede azt hiszi, hogy mindazoknak az érvei, kik a lobbanékonyabb petroleum forgalomban hagyását pártolják, csak azt akarják eredményezni, hogy a galicziai petroleumforrások lesznek általunk védve, a mi pedig feladatunk épenséggel nem lehet. Németország nem ereszt be, ha elvileg meg is van engedve a lobbanékonyabb petroleumkereskedés, Amerikából más petroleumot — pedig ott mást nem fogyasztanak — mint olyat, a mely 21° C alatt nem gyuladt meg a lángon. Technikai czélt sem ismer, nelyre rosszabb minőségű petroleum használható. Ha pedig a kormány mégis el fogja határozni — engedve a szaktanácskozmány több tagja kivánságainak — a roszabb minőségű petroleum forgalmát, azt hiszi, hogy csak a kereskedő lesz az áldozat, azokat fogja érni mindig a büntetés. Ha ez megengedtetik, jobb lesz, ha lobbanási pont egyáltalában nem állapittatik meg.

Matlekovits Sándor államtitkár megjegyzi, hogy nagyon sok más czéha is használható a petroleum, mint világitásra, különösen a gazdaságban nagy mennyiségben fogyasztatik az állatok különböző külbetegségeinek gyógyitására. Szóló a hallottak után nem láthatja azt a veszélyt, melyet állitólag a lobbanékonyabb petroleumkereskedésben akarnának lelni néhányan. Kétségtelen dolog, hogy a petroleum használata egy uj eddig nem ismert veszélyt hozott magával, de ez minden haladással, minden ujabb találmánnyal együtt jár. Mig nem létezett vasut, nem is tudott senki vasuti szerencsétlenségről. Elvontan a gyorsvonatokat is el kellene tiltani. Történt számos szerencsétlenség a gáz használatánál sőt az elektromos világitás berendezésénél is fordult elő már néhány sajnos balcsel, de azért senkinek sem jutott eszébe czélt eltiltani. A kormány csak arról köteles gondoskodni, hogy coercitiv intézkedések tétessenek. Tekintetbe vevendő mindenesetre a bebizonyitottnak tekinthető tény, hogy évek óta fennálló, kifejlődött vállalatok existenciájukban meglemének támadva. Az ily gyár expropriálása csak nem lehet az állam feladata. Ha azt látjuk, hogy az egész művelt világban az ily minőségü petroleumnak forgalma megengedtetik, nehéz bebizonyitani, hogy épen mi volnánk bivatva e tekintetben külön állást foglalni el. Van elég oly anyag, melynek forgalma és elárusitása, p. o. a glycerine, csak bizonyos megszoritások mellett van meg engedve. A kormány határozatainak semmi irányban sem akar praecokupálni, de azt hiszi, hogy bizonyos megszoritásokkal és szigoru ellenőrzés mellett a nem szabályszerű petroleum forgalomba hozása megengedhető, minden egyéb petroleum pedig csak bizonyos lobbanási ponton tul tárgya a teljesen szabad kereskedelemnek. E tekintetben már azért is nagy ovatosság szükséges, mert a petroleumipar az államnak fontos jövedelmi forrása és azt nem szabad könnyen, minden szükség nélkül még csak kérdésessé is tenni. Most már csak az a fontos kérdés, mily kautelákkal és ellenőrzési szabályokkal vétessék körül a lobbanékonyabb petroleumkereskedés. Bármit fog a kormány határozni, jó lenne, ha az értekezlet e felett nyilatkoznék s erre vonatkozólag kéri is azok nyilatkozatait, a kik különben elvileg ezen petroleum teljes kizárása mellett vannak.

Szell Ignácz kijelenti, hogy a most hallottak nagyon fontosak és érdekesek, ő mindezekről a miniszternek jelentést fog tenni s igen szivesen belemegy ama kérdés vitatásába, mi módon szabályoztassék a lobbanékonyabb petróleum közforgalma.

Hosszabb vita után, melyben *Matlekovits* államtitkár tette fel az egyes részletekre a kérdést, *Storch* megadta a felvilágositásnkat a vasuti szabályzat követelményeire vonatkozólag, a mennyiben tűzveszélyes tárgyak csakis a tűzveszélyesség megjelölése mellett szállithatók. Majdnem oda nyilatkoztak az összes tagok, hogy a lobbanékonyabb petroleum, t. i. az oly világitásra szánt kőolaj, mely 21° C.-on alul Abel szerint mérve, lánggal érintkezve a levegőben fellobban, tűzveszélyesnek jeleztessék ugyan, de forgalomba hozható a következő feltételek alatt: a gyáros, valamint a nagykereskedő köteles a hordókban, vagy másféle tartályban elárusitandó ily petroleumot külsőleg jól látható és érthető betükkel tűzveszélyes jelzéssel ellátni, azonkivül meg van engedve a tűzveszélyességet jelző képet is alkalmazni. A kis kereskedésben ezen petroleumot külön tartályban, mely szintén e jelzővel van ellátva, kell tartani s az eladásnál csak e tartályból szabad kiméri és pedig kizárólag oly edényekből, melyek a «tűzveszélyes» szóval láthatólag meg vannak jelölve, ha pedig e szóvel megjelölve nincsenek, köteles különben büntetés terhe alatt ily jelöléssel ezen edényt ellátni.

Ezek után a szaktanácskozmány elhatározta, hogy a belügyminisztérium által kidolgozott miniszteri tervezet egyes pontjainak tárgyalásába a legközelebb tartandó ülésen fog bocsátkozni mire az ülés ½8 órakor bezáratott.

*

Ma délután 5—8 óráig tartott ülésben a szaktanácskozmány a kiadandó rendelet feletti részletes tárgyalását befejezte. Az egyes pontok felett vita támadt. Kimondatott, hogy a petroleum a kiskereskedésben csak 6 mm.-ig hordókban, vagy egyéb tartályokban, azonfelül pedig 15 mm.-ig csakis vasból készült tűzmentes gyujtóedényekben tartható raktáron: 15 mm.-on tul pedig zárt helyiségekben a petroleum csakis lakott helyiségektől tűzbiztos távolságban és a hatóság engedélye mellett raktározható. A tervezetnek a vasuti és hajózási szállitásra vonatkozó részletei a kibocsátandó rendeletbe felvére nem lesznek, miután erről külön vasuti és hajózási szabályzatok részletesen intézkednek.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

* **A magyar északkeleti vasut államositása,** mint a V. Bl. f. E.-nek Budapestről irják, nemsokára ténynyé válik oly módon, hogy a közlekedési miniszteriumban külön északkeleti vasuti szakosztályt állitanak fel, melynek Ivánka Imre a nevezett vasut montani vezérigazgatója lesz a főnöke. E szakosztály hatáskörébe a magyar északkeleti vasuton mindazok a helyi vasutak fognak tartozni, melyek üzemét most az északkeleti vasut viszi, továbbbá a magyar gácsországi vasut magyar vonala, s a magyar államvasutak közül azok, melyek a magyar északkeleti vasuthoz csatlakoznak egyrészt Miskolczig, másrészt Püspök-Ladányig.

* **A magyar szesztermelők** orsz. egyesületének igazgató választmánya tegnap a tagok élénk részvétele mellott *Sigmond* Dezső orsz. képviselő elnöklete alatt ülést tartott, mely a szeszipart érdeklő több fontos kérdéssel foglalkozott. Igy nevezetesen tárgyalattak az eczetgyártási czélokra való szeszdenaturálás ellenőrzésének az eczetkészités körében tapasztalt szeszszükségletre alapitott szabályozása, továbbá *Mittelmann* és *Tea* czég előterjesztése folytán a szeszkontingens elszámolásának kérdése, *Schwarz* M. czég előterjesztése folytán a szesznérőgépek körül tapasztalt sérelmek, mely ügyekben az egyesület megfelelő intézkedések tételét határozta el, valamint tüzetes tárgyalás után feliratokat intézni határozott a kormányhoz a szeszadóhitelek biztositására kiadott azon uj rendelet ügyében, mely a kincstár zálogjogát a gyári felszerelményekre is kiterjeszti, bár azok értéke az adóhitelek alapjául szolgáló jelzálog-értékek becslésénél figyelembe nem vétetik; továbbá a szesz szállitás körében való kauczionálásának szabályozása, illetőleg megkönnyitése ügyében, a mire nézve több rendbeli javaslatot fog az egyesület a kormány elé terjeszteni, végül a szeszüzlet érdekei szempontjából most föléttébb fontos, a készletekre és a szeszkivitelre vonatkozó statisztikának közzététele ügyében. Tárgyalattak még a szeszüzleti szokások reformjára vonatkozó akczió, továbbá a likőrgyártás érdekeltjeinek az italmérési jövedékről szóló törvényre vonatkozó akcziója, melyeket az egyesület felkarolni határozott. Több tagsági és folyó ügynek elintézése és B. Drasche Richárd, valamint Dessewffy Ottó tagokul felvétele után az ülés véget ért.

* **A forgalomba bocsátott és készletben maradt fémváltó pénz álladéka** az 1888-ik év utolsó negyedében következő volt: a harmadik negyed végéig everetett: 28,974,718 husz krajczáros, 53,050,564 tizkrajczáros 3,099,298 négykrajczáros, 136,111,217 egykrajczáros és 2,400,000 félkrajczáros, összesen 12,597,084 frt 9 kr értékben; a negyedik negyedben veretett: 291,591 egykrajczáros 2915 frt 91 kr értékben; a törvényhozásilag engedélyezett mennyiség: 28,978,718 huszkrajszáros, 53,050,564 tizkrajczáros, 3,099,298 négykrajczáros, 136,402,808 egykrajczáros és 2,400,000 félkrajczáros, összesen 12,600,000 frt értékben; a körmöczi m. kir. pénzverő hivatal készléte 1888. évi december végén 10,630,000 egykrajczáros: forgalomban volt az év végén 28,974,718 huszkrajczáros, 53,050,564 tizkrajczáros, 3,099,298 négykrajczáros, 125,772,808 egykrajczáros és 2,400,000 félkrajczáros, összesen 12,493,700 frt értékben.

* **Magyar vasuti kötelék.** Az 1886. évi jan. 1-től puhala (mindennemű tülevelü fák) vasuti talpfa- és bükkfából fürészelt deszka, továbbá tüzifa-küldemények szállitására nézve fennálló kivételes díjszabás 1887. évi julius 1-én hatályba lépett III. pótlékában a 4. lapon Bereg-Sz.-Miklós, Szolyva-Hársfalva és Völczi állomásokra vonatkozó összes dijtételek 1889. évi február 28-án hatályon kivül helyeztetnek.

KERESKEDELEM ÉS TŐZSDE.

* **Az osztrák-magyar vaskartell megujitása.** Az osztrák-magyar vaskartelt, mint távirataink közt már közöltük, mégis megujitották két évre, vagyis 1890 végéig, a meddig az osztrák vaskartel tart. A békekötést rövid harcz után kompromisszum előzte meg. Az osztrák-magyar államvasut, mely termékeit a kartel alól kivonni s ezek számára az osztrák piaczot illetőleg szabad kezet akart, erről a követeléséről lemondott, az osztrák vasmüvek beleegyeztek abba, hogy a resiczai vasmü 40,000 mmázsával többet szállithasson Ausztriába, mint eddig. A kartel megszakitástól megujitásig terjedő rövid idő alatt a kereskedelmi vas métermázsájának ára egy forintnál nagyobb összeggel esett, s az osztrák vasmüvek 60,000 mmázsánál többet adtak el ezen az alacsonyabb áron Magyarországba. Ily árcsökkenés mellett Ausztria-Magyarország vasfogyasztó közönsége egy év alatt kerek 3 millió forintot takaritana meg. Igy azonban, hogy a kartelt megujitották, a fogyasztók ismét olyan árakat kénytelenek fizetni, a milyeneket a szövetséges vasmüvek szabnak.

BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE.

— Január 23. —

Gabona-tőzsde.

A *buza*-üzlet ma határozottan szilárd irányt követett. A kinálat gyenge volt, a vételkedv kedvező és mintegy 16,000 métermázsa adatott el átlag 2½—5 krajczárral magasabb árakon. — Egyéb gabonanemekben csak gyér volt a forgalom és irány meg árak teljesen változatlanok maradtak. — Eladatott:

Buza: *Tiszavidéki* 2100 mm. 80.4 k. 7.75 frt, 2300 mm. 80.4 k. 7.75 frt, 1100 mm. 79.4 k. 7.60 frt, 600 mm. 79 k. és 600 mm. 78.5 k. 7.52½ frt, 900 mm. 78 k. 7.52 frt, 450 mm. 78 k. 7.55 frt, 100 mm. 77.8 k. 7.45 frt, 1300 mm. 81 k. 7.75 frt, mind három hónapra.

Pestvidéki 100 mm. 78.5 k. 7.42½ frt, 500 mm. 78 k. és 500 mm. 77.5 k. 7.45 frt, mind három hónapra.

Felső-tiszavidéki 800 mm. 79 k. 7.60 forint, három hónapra.

Bácskai 1200 mm. 78 k. 7.50 forint, 500 mm. 77.2 k. 7.40 frt, mindkettő három hónapra.

Zab 200 mm. 5.22½ frt, 200 mm. 5.40 frt, 100 mm. 5.70 frt, mind készpénzfizetés mellett.

Mai hivatalos effektiv árak:

		frtról	frtig
Buza	uj bánsági	78—81 ℔	—.—
—	» tiszavidéki	78—81 »	7.40
—	» pestvidéki	78—81 »	7.35
—	» fehérmegyei	78—81 »	7.40
—	» bácskai	78—81 »	7.40
—	» északmagyarorsz.	78—81 »	7.25
Rozs	»	70—72 »	5.50
Árpa	» takarmány	60...62 »	5.60
—	» égetni való	62—64 »	6.20
—	» sörfőzdei	64—66 »	7.35
Zab	»	39—41 »	5.25
Tengeri	ó bánsági	70 »	4.75
—	» másnemű	73 »	4.70
Köles	ó	— »	5.40
Repcze	uj káposzta	— »	—.—
—	» bánsági	— »	—.—

Határidőüzlet mérsékelt forgalom mellett az alacsonyabb newyorki és liverpooli gabona-árfolyamok következtében gyengébb irányban nyilt meg, de a jobb készárúüzlet következtében megszilárdult. — Köttetett:

Délelőtt.

Szokványbuza tavaszra mintegy 10,000 mm. 7.45, 7.46, 7.47 és 7.48 frton.

Szokványbuza őszre mintegy 5000 mm. 7.60, 7.61 és 7.62 frton.

Tengeri május—juniusra mintegy 10,000 mm. 5.07, 5.08, 5.07 és 5.06 frton.

Szokványzab tavaszra mintegy 10,000 mm. 5.29, 5.30. 5.32 és 5.30 forinton.

Déli tőzsde.

A déli tőzsdén gyenge volt a forgalom és az irány szilárd maradt. — Köttetett:

Szokványbuza tavaszra mintegy 15,000 mm. 7.48 és 7.49 forinton.

Szokványbuza őszre mintegy 5000 mm. 7.61, 7.62 és 7.63 forinton.

Tengeri május—juniusra mintegy 5000 mm. 5.05, 5.06 és 5.07 frton.

Déli 1 órakor hivatalosan záródnak.

Szokványbuza tavaszra	frt	7.48	— 7.50
Szokványbuza őszre	»	7.63	— 7.65
Tengeri május—juniusra	«	5.05	— 5.07
Szokványzab tavaszra	»	5.30	— 5.32

Délutáni forgalom.

Délutáni forgalom szintén gyenge volt; az irány daczára az alacsonyabb berlini gabona-árfolyamoknak, fedezési vásárlásokra szilárd volt. — Köttetett:

Szokványbuza tavaszra mintegy 5000 mm. 7.47, 7.48 és 7.49 forinton.

Szokványbuza őszre 2000 mm. 7.62 és 7.63 forinton.

Tengeri május—juniusra mintegy 5000 mm. 5.06, 5.07 és 5.08 forinton.

Délután 5 órakor záródnak:

Szokványbuza tavaszra	frt	7.47	— 7.49
Szokványbuza őszre	«	7.62	— 7.64
Tengeri május—juniusra	«	5.06	— 5.08
Szokványzab tavaszra	«	5.30	— 5.32

Terménytőzsde.

Terményekben igen gyér volt a forgalom. Zsiradékáruk változatlanok. — Köttetett:

Szilva hosznai 85 darabos 18.76 frton, 100 darabos október—novemberre 14.50 frton.

Értéktőzsde.

A mai értéktőzsdei forgalom igen nyugodt irányban nyilt meg s az előtőzsdén kevés kötés jött létre, de már a déli tőzsdén külföldi vételek következtében kedvezőbb hangulat uralkodott s az üzérkedési értékek és járadékok részint megszilárdultak, részint emelkedtek. Közlekedési vállalatok értékei közül egyesek hanyatlottak, mások emelkedtek. Helyi értékekben gyenge forgalom volt. Valeták és váltók változatlanok.

Előtőzsde.

Az előtőzsdén csak néhány kötés jött létre magyar aranyjáradékban 101.35-ön.

Déli tőzsde.

Nyugodt hangulat és szilárd irány mellett a déli tőzsdén osztrák hitelrészvény 312-től 313-ig, magyar hitelbank 314-en, magyar leszámitoló és pénzváltóbank 101.25-ön, magyar jelzálog-hitelbank 143-on, magyar aranyjáradék 101.30-tól 101.40-ig, magyar papirjáradék 93.57½-től 93.77½-ig, Viktoria-malom 170-en, rimamurányi vasmü 110-től 111-ig, Schlick-féle vasöntőde 184-től 185-ig, Drasche-féle téglagyár 258-tól 260-ig, magyar keleti vasut elsőbbségi 99.50-en, magyar 183-on kötöttek.

1 óra 30 perczkor záródnak: Osztrák hitelrészvény 312.80—312.90, magyar hitelbank 313.75—314, magyar aranyjáradék 101.30—101.32½, magyar papirjáradék 93.70—93.72½.

Praemium-üzlet: Osztrák hitelrészvény holnapra 2—2.50 forint, nyolcz napra 5—6 frt, egy hóra 11—12 forint.

Utótőzsde.

Az utótőzsdén a forgalom osztrák hitelrészvényre szoritkozott, mely 313—312.50—312.80 közt ingadozott.

2 óra 30 perczkor záródnak: Osztrák hitelrészvény 312.80—312.90.

Esti tőzsde.

Az esti tőzsdén nyugodt hangulat uralkodott. Osztrák hitelrészvény 312.80—312.40—312.70 közt ingadozott, magyar aranyjáradék 101.35-től 101.25-ig, magyar papirjáradék 93.62½-től 93.60-ig kelt.

6 órakor záródnak: Osztrák hitelrészvény 312.60—312.70, magyar aranyjáradék 101.25—101.27½, magyar papirjáradék 93.60—93.62½.

Sertéskereskedelmi czárnok.

Budapest-Kőbányán.

Kőbánya, január 23. Az üzlet változatlan. Magyar uraságí öreg, nehéz 49—50 frt, fiatal nehéz 52—52½ frt, fiatal közép 51—52 forint, fiatal, könnyű 49—50 forint, közönséges (szedett) nehéz 49—50 forint, közép 48—49 forint könnyű 46—48 forint. Romániai, bakonyi, átmeneti nehéz ——— forint, közép ——— forint, könnyű —.— ·, eredeti (Stachel) nehéz ——— frt, közép ——— frt Szerbiai nehéz 48—49 frt, közép 47—48, könnyű 45—46 frt. Hizó egy éves, —.— forint, hizó két éves makkos .— forint, tengeris — frt, hizó öreg —.— forint Sertéslétszám: január 21-én volt készlet 106,915 db, január 22-én felhajtatott 2934 db, jan. 22-én elszállitatott 646 darab, január 22-én maradt készletben 109,203 darab sertés.

BÉCSI ÉRTÉKTOZSDE.

Előtőzsde.

Bécs, jan. 23. (Az *Egyetértés* távirata.) A mai előtőzsdén coulissaértékekben ismét teljesen jelentéktelen volt a forgalom és eleintén hiányzott általában minden ármozgalom. Később az üzérkedés több vételkedvet fejtett ki és az üzlet valamivel élénkült szilárdabb árfolyamok mellett. A sorompón ellenben bányaértékekben és vasuti értékekben ismét nagyobb volt a forgalom. Járadékok változatlanul tartva maradtak. Valuták valamivel szilárdabbak.

11 órakor záródnak: Osztrák hitelrészvény 311.80, angol-osztrák bank 126.90, osztrák-magyar államvasut 256.40, tramway 223.50, alpesi bányatársaság 48.90, török dohányrészvény 111, májusi járadék 82.50, magyar aranyjáradék 101.22, magyar papirjáradék 93.50, husz frankos arany 9.54.

Déli tőzsde.

A déli tőzsde megtartotta a szilárdabb árfolyamokat és az üzlet nyugodtan fejlődött. — Jegyeznek: Osztrák hitelrészvény 311.60, magyar hitelbank 312.75, osztrák tartományi bank 225.50, uniobank 221.50, angol-osztrák bank 126.75, bankegyesület 107, osztrák-magyar államvasut 256.30, déli vasut 100.25, Károly Lajos-vasut 207, elbavölgyi vasut 199, májusi járadék 82.50, magyar aranyjáradék 101.22, magyar papirjáradék 93.50, husz frankos arany 9.54.

Később meglehetősen változatlan maradt a tőzsde magatartása, az árfolyamok szilárdabbak, a forgalom még gyenge. Váltók és valuták nem változtak.

2 órakor záródnak: Osztrák hitelrészvény 312.70, angol-osztrák bank 126.80, uniobank 221.25, bankegyesület 106.50, magyar hitelbank 313.75, osztrák tartományi bank 225.75, osztrák-magyar államvasut 257.—, Károly Lajos-vasut 207.50, dunagőzhajózási részv. 412.—, Lloyd részv. 441.—, észak-nyugoti vasut 177.25, elbavölgyi vasut 199.50, tramway 223.75, déli vasut 100.25, májusi járadék 82.57, osztrák aranyjáradék 111.30, magyar aranyjáradék 101.32, magyar papirjáradék 93.60, északi vasut 2502, bécsi községi sorsjegy 142.50, 20 frankos arany 9.54, márka 59.10. Szilárd.

Bécs, jan. 23. *(Magyar értékek hivatalos zárlata).* Magyar földtehermentesitési kötvények 105.—, Erdélyi földtehermentesitési kötvények 105.25, 5½%-os magyar földhitelintézeti záloglevél —.—, Erdélyi vasut. 194.50, Magy. keleti vasut els. k. 116.—, Magy. ny. sorsjegy 131.75. Szőlődézsmaváltsági kötvények —.— 5%-os papirjáradék 93.62. Tiszavölgyi sorsjegy 125.75. Magyar 4%-os aranyjáradék 101.32. Magyar vasuti kölcsön 145.60. Magyar hitelbank 313.50. Alföldi vasut 196.50. Magyar északkeleti vasut 179.—. Keleti vasuti elsőbbség 98.80. Tiszavidéki vasut-részvény 248.—. Magyar leszámitoló- és pénzváltóbank részvény 101.25. Kassa-oderbergi vasutrészvény 154.50. Dohány-részvények —.—. Leszámitolóbank —.—. Temes Béga —.—.

Bécs, jan. 23. *(Osztrák értékek hivatalos zárlata.)* Osztrák hitelrészvény 312.70. Déli vasut 100.50. 4%-os aranyjáradék 111.30. Váltó Londonra 120.55. Károly-Lajos vasut 207.50. 1864-es sorsj. 175.75, 1860-as sorsjegy 141.75, Török sorsjegy 22.75. Angol-osztrák-bankrészvény 126.75. 4·2%-os ezüstjáradék 83.10. Osztrák államvasut 256.90, 20-frankos 9.54. 4·2%-os papirjáradék részv. 82.57. Osztrák hitelsorsjegy 183.50, Osztrák-magyar bankrészvény 887. Csász. kir. arany 5.67. Német bankváltók 59.10, Elbavölgyi vasut részv. 199.50, Bécsi bankegyesület részvényei 106.50. Dunagőzhajózási-társ.-részv. 416.—. Élénk.

Esti tőzsde.

Bécs, jan. 23. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) Az esti tőzsdén lanyhább ber

London, jan. 23. (Megnyitás) Angol consolok 98.15.
Newyork, jan. 13. (Kabel-sürgöny.) Váltó Berlinre 400 márkáról (60 napi látra) 95½, váltó Londonra —.—, négyszázalékos tőkésített kölcsön 1877-ből 127¾, Erie-vasut 28¼, váltó Párisra 5.20⅝.

KÜLFÖLDI ÁRUTŐZSDÉK.

Trieszt, jan. 22. A *czukorrépa* lanyha, Centrilugalpilé kész áru 19—19.50 frt. — *Kávé* szilárd, — Rio 96—107, Santos 96—108 frt. — *Szesz* teljesen üzlettelen.
Prága, jan. 23. Nyers czukor Prágában 16.70, Aussigban 17.05, finomított Prágában 32.25—33 forint. Lanyha.
Berlin, jan. 23. Buza lanyha, rozs bágyadt, zab lanyha, olaj szilárd, szesz bágyadt.
Hamburg, jan. 23. *Petroleum* helyben 710, február—márczius 6.90 márka, lanyha.
Hamburg, jan. 23. (*Kávé.*) Santos good average januárra 78¾, márczius 79¼, májusra 88½, szeptemberre 81½ márka.
Páris, jan. 23. Buza bágyadt, liszt baisse, olaj szilárd, szesz nyugodt, idő szép.
Páris, jan. 22. Nyers *czukor* 88° kész áru 35.75—36 frank, nyugodt; fehér czukor folyó hónapra 38¼, februárra 38¾, lanyha, márczius tól négy hónapra 39.60, májustól négy hónapra 40.10, finomított kész áru 107.50—108 frank.
Havre, jan. 23. *Kávé* folyó hónapra 97, négy hónapra 98½ frank.
Liverpool, jan. 22. *Liszt, ó-buza* ½ pennyvel, *tengeri* 1 pennyvel olcsóbb.
Bréma, jan. 22. *Petroleum* helyben 7.25 márka. Eleintén szilárd, de a zárlat gyenge.
Antwerpen, jan. 22. *Petroleum* 18.25 frank. Emelkedő.
Newyork, jan. 23. (*Kávé.*) Rio vagy Santos VII. májusra 15.45, októberre 15.75 cent.
Newyork, jan. 22. (Kabelsürgöny). Gyapot Newyorkban 9 10/16, Neworleansban 9⅞, áprilisra 9.87, májusra 9.97. — Petroleum finomított 70° Abel Test Newyorkban januárra 7.10. Philadelphiában januárra 7.—. Nyers petroleum 6.50. — United pipe line certificates 86⅝. Liszt 3.35. Piros őszi buza helyben 97½ cent (=8.95 frt), januárra 95¾ cent (= 8.77 forint), februárra 96¼ cent (= 8.82 frt), májusra 100½ cent (= 9.23 forint), 100 kilónkint. — Tengeri 44¾. — Czukor Fair refining Muscovados) 4 13/16. — Rio kávé 17½. — Zsír (Wilcox jegyű) 8.—. (Fairbank jegyű) 8.—. — Gabona ivardij-imperial quarterkint Észak-Amerikából az angol kikötőbe és az ezekkel egy magasságon fekvő kontinentális kikötőkbe 4¾ cent (= 1.12 frt 100 kilókint.) — Napi felhozatal gyapotból 38,000 bál.

Külföldi árutőzsdék zárlata.

Átszámítási árfolyam német piszkoknak 100 márka vétele 59.10 frt, 100 frt 4% ó frt.

Január 23.	Árfolyam	Budapesti egyezési	Különbözet az utolsó zárlatkor kapott osztr. értékben
PÁRIS.			
Buza folyó hóra	25 25	12.88	— 0.06
— febr.-ra	25.00	12.85	— 0.10
— márcz.-áprilisra	25 25	12.52	— 0.07
— márcz.-tól 4 hóra	25.50	12.59	— 0.10
Liszt folyó hóra	57 25	17.17	— 0.15
— febr.-ra	57 75	17.32	— 0.15
— márcz.-áprilisra	58.00	17.55	— 0.12
— márcz.-tól 4 hóra	58 00	17.68	— 0.15
Olaj folyó hóra	75.25	65.89	+ 0.05
— febr.-ra	75.—	65.77	+ 0.13
— márcz.-tól 4 hóra	74 —	65.50	+ 0.12
— májustól 4 hóra	69 75	63 27	—.—
Szesz folyó hóra	38 50	80 01	— 0.13
— febr.-ra	39.—	80 27	— 0.13
— márcz.-áprilisra	40 —	80 93	—.—
— máj.-tól 4 hóra	41.50	81.59	— 0.13
BERLIN.			
Buza ápr.-májusra	197.50	11.88	— 0.06
— máj.-jun.-ra	198.25	11.67	— 0.06
Rozs ápr.-májusra	155 25	9.18	— 0.02
— máj.-jun.-ra	156.50	9.20	— 0.02
Zab ápr.-május.-ra	139	8.21	— 0.05
— máj.-jun.-ra	138 25	8.24	— 0.05
Olaj ápr.-májusra	59.10	54.56	+ 0.09
— máj.-jun.-ra	59.40	54.54	— 0.23
Szesz ápr.-máj.-ra	38.30	39 17	— 0.03
— máj.-jun.-ra	38 50	39 40	— 0.06
STETTIN.			
Buza jun.-jul.-ra	164.—	11.30	—.—
szept.-okt.-re	165.—	11 41	—.—
Rozs jun.-jul.-ra	159.—	9.35	+ 0.03
szept.-okt.-re	162.—	9 10	—.—
Olaj ápr.-májusra	59.—	51 87	—.—
szept.-okt.-re	—.—	—.—	—.—
Szesz ápr.-májusra 50 márka fogyasztási adóval	32 75	31 29	— 0.15
— aug.-szept.-re 70 márka fogyasztási adóval	36.25	19 67	— 0.09
— ápr.-ra 70 márka fogyasztási adóval	35.80	19.89	— 0.12
— májusra 70 márka fogyasztási adóval	36.60	21.17	— 0.12
KÖLN.			
Buza márczisra	19.40	12.05	— 0.05
— májusra	20 60	12.8	— 0.05
Rozs márczisra	15.50	9.17	— 0.05
— májusra	15 60	9.22	—.—
Olaj májusra	70.10	41 65	+ 0.06
— szept.-októberre	64.80	38 65	+ 0.12
BOROZLÓ			
Buza	18.25	—.—	— 0.17
Zab	15.10	7.65	—.—
Szesz	51.10	50.52	—.—
Rozs	15.50	9.15	—.—
Repcze	27.90	18.37	+ 0.57
Tengeri	11.15	5.58	—.—

GAZDASÁGI KÖZLEMÉNYEK.

* **Az országos gazdasági egyesület** műszaki szakosztálya ma délután gróf Szapáry Gyula elnöklete alatt a Köztelken ülést tartott. Elhatároztatott, hogy az egyesület a jász-nagykun-szolnokmegyei gazdasági egyesülettel közösen f. évi julius hava elején P.-Tenyőn id. gróf Almássy Kálmán birtokán marokrakó és kévekötő aratógépekkel versenyt rendezend. Megállapíttatott a verseny tervezete, mely szerint a bejelentési határidő május 31-ére határoztatott. Ugyanesak határoztaba ment, hogy a szombathelyi általános kiállítás alkalmával szeptember havában, a vasmegyei gazdasági egyesülettel karöltve műtrágyaszóró gépekkel rendeztessék verseny, melynek tervezete szintén megállapíttatott. Bejelentési határidőül julius 1-je tüzetett ki.

—

A vetések állása.

A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszteriumhoz jan. 9-ikétől 23-ikáig beérkezett jelentésekből *a vetések állásáról* a következőket közölhetjük:

Őszi vetések. A Duna balpartján kielégítően állanak, csak Esztergomban és Hontban szenvedtek a fagy és az elszaporodott egerek folytán, Liptóban a vetés még takaró nélkül áll, Trencsénben és különösen Nyitrában kedvező eredményt igér. A Duna balpartján — kivéve Sopron és Tolnamegyéket — majdnem mindenütt sinylik a takaró hiányát, a kemény hideget, vagy az egerek elszaporodását, Baranyában és Zalában jó takarót adott és kedvező kilátást igér az utolsó napok hava. A Duna-Tisza közén — Csongrád megye kivételével — a mult havi enyhe időjárás folytán jól erősödtek a vetések és csak olt szenvedtek a hónap első negyedében a fagytól, a hol nem volt hótakarójuk. A Tisza jobb partján Sáros-, Szepes-, Ung- és Zemplénmegyékben a hóréteg alatt jól telelnek, Abauj-, Torna-, Borsod- és Gömörmegyékből azonban gyengéknek jeleztetnek az őszi vetések. A Tisza balpartján Békés-, Bihar-, Hajdu- és Szatmár-vármegyékben az őszi részben silányan, részben egyáltalán nem kelt ki Szatmárban és Szilágyban még egerek is jelentékeny károkat okoznak és csupán Szabolcs- és Mármaros megyében kielégítő a vetések állása. A Tisza-Maros szögén Aradmegyében kielégítően állnak az ősziek, Csanádban ez csak a korábbiakról mondható, a későbbi még ki sem kelt. Krassó-Szörényben és Temesvármegyében jól fejlődnek a vetések, de Temes egyes vidékeiről egerek pusztításáról érkezik jelentés, Torontálban szélviharok sok kárt okoztak, a később vetett gabnanemek ki sem keltek. — Az *erdélyi vármegyék* közül csak Alsó-Fehér-, Brassó, Torda-Aranyos és Udvarhelymegyékből érkeznek jelentések kielégítő állásról, a többi vármegyékben mindenütt gyengén állnak, sinylik a késői hótakarót, vagy Hunyadmegyében az egerek elszaporodását.

A gazdasági munkálatok közül a fahordás és trágyázás van folyamatban.

Takarmánynyszike Liptó- és Szatmármegyékben érezhető, különben az egész országban bőven van takarmány.

BORÁSZAT.

*** **Fillokszera.** Krassó-Szörényvármegye *Paulak* s *Macsevics*, *Valea-Bölvasnicza* és *Peseneszka*, továbbá Hontvármegye *Lelsd*, *Hrassó*, *Garam-Kis-Salló*, *Kelenye*, *Ipolyjódémes*, *Nagy-Csalomia*, *Hont* és *Ipoly-Keszi* községeinek szőlőiben a fillokszera jelenléte megállapíttatván, a nevezett községek határait a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter zár alá helyezte.

NAPIREND: január 24-én.

Naptár: Csütörtök. — Róm. kath.: Timót vt. — Prot.: Timót. — Görög-orosz: (január 12.) Taczián. — Zsidó: (schebat 22.) — Nap kél 7 ó. 37 p., nyugszik 4 ó. 49 p. — Hold kél délkor, nyugsz. 11 ó. 14 p. d. e. — Utolsó negyed 5 ó. 13 p. délután.

Honvédelmi minister fogad d. u. 1—2.
Igazságügyminister fogad d. u. 5—6.
Horvát miniszter fogad d. e. 10— d. u. 2.
A képviselőház ülése d. e. 10 órakor.
A magyar földrajzi társaság rendes közgyűlése d. u. 5 órakor az akadémia heti ülésermében.
Szent-István társulat választmányi ülése d. u. 4 órakor.
Az iparoskör felolvasó-estélye d. u. 6 órakor az iparoskör helyiségében.
A budapesti kereskedő ifjak társulatának felolvasóestélye (Gizella-tér 2. sz. I. em.) este 9 órakor.
Az uj országház gipszmintája megtekinthető egész nap. Jelentkezhetni az építészeti irodában. Belépti díj 50 kr. a előszíve javára.
Kereskedelmi museum. Házai termékek állandó kiállítása. Városligeti iparcsarnok. Naponkent szabad bemenet mellett nyitva d. e. 11 órától d. u. 4 óráig.
Műrestészeti sorsjáték nyereménytárgyai kiállítása a kereskedelmi muzeumban d. e. 11— d. u. 4. Belépti díj 20 kr. Húzás napja január 25.
Nemzeti museum: term. és néprajzitár d. e. 9— d. u. 1.
Iparművészeti museum az Andrássy-uton d. e. 9-tól d. u. 1-ig.
Gazdasági museum a Köztelken d. e. 10— d. u. 2-ig.
Történelmi arczképcsarnok a budai várhazárban nyitva d. e. 9—12.
Orsz. tanszermuzeum a budai állami tanitóképző intézet épületében d. e. 9—12 és d. u. 3—6.
Műszaki iparmuzeum a Kerepesi-uton (Beleznay-kert) nyitva d. e. 9-től 1-ig és 3—5-ig.
Vörös-kereszt-egyleti Erzsébet-kórház (Budán, Krisztinaváros) I. és II. osztályán levő betegek meglátogathatók d. e. 9—11, d. u. 2—5 óra között, a III. osztályon levő betegek d. u. 2—4 óra között, idegenek megszemlélhetik a kórházat d. u. 2—4 óra között.
Akadémiai könyvtár d. u. 3—7-ig.
Egyetemi könyvtár d. e. 10—12 és d. u. 4—8.
Muzeumi könyvtár d. e. 9-tól d. u. 1-ig.
Állatkert nyitva egész nap. Belépti díj 30 kr.

Kivonat a hiv. lap jan. 23-ik számából.

Arverések a fővárosban. Ascher József 2968 frtra becs. ingós. VII. ker. csömöri-ut 79. sz. jan. 23. Mandl Armin 1108 frtra becs. ingós. VI. ker. Andrássy ut 79. sz. jan. 30. Nagy Dezsőné 1101 frtra becs. ingós. Albertfalva jan. 30. Sternberg Józsefn 1183 frtra becs. ingós. IV. ker. Petőfi-tér 3. sz. jan. 29. Haán Frigyes 733 frtra becs. ingós. I. ker. kültelek Farkasvölgy 8666. sz. jan. 23. Barchetti Anna 496 frtra becs. ingós. Rákosfalva község 2168. sz. jan. 29. Weisz Adolf 351 frtra becs. ingós. VI. ker. Szondy-utcza 54. sz. jan. 30.

Arverések a vidéken. Gonda ifj. János örökösei 255 frtra becs. ingatl. márcz. 13. Trsztena. Császny Gyuláné 2829 frtra becs. ingatl. febr. 5. Somorja. Moracz Péter 660 frtra becs. ingatl. márcz. 30. Bajmócska (Galgócz). Fodor Jánosné 1940 frtra becs. ingatl. márcz. 12. Lövőpetri (Kis-Várda). Biró Józsefné 6000 frtra becs. ingatl. máj. 6. Nyiregyháza. Garay János 250 frtra becs. ingatl. máj. 7. Bály (Nyiregyháza).

Pályázat. A szigetvári kir. járásbiróságnál albiroi, — a közmunka- és közlekedésügyi m. kir ministeriumnál két posta- és távirdaigazgatósági segédfogalmazói, hét posta- és távirda számtiszti, több posta- és távirdagyakornoki, — a fehértemplomi kir. járásbiróságnál aljegyzői, — a rimaszombati kir. törvényszéknél II. oszt. törvényszéki jegyzői, — a komáromi kir. törvényszéknél II. oszt. jegyzői, — a nagyszebeni kir. törvényszéknél II. oszt. jegyzői, — a közmunka- és közlekedésügyi m. kir. ministeriumnál posta- és távirdatiszti, — a debreczeni kir. törvényszéknél joggyakornoki, — a sepsiszent-györgyi kir. járásbiróságnál végrehajtói, — a brassói kir. törvényszéknél aljegyzői állásra.

A kis lottó húzása jan. 23-án.
Brünn: 59 88 4 84 45

Felelős szerkesztő: **Csávolszky Lajos.**

IDEGENEK NEVSORA.

Marchall-szálloda az Angol királynéhoz.

Gr. Kinsky Z. Prága. Gr. Almssy T.-né Zsadány. Gr. Nemes V. Sölt. Gr. Zichinszky I. Szemerédi. Gr. Coudenhove J. Bécs. Br. Wartenberg K. Drezda. Lg. Beckmann G. Bécs. Dr. Haniech E. Marienbad. Dr. Felberthal H. Zágráb. Wurmfeld E. Brünn. Simonich M. Grácz. Isenfeld H. Zürich. Schmidt J. Berlin. Girardon H. Párs. Mielesco N. Braila. Reitlich L. Döbling. Wehiner W. Borozsló. Erlebach J. Frankfurt. Bezerédy I. Győr. Prater S. Nyiregyháza. Szilassy B. Losoncz. Hilt W. Bécs. Fonda E. Bécs. Singer I. Bécs. Rosenbach O. Bécs. Weriglainer M. Bécs. Ramand J. Bécs. König I. Jägerndorf.

Aranysas szálloda.

Bronez J. Rimaszombat. Tóth M. Hegymegy. Schreiler V. Náráz. Dobza J. Szerjevo. Pokorny J. Rohov. Pap Gy. Vázsó. Makó Z. Szurvas. Török J. Vojtek.

Schmidt Orient szálloda.

Zündl A. Paracs. Szentmiklóy D. Komárom. Falkovics J. Vácz. Forster E. Vácz. Daszkal G. Vácz. Tarnoczky J. Kassa. Huth G. Sármez. Heller J. Körmöczbánya. Rothman H. Losoncz. Helmetzi K. T.-Földvár. Eifer J. Hevesy. Sonnenschein V. Eger. Schweiler L. Hatvan.

Erzsébet szálloda.

Fináli H. Debreczen. Kenne P. Ungvár. Bürdler K. Bécs. Teichar V. Bécs. Vrácz D. Vácz. Jakus Gy. M.-Óvár. Deringer L. Pozsony. Feher A. Mesony. Vellner Gy. Pozsony. Kormoser L. Tata. Eichbar E. Kiszhely. Böröndy T. Kiszhely. Novák G. Bécs. Horváth A. Győr. Kaufman L. Komárom.

Walter Fehérló szálloda.

Fuchik J. Somorja. Verse J. Orosháza. Heinich P. Nyiraszegh. Zlatnady J. T.-Ballat. Milletich J. Zágráb. Tucich M. Zágráb. Geszty A. Arad. Kalina J. Kassa. Bloich M. Bécs. Weisz S. Losoncz. Schmidt J. Berlin. Girardon H. Párs. Schubert B. Baden. Schwarz M. Pozsony. Scholtz B. Veszprem. Klausz B. Sopron. Hellisl A. Kutka.

Fehérhattyu szálloda.

Weisz A. Gy.-nyitra. Bohm G. Lobalda. Gáspár A. Bécs. Berger L. Zenta. Schneit M. Komárom. Horváth F. K.-Ujszállás. Gutman M. Szatmár. Reisman M. Debreczen. Eisler D. Uj-Pest. Kaufmann J. Debreczen. Gansel L. Aszód. Hauser L. Bécs. Grosberger M. S.-Tarján. Weisz S. Girincs.

Pannonia szálloda.

Gr. Benyovszky R. Sölt. Halbrehr J. Szabadka. Pokorny P. Szécsény. Koller D. Szi-Iván. Francsics N. Győr. Fränkl A. N.-Várad. Petanovits D. N.-Varad. Dr. Vajay J. Szatmár. Szurka J. Miskolcz. Tischler M. Sz.-Ujvár. Grunez L. Vácz. Barla W. B.-Szarvas. Weker M. Ocsod. Boros P. Szarvas. Schwrz S. Békés. Dr. Könyai M. Miskolcz. Werker B. Bécs. Pap J. Visegrád. Rissbrit J. Miskolcz. Schmidt A. sen. Losoncz. Bundschuh K. Sárvár. Fenyvesy G. Hunyad. Müller J. Sütö. Janecz J. Szolnok. Marik L. Szolnok. Borotvás J. H.-M.-Vasárhely.

Holzwarth Continental szálloda, ezelött Frohner.

Glesinger J. Teschen. Copony M. Brassó. Dr. Adam K. Brassó. Volkner G. Bécs. Bopp A. Bécs. Jahn V. B.-Sebes. Jahn V. Nyagod. Gerber F. S.-Tarján. Neumann L. Komárom. Grossmann J. Erdőkö. Kirz J. Farkasgy. Pellák S. Pozsony. Klein M. Hochenau. Marono R. Graz. Kleiber J. Rudolfswerth.

Nemzeti szálloda.

Kun Gy.-né Szilas. Mesko Z. Makó. Fáy Béné Vezsef. Gr. Szirmay A. Sz.-Besenyő. Csernyus A. K.-Somor. Dr. Mayer J. Bécs. Gatezsigh M. Miskolcz. Losy J. Szilas. Papp K. Sopron. Feil A. Bécs. Dreischolcz G. Bécs. Zsella Zs. Bécs. Telekhanty M. Kralievo. Schwarz V. M.-Sziget.

Vadászkürt szálloda.

Boros B. Arad. Hollaky J. Déva. Farkas F. Kenesz. Bosenbach S. Visegrád. Ötvös L. Győr. Vicminly O. S.-A.-Ujhely. Bajan J. S.-A.-Ujhely. Gluzek Gy. Mezőhegyes. Mikosevics J. Zenta. Kovacsics K. Tiszalúcs. Mihovay M. T.-Kereszlur. Bánly Gy. Makó. Vok J. Lalbach. Moser L. Bécs. Kohn S. Zenta. Zimmermann K. Strasburg. Fejsa A. Zágráb.

Magyar király szálloda.

Schmeschkal M. Pozsony. Hevessy A. Ó-Becse. Kassovitz J. Bécs. Zesler F. Bécs. Kronberger Gy. Bécs. Markus J. Bécs. Deutsch J. Sz.-Fehérvár. Freund S. Bécs. Schwarz S. Ojtenbach. Margulit L. Kadarkut. Zimmer J. Fürt. Balassa W. N.-Várad. Lindler A. D.-Földvár. Weisz A. Margitta. Ivinsky L. Frankfurt. Stavenhagen Gy. Frankfurt. Hohldonner K. Sopron.

Hungária szálloda.

Br. Geiop Gy. N.-Várad. Gr. Goldschmid L. Párs. Kenner A. Zsámbok. Schwarz L. Baja. Wohl E. Losoncz. Chaumonot J. Párs. Fleischmann N. Bécs. Falk P. Bécs. Asor M. Bécs. Szalay L. Zürcz. Supka Z. Zürcz. Jaunaczky S. N.-Becskerek. Cesar J. Bécs. Kugel A. Szeged. Dresdner A. Miskolcz. Kalay J. Zsámbék. Katz J. Debreczen. Lustig M. Szolnok. Rosenthal A. B.-Csaba. Ozer Gy. Belgrád. Kremer J. Olmütz. Kohn N. Arad. Holb L. Arad. Fischer Gy. Bécs. Stern D. Bécs. Keller J. Bécs. Klug S. Bécs. Schenk J. Bécs. Urech J. Bécs. Beck T. Bécs. Jelfeles J. Bécs. Kunez F. Bécs. Fanda R. Bécs.

Két korona szálloda.

Rákóczy J. Csány. Oesterreicher J. Csány. Glauber A. Bécs. Hellin B. Bécs. Deutsch K. Berlin. Schneider H. Zala.

Elhaltak névsora 1889. január 22.

Kesterics B. 3 é. pincemester fia IX. k. Tompa-u. 9.
Takacs Gy. 70 é. házm. V. k. korona-u. 12.
Pacik J. 1 é. szakácsné fia VIII. k. leöcke-u. 9.
Weinmann J. 1 é. dajka fia VI. k. mozsár-u. 7.
Sándor V. asztalos fia VIII. k. inkey-u. 4.
Nechvatal V. 5 é. szabóné fia VIII. k. gölya-u. 3.
Kohn Mihály J. 4 é. kötelek. neje VI. k. váczi-körut 15.
Farkas F. 48 é. ügy. VI. k. Czuczor-u. 6.
Kupritz J. 56 é. szőlőmester VI. k. hajós-u. 26.
Puchs S. 67 é. kereek. V. k. akadémia-u. 18.
Ruth Nagy J. 45 é. nicsónő VIII. k. leöcke-u. 59.
Bauer né Vidi H. 54 é. tojl. neje, VIII. k. szigony-u. 59.

SZINHÁZAK és MULATSÁGOK.

NEMZETI SZINHÁZ

Évi b. 22. Havi b. 22.
Budapest, január 24-én.

A párisi.
Vigjáték 5 felv. Irta Gondinet Edmund.
Személyek:
Brichanteau Nádav
Savourette Vizvári
Pontenbert Hetényi
Gontran Horváth
Fougerolles Latabár
Geneviève G. Csillag T.
Pontaubertné Lendvayné
Léonide Tolnainé
Embeline Nagy I.
Kezdete 7 órakor.
Holnap, január 25-én. Először: *Bölcs Salamon.*

—

M.KIR. OPERAHÁZ.

Bérletsz. 15. sz.
Budapest, január 24-én.
Wilt M. asszt. és Prevost H. vendégjátékával:

ERNANI.
Opera 4 felv. Irta Piave. Zenéjét szerzette Verdi. Ford. Egressy B.
Személyek:
Ernani Prévost H.
Don Carlos Bianio
Don Ruys Ney
Elvira Wilt M.
Giovanna Doppler J.
Don Ricardo Dalnoki.
Jago Szegedi
Az opera után:
A babatündér.
Látványos ballet 1 felv. Szerzette Hassreiter és Gaul. Zenéjét irta Bayer.
Személyek:
Játékkereskedő Sineraldi
Mindenese Zolnai L.
Segédje Revere M.
Lord Plumpsterlaire Singer N.
Lady Plumpsterlaire Bérczi L.
Lord gyermekei Jakucz F.
„ „ Dankó J.
„ „ Nagy E.
„ „ Majthényi
Paraszt Vincze
Feleségе Nirschyné
Leánya Kranner J.
Cseléd Marczelinó
Bérzolga Fekete
Hordár Kling
Levélhordó Tóthfalusy

Mozgó babák:
Japáni baba Müller K.
Bagatűndér Maruzzi F.
Chinai baba Zsuzsanics E.
Tyroli baba Kürthy A.
Spanyol baba Doroginé
Dobverő baba Kiss H.
Beszélő baba Weisz Sz.
Szeresen baba Monori T.
Arszlán Pini H.
Polichinelle Mazzantini L.
Chinai Jeszenszky
Portás Gonda
Kezdete 7 órakor.

Holnap, január 25-én.
Az operaház zárva.

—

NEP-SZINHAZ.

Budapest, január 24 én.
Bérleten kivül, fojemelt helyárakkal

AMLETO
principe de Danimarca.
Tragedia in 6 atti di G. Shakespeare.
Personaggi:
Amleto E. Rossi
Claudio A. Mugnaini
Geltrude A. Brignone
Polonio F. Fortunati
Laerte S. Marino
Otelia M. Bonafini
Bernardo A. Rosaspina
Rosencratz F. Benello
Primo Comico N. Borelli
Orazio S. Marino
Marcello E. Bissi
Lo Spettro V. Andreani
Secondo Comico E. Robert
Regina C. Borelli
Un Becchino G. Brignone
Guildenstern L. Marini
Osrico F. Benello
Personaggi de Teatrino.
Regina A. Borelli
Re A. De-Testa
Luciano A. Robert
Kezdete 7 órakor.
Holnap, januar 26 én.
Ernesto Rossi és 25 tagu olasz társaságának második vendégjátékával

Ré Lear.

—

VÁR-SZINHÁZ.

Nagy-b. 47. Havi-b. 10.
Budapest, januar 24-én.

A vasember.
A gróf Teleky-alapitványból 100 aranyat jutalmazott tragédia 3 felv. irta Csiky G.
Kezdete 7 órakor.

—

NÉMET SZINHAZ.

Budapest, januar 24-én.

Papageno.
Bohózat 5 felvonásban.
Kezdete 7 órakor.

—

GYERMEK SZINHÁZ

a fővárosi vigadóban.
Föld Zsigm. igazgatása alatt.
Budapest, januar 24-én.
Először:
A kaczor király.
Tündérrege 5 felv.
Végül:
A büvös hegedü.
Eredeti tündér-rege 1 felv.
Kezdete 5 órakor.

Első fővárosi orpheum

Igazgató: SOMOSSY KÁROLY.

Nagymező-utcza 17. sz. alatt.

Továbbá fellépnek a következők: **Mr. Canary** kitünő egyensulyozó. **Mr. Lauks Hurly**, bravour tornász a hármas nyitón. Különösen figyelmre méltó a bezáró darab. **Mr. Hurly** nagy halálugrása a nyitó első rudjáról a harmadikra, továbbá fellépnek először, **Sisters Felix**, (3 hölgy angol énekes- és táncosnők **Les soeurs Edea** (2 hölgy) Excentrique francia énekesnők, **Frederic Goss.**, **la Ball, Brooks és Duncan, Brothers Detroit, Douhofer kisasz., Schenk Márton, Harting.** 8792

Időjárás

a m. kir. meteorologiai központi intézet távirati jelentése 1889. január 23. reggel 7 órakor.

Állomások	Légnyomás mm.	A hőmérséklet Celsius szerint	Szél iránya és ereje	Felhőzet	Csapadék mm
Sopron	764	— 3 8	E 2	3	—
Magyar-Ovár	63	— 3 9	E 2	4	—
Trencsén	63	— 3 0	ENY 3	*	1
Selmecz	64	— 6 4	NY 6	4	—
Korpona	63	— 8 9	—	4	—
Beszterczebánya	61	— 8 8	E 2	3	—
Budapest	63	— 8.4	EK 1	2	—
Szolnok	62	—	E 1	1	—
Eger	62	— 13 8	E 2	2	—
Debreczen	62	— 3 0	NY 2	0	—
Késmárk	65	— 12 8	—	1	—
Uj-Tátrafüred	61	— 5 6	E 4	*	—
Ungvár	62	— 7.2	E 2	0	—
Szatmár	62	— 8 0	ENY 1	3	—
Nagyvárad	—	—	—	—	—
Mármaros-Sziget	60	— 8 7	DNY 1	2	—
Kolozsvár	61	— 4 4	K 1	*	—
Nagy-Szeben	60	— 3 4	DK 1	4	—
Orsova	62	— 1 2	EK 1	*	—
Temesvár	63	— 3.8	ENY 3	*	1
Arad	61	— 5 7	NY 5	4	—
Szeged	62	— 6 8	E 3	2	—
Panesova	61	— 3 4	E 3	*	5
Keszthely	67	— 3 4	E 5	0	—
Csáklornya	64	— 10 0	NY 1	1	—
Zágráb	—	— 5 7	NY 2	4	—
Fiume	65	+ 0 4	E 4	1	—
Bécs	66	— 3 4	E 3	*	1
Prága	69	— 3 2	EK 2	4	1
Krakó	65	— 5 2	E 1	4	1
Lemberg	62	— 5 7	ENY 1	4	—
Bregenz	70	— 2 0	DK 2	1	—
Salzburg	60	— 6 0	EK 3	4	—
Grácz	68	— 10 0	DK 2	2	—
Triesz	63	— 0 9	—	0	—
Pola	61	+ 0.0	K 3	2	—
Abbazia	—	—	—	—	—
Lesina	56	+ 4 2	K 5	0	—
Kopenhága	72	— 6 5	EK 1	≡	—
Stockholm	68	— 7 5	—	4	—
Szt. Pétervár	65	— 12 3	E 1	*	—
Moszkva	62	— 8 4	—	*	—
Varsó	63	— 5.0	E 2	4	—
Hamburg	72	— 5 4	K 1	10	—
Berlin	71	— 3.2	E 3	3	—
München	67	— 6 2	ENY 2	*	—
Stornoway	72	+ 4 4	E 3	2	—
Scilly szigetek	75	+ 6 7	K 4	2	—
Páris	77	— 1 3	EK 2	0	—
Nizza	—	—	—	—	—
Florencz	60	+ 6 7	K 5	1	—
Róma	56	+ 2 8	EK 5	1	—
Odessza	60	— 7.8	EK 1	4	—
Konstantinápoly	53	+ 4 8	E 6	*	16

Budapesten a megelőző nap legnagyobb hőfoka = + 1 legkisebb = — 9.2 Cels. A légnyomás a tengerszínre van átszámítva. A szélirány jelölése: E = észak, K = kelet D = dél, Ny = nyugot. Felhőzet: 0 = egészen derült, 1 = többnyire derült, 2 = részben felhős, 3 = többnyire borult, 4 = egészen borult; ● = eső; * = hó, ≡ = köd, ≋ = zivatar.

Megjegyzések: A légnyomás Magyarországban kissé süllyedt. A minimum (35—40) Sicilia, a maximum (75—80 Irland fölött terül el. A hőmérséklet általánosan süllyedt. Aknaszlatinán 5.7 fok.

Kilátás: Északnyugati szelek, változó felhőzeti, hideg idő.

Vizállás, 1888. január 23.

A folyó neve	Állami vízmércze állomás	Ma 0. pont felett	Ma 0. pont alatt	Tegnap 0. pont felett	Tegnap 0. pont alatt
Duna	Pozsony	2.92	—	2.96	—
	Komárom	0.96	—	0.90	—
	Budapest	0.40	—	0.50	—
	Mohács	1.77	—	1.89	—
	Gyönk	1.44	—	1.40	—
	Dombovár	0.44	—	0.36	—
	Orsova	1.00	—	1.02	—
Vág	Szered	0.88	—	0.40	—
	Mármaros-Sziget	0.24	—	0.24	—
	V.-Vámony	—	0.52	—	0.03
Tisza	Tokaj	0.54	—	0.48	—
	Szolnok	0.55	—	0.59	—
	Szeged	0.32	—	0.52	—
	Török-Becse	—	0.32	—	0.33
Szamos	Szatmár	0.48	—	0.50	—
Bodrog	S.-Patak	0.90	—	0.91	—
	Bekes-Gyula	—	—	—	—
Körös	Gyoma	0.02	—	0.01	—
	Szarvas	—	—	—	—
Maros	Arad	—	0.05	—	0.07
Béga	Temesvár	—	0.26	—	0.28
Dráva	Barcs	—	0.27	—	0.25
	Eszek	1.09	—	1.03	—
Száva	Szisszek	—	0.30	—	0.29
	Mitrovicza	1.04	—	1.12	—

Közlekedési utmutató.

Megjelent legutóbb az Egyetértés január 21-diki számában.

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzései január 23.

Faj	Irányzat	Minőségi súly hektolitr.	100 kilogramm ára frtról	100 kilogramm ára frigy.
Buza				
Banasági uj	szilárd	74	—.—	—.—
		76	—.—	—.—
		78	—.—	—.—
		80	—.—	—.—
Tiszavidéki		74	—.—	—.—
		76	—.—	—.—
		78	7.40	7.45
		80	7.50	7.55
Pestvidéki		74	—.—	—.—
		76	—.—	—.—
		78	7.35	7.40
		80	7.45	7.50
Fejérmegyei		74	—.—	—.—
		76	—.—	—.—
		78	7.40	7.45
		80	7.50	7.55
Bácskai		74	—.—	—.—
		76	—.—	—.—
		78	7.40	7.45
		80	7.50	7.55
Magyaré szakvidéki		74	—.—	—.—
		76	—.—	—.—
		78	7.35	7.40
		80	7.45	7.50

| Gabona ó

London, jan. 23. (Megnyitás) Angol consolok 98.15. **Newyork**, jan. 13. (Kabel-sürgöny.) Váltó Berlinre 400 márkáról (60 napi látra) 95½, váltó Londonra —.—, négyszázalékos tőkésített kölcsön 1877-ből 127¾, Erie-vasut 28½, váltó Párisra 5.20⅝.

KÜLFÖLDI ÁRUTŐZSDÉK.

Trieszt, jan. 22. A *czukorrépa* lanyha, Centrifugal-pilé kész áru 19—19.50 frt. — *Kávé* szilárd, — Rio 96—107, Santos 96—108 frt. — *Szesz* teljesen üzlettelen.

Prága, jan. 23. Nyers czukor Prágában 16.70, Aussigban 17.05, finomitott Prágában 32.25—33 forint. Lanyha.

Berlin, jan. 23. Buza lanyha, rozs bágyadt, zab lanyha, olaj szilárd, szesz bágyadt.

Hamburg, jan. 23. *Petroleum* helyben 710, február—márczius-ra 6.90 márka, lanyha.

Hamburg, jan. 23. (*Kávé.*) Santos good average januárra 78¾, márczius-ra 79¾, májusra 88½, szeptemberre 81½ márka.

Páris, jan. 23. Buza bágyadt, liszt baisse, olaj szilárd, szesz nyugodt, idő szép.

Páris, jan. 22. Nyers *czukor* 88° kész áru 35.75—36 frank, nyugodt; fehér czukor folyó hónapra 38¼, februárra 38¾, lanyha, márczius-tól négy hónapra 39.60, májustól négy hónapra 40.10, finomitott kész áru 107.50—108 frank.

Havre, jan. 23. *Kávé* folyó hónapra 97, négy hónapra 98½ frank.

Liverpool, jan. 22. *Liszt, ó-buza* ½ pennyvel, *tengeri* 1 pennyvel olcsóbb.

Bréma, jan. 22. *Petroleum* helyben 7.25 márka. Eleintén szilárd, de a zárlat gyenge.

Antwerpen, jan. 22. *Petroleum* 18.25 frank. Emelkedő.

Newyork, jan. 23. (*Kávé.*) Rio vagy Santos VII. májusra 15.45, októberre 15.75 cent.

Newyork, jan. 22. (Kabelsürgöny). Gyapot Newyorkban 9 15/16, Neworleansban 9⅞, áprilisra 9.87, májusra 9.97. — Petroleum finomitott 70° Abel Test Newyorkban januárra 7.10. Philadelphiában januárra 7.—. Nyers petroleum 6.50. — United pipe line certificates 86⅝. Liszt 3.35. Piros őszi buza helyben 97¾ cent (=8.95 frt), januárra 95¾ cent (= 8.77 forint), februárra 96¼ cent (= 8.82 frt), májusra 100¼ cent (= 9.23 forint), 100 kilónkint. — Tengeri 44¾ — Czukor Fair refining Muscovados) 4 15/16. — Rio kávé 17½. — Zsir (Wilcox jegyű) 8.—. (Fairbank jegyű) 8.—. — Gabona fuvardij-imperial quarterkint Észak-Amerikából az angol kikötőbe és az ezekkel egy magasságon fekvő kontinentális kikötőkbe 4¾ cent (= 1.12 frt 100 kilókint.) — Napi felhozatal gyapotból 38,000 bál.

Külföldi árutőzsdék zárlata.

Átszámitási árfolyam német pfaczokra 100 márka egyenl. 59.15 frt, 100 fl. 4% o. ö. frt.

Január 23.	Áru-folyam	Budapesti egyenleg	Különbözet az utolsó zárlathoz képest osztr. értékben
PÁRIS.			
Buza folyó hóra	25.75	12.93	— 0.08
— febr.-ra	25.90	12.95	— 0.10
— márcz.-áprilisra	26.25	13.12	— 0.07
— márcz.-tól 4 hóra	26.60	13.09	— 0.10
Liszt folyó hóra	52.25	17.17	— 0.15
— febr.-ra	52.75	17.12	— 0.15
— márcz.-áprilisra	53.50	17.55	— 0.12
— márcz.-tól 4 hóra	53.50	17.68	— 0.15
Olaj folyó hóra	75.25	65.89	+ 0.05
— febr.-ra	75.—	65.77	— 0.12
— márcz.-tól 4 hóra	74.—	65.26	+ 0.12
— májustól 4 hóra	69.75	63.97	—.—
Szesz folyó hóra	38.50	20.01	— 0.13
— febr.-ra	39.—	20.27	— 0.13
— márcz.-áprilisra	40.—	20.73	—.—
— máj.-tól 4 hóra	41.50	21.55	— 0.13
BERLIN.			
Buza ápr.-májusra	197.50	11.88	— 0.06
— máj.-jun.-ra	198.25	11.67	— 0.06
Rozs ápr.-májusra	155.25	9.18	— 0.02
— máj.-jun.-ra	156.50	9.20	— 0.02
Zab ápr.-május.-ra	139	8.27	— 0.05
— máj.-jun.-ra	138.25	8.24	— 0.05
Olaj ápr.-májusra	59.10	24.76	+ 0.19
— máj.-jun.-ra	59.40	24.84	— 0.23
Szesz ápr.-máj.-ra	34.10	20.17	— 0.09
— máj.-jun.-ra	34.50	20.40	— 0.06
STETTIN.			
Buza jun.-jul.-ra	197.——	11.33	—.—
— szept.-okt.-re	165.——	11.41	—.—
Rozs jun.-jul.-ra	153.——	9.55	+ 0.03
— szept.-okt.-re	142.——	9.10	—.—
Olaj ápr.-májusra	59.——	31.87	—.—
— szept.-okt.-re	—.—	—.—	—.—
Szesz ápr.-májusra 50 márka fogyasztási adóval	32.75	31.20	— 0.15
— máj.-szept.-re 70 márka fogyasztási adóval	33.55	19.67	— 0.09
— ápr.-ra 70 márka fogyasztási adóval	35.80	19.89	— 0.12
— májusra 70 márka fogyasztási adóval	36.50	21.17	— 0.12
KÖLN.			
Buza márczius-ra	19.40	12.05	— 0.05
— májusra	20.60	12.18	— 0.05
Rozs márcz.-ra	15.50	9.17	— 0.05
— májusra	15.80	9.24	—.—
Olaj májusra	70.10	41.25	+ 0.06
— szept.-okt.-re	64.80	38.05	+ 0.12
BOROZLÓ			
Buza	18.25	—.—	— 0.17
Zab	13.50	7.93	—.—
Szesz	51.10	30.52	—.—
Rozs	15.40	9.16	—.—
Repcze	27.50	16.27	+ 0.07
Tengeri	14.15	8.38	—.—

GAZDASÁGI KÖZLEMÉNYEK.

* Az **országos gazdasági egyesület** műszaki szakosztálya ma délután gróf Szapáry Gyula elnöklete alatt a Köztelken ülést tartott. Elhatároztatott, hogy az egyesület a jász-nagykun-szolnokmegyei gazdasági egyesülettel közösen f. évi julius hava elején P.-Tenyőn id. gróf Almássy Kálmán birtokán marokrakó és kévekötő aratógépekkel versenyt rendezend. Megállapittatott a verseny tervezete, mely szerint a bejelentési határidő május 31-ére határoztatott. Ugyanecsak határozatba ment, hogy a szombathelyi általános kiállitás alkalmával szeptember havában, a vasmegyei gazdasági egyesülettel karöltve műtrágyaszóró gépekkel rendeztessék verseny, melynek tervezete szintén megállapittatott. Bejelentési határidőül julius 1-je tüzetett ki.

—

A vetések állása.

A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszteriumhoz jan. 9-iától 23-ikáig beérkezett jelentésekből *a vetések állásáról* a következőket közölhetjük:

Őszi vetések. A Duna balpartján kelségtően állanak, csak Esztergomban és Hontban szenvedtek a fagy és az elszaporodott egerek folytán, Liptóban a vetés még takaró nélkül all, Trencsénben és különösen Nyitrában kedvező eredményt igér. A Duna balpartján — kivéve Sopron és Tolnamegyéket — majdnem mindenütt sinylik a takaró hiányát, a kemény hideget, vagy az egerek elszaporodását, Baranyában és Zalában jó takarót adott és kedvező kilátást igér az utolsó napok hava. A Duna-Tisza közén — Csongrád megye kivételével — a mult havi enyhe időjárás folytán jól erősödtek a vetések és csak ott szenvedtek a hónap első negyedében a fagytól, a hol nem volt hótakarójuk. A Tisza jobb partján Sáros-, Szepes-, Ung- és Zemplénmegyékben a hóréteg alatt jól telelnek, Abauj-, Torna-, Borsod- és Gömörmegyékből azonban gyengéknek jelezteinek az őszi vetések. A Tisza balpartján Békés-, Bihar-, Hajdu- és Szatmár-vármegyékben az őszi részben silányan, részben egyáltalán nem kelt ki Szatmárban és Szilágyban még egerek is jelentékeny károkat okoznak és csupán Szabolcs- és Máramaros megyében kielégitően állnak az ősziek, Csanádban ez csak a korábbiakról mondható, a későbbi még ki sem kelt. Krassó-Szörényben és Temesvármegyében jól fejlődnek a vetések, de Temes egyes vidékeiről egerek pusztitásáról érkezik jelentés, Torontálban szélvihurok sok kárt okoztak, a később vetett gabnanemek ki sem keltek. — Az *erdélyi vármegyék* közül csak Alsó-Fehér-, Brassó, Torda-Aranyos és Udvarhelymegyékből érkeznek jelentések kielégitő állásról, a többi vármegyékben mindenütt gyengén állnak, sinylik a késői hótakarót, vagy Hunyadmegyében az egerek elszaporodását.

A gazdasági munkálatok közül a fahordás és trágyázás van folyamatban.

Takarmánynszüke Liptó- és Szatmármegyékben érezhető, különben az egész országban bőven van takarmány.

BORÁSZAT.

** **Pillokszera.** Krassó-Szörényvármegye *Pautak* s *Macsevics*, *Valea-Bölvasnicza* és *Peseneszka*, továbbá Hontvármegye *Lelsd*, *Hrussó*, *Garam-Kis-Salló*, *Kelenye*, *Ipolytjödémes*, *Nagy-Csalomia*, *Hont* és *Ipoly-Keszi* községeinek szőlőiben a filloxszera jelenléte megállapittatván, a nevezett községek határait a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter zár alá helyezte.

NAPIREND: január 24-én.

Naptár: Csütörtök. — Róm. kath.: Timot vt. — Prot.: Timót. — Görög-orosz: (január 12.) Tacián. — Zsidó: (schebat 22.) — Nap kel 7 ó. 37 p., nyugsz. 4 ó. 49 p. — Hold kel éjfélkor, nyugsz. 11 ó. 14 p. d. e. — Utolsó negyed 5 ó. 13 p. délután.

Honvédelmi miniszter fogad d. u. 1—2.

Igazságügyminiszter fogad d. u. 5—6.

Horvát miniszter fogad d. e. 10— d. u. 2.

A kóprvitelőház ülése d. e. 10 órakor.

A magyar földrajzi társaság rendes közgyülése d. u. 6 órakor az akadémia heti ülésteremében.

Szent-István társulat választmányi ülése d. u. 4 órakor.

Az iparosiskolát felolvasó-estélye d. u. 6 órakor az iparosiskola helyiségében.

A budapesti kereskedő ifjak társulatának felolvasóestélye (Gizella-tér 2. sz. I. em.) este 9 órakor.

Az uj országház gipszmintája megtekinthető egész nap. Jelentkezhetni az épitészeti irodában. Belépti díj 50 kr, a előszivarvárra.

Kereskedelmi muzeum. Hazai termékek állandó kiállitása. Városligeti iparcsarnok. Naponként szabad bemenet mellett nyitva d. e. 11 órától d. u. 4 óráig.

Műrestészeti sorsjáték nyereménytárgyai kiállitása a kereskedelmi muzeumban d. e. 11— d. u. 4. Belépti dij 20 kr. Húzás napja január 26.

Nemzeti muzeum: term. és néprajzitár d. e. 9— d. u. 1.

Iparművészeti muzeum az Andrássy-uton d. e. 9-től d. u. 1-ig.

Gazdasági muzeum a Köztelken d. e. 10— d. u. 2-ig.

Történelmi arczképcsarnok a budai várbazárban nyitva d. e. 9—12.

Orsz. tanszermuzeum a budai Állami tanitóképző intézet épületében d. e. 9—12 és d. u. 3—6.

Műszaki iparmuzeum a kerepesi-uton (Beleznay-kert) nyitva d. e. 9-től 1-ig és 3—5-ig.

Vörös-kereszt-egyleti Erzsébet-kórház (Budán, Krisztinaváros) I. és II. osztályán levő betegek meglátogathatók d. e. 9—11, d. u. 2—5 óra között, a III. osztályon levő betegek d. u. 2—4 óra között, idegenek megszemlélhetik a kórházat d. u. 2—4 óra között.

Akadémiai könyvtár d. u. 3—7-ig.

Egyetemi könyvtár d. e. 10—12 és d. u. 4—8.

Muzeumi könyvtár d. e. 9-től d. u. 1-ig.

Állatkert nyitva egész nap. Belépti díj 30 kr.

Kivonat a hiv. lap jan. 23-ik számából.

Arverések a fővárosban. Ascher József 2968 frtra becs. ingós. VII. ker. csömöri-ut 79. sz. jan. 23. Mandl Armin 1108 frtra becs. ingós. VI. ker. Andrássy ut 79. sz. jan. 30. Nagy Dezsőné 1101 frtra becs. ingós. Albertfalva jan. 30. Sternberg Jozefin 1183 frtra becs. ingós. IV. ker. Petőfi-tér 3. sz. jan. 29. Haán Frigyes 733 frtra becs. ingós. I. ker. költelek Farkasvölgy 8666. sz. jan. 23. Barchetti Anna 436 frtra becs. ingós. Rákosfalva község 2168. sz. jan. 29. Weisz Adolf 351 frtra becs. ingós. VI. ker. Szondy-utcza 54. sz. jan. 30.

Arverések a vidéken. Gonda ifj. János örökösei 255 frtra becs. ingatl. márcz. 13. Trsztena. Császny Gyuláné 2829 frtra becs. ingatl. febr. 5. Somorja. Moracz Péter 660 frtra becs. ingatl. márcz. 30. Bajmócska (Galgócz). Fodor Jánosné 1940 frtra becs. ingatl. márcz. 12. Lövőpetri (Kis-Várda). Biró Józsefné 6000 frtra becs. ingatl. máj. 6. Nyiregyháza. Garay János 250 frtra becs. ingatl. máj, 7. Bály (Nyiregyháza).

Pályázat. A szigetvári kir. járásbiróságnál albiró, — a közmunka- és közlekedésügyi m. kir miniszteriumnál két posta- és távirdaigazgatósági segédfogalmazói, hét posta- és távirda számtiszti, több posta- és távirdagyakornoki, — a fehértemplomi kir. járásbiróságnál aljegyzői, — a rimaszombati kir. törvényszéknél II. oszt. törvényszéki jegyzői, — a komáromi kir. törvényszéknél II. oszt. jegyzői, — a nagyszebeni kir. törvényszéknél II. oszt. jegyzői, — a közmunka- és közlekedésügyi m. kir. miniszteriumnál posta- és távirdatiszti, — a debreczeni kir. törvényszéknél joggyakornoki, — a sepsiszent-györgyi kir. járásbiróságnál végrehajtói, — a brassói kir. törvényszéknél aljegyzői állásra.

A kis lottó húzása jan. 23-án.

Brünn: 59 88 4 84 45

Felelős szerkesztő: **Csávolszky Lajos.**

IDEGENEK NEVSORA.

Marchall-szálloda az Angol királynéhoz.

Gr. Kinszky Z. Prága. Gr. Almssy T.-né Zeddány. Gr. Keyes V. Sóly. Gr. Sherinszky I. Szemeréd. Gr. Coudenhove J. Bécs. Br. Wartenberg K. Drezda. Lr. Biedermann G. Bécs. Dr. Hanisch E. Marienbad. Dr. Felberbal H. Zágráb. Wurmfeld E. Brünn. Simonich M. Grácz. Lenfeld H. Zürich. Schmidt J. Berlin. Girardon H. Párs. Miolesco N. Braila. Redlich L. Döbling. Wahlner W. Borozló. Erlebach J. Frankfurt. Bezerédy I. Győr. Frater S. Nyiregyháza. Szilassy B. Losonez. Stift W. Bécs. Fonda E. Bécs. Singer I. Bécs. Rosenbach O. Bécs. Wertheimer M. Bécs. Baumann J. Bécs. König I. Jagerndorf. Schneit M. Komárom. Horváth F. K.-Ujszállás. Guiman M. Szatmár. Reisman M. Debreczen. Csiky D. Ujpest. Kaufmann J. Debreczen. Gans. I. L. Aszód. Hauser V. Bécs. Grosberg S. M. S.-Tarján. Weisz S. Gödöllő.

Pannonia szálloda.

Gr. Benyovszky R. Sólt. Halbrohr J. Szabadka. Pokorny P. Szécsény. Koller D. Szécsény. Francsics N. Győr. Fränkl A. N.-Várad. Polanovits D. N.-Varad. Dr. Vojay J. Szatmár. Szarka J. Miskolcz. Tischler M. Sz.-Ujhely. Grunez L. Vacz. Barla W. B.-Szarvas. Weker M. Ocsöd. Böros P. Szarvas. Schwarz S. Békés. Dr. Könyai M. Miskolcz. Werler B. Bécs. Pap J. Visegrád. Richardt J. Miskolcz. Schmidt A.-né Losonez. Bundschuh K. Sárvár. Fenyvesy G. Hunyad. Müller J. Sütö. Juncsó J. Szolnok. Marik L. Szolnok. Borotvás J. H.-M.-Vasárhely.

Holzwarth Continental szálloda, czelőtt Frohner.

Glessinger J. Teschen. Copony M. Brassó. Dr. Adam K. Brassó. Völkner G. Bécs. Hopp A. Bécs. John V. B.-Sebes. John V. Nógrád. Gerber F. S.-Tarján. Neumann L. Komárom. Grossmann J. Erdőkut. Kürz J. Parkány. Pellik S. Pozsony. Klein M. Hochenau. Marono R. Grez. Kleiber J. Rudolfswerth.

Nemzeti szálloda.

Kun Gy.-né Szilas. Meskó Z. Makó. Fáy B.-né Veszt. Gr. Sürmay A. Sz.-Besenyő. Csernyus A. R.-Somor. Dr. Mayer J. Bécs. Ganczaugh M. Miskolcz. Lorsy J. Szilas. Papp K. Sopron. Feil A. Bécs. Dreishölcz G. Bécs. Zsella Zs. Bécs. Telekfalvay M. Kralievo. Schwarz V. M.-Sziget.

Vadászkürt szálloda.

Boros B. Arad. Holláky J. Deva. Farkas F. Kenéz. Rosenbach S. Visegrád. Ötvös L. Győr. Viczmánd O. S.-A.-Ujhely. Bajan J. S.-A.-Ujhely. Gluzek Gy. Mezőhegyes. Mikosevics J. Zenta. Kovacsics K. Hódzalmás. Molonyay M. T.-Kereszlur. Bánty Gy. Makó. Vok J. Laibach. Moser L. Bécs. Kohn S. Zenta. Zimmermann K. Strasslburg. Fejős A. Zágráb.

Magyar király szálloda.

Schneschkal M. Pozsony. Hevessy A. Ó-Becse. Kasavitz J. Bécs. Zesler F. Bécs. Kronberger Gy. Bécs. Markus S. Pécs. Deutsch J. Sz.-Fehérvár. Freud . Pécs. Schwarz S. Offenbach. Margulit L. Kalarkut. Zimmer J. Fürt. Balassa W. N.-Várad. Ländler A. D.-Földvár. Weisz A. Marsilta. Rinsky L. Frankfurt. Stavenhagen Gy. Frankfurt. Hohlfonner K. Sopron.

Hungária szálloda.

Br. Gorimp Gy. N.-Várad. Gr. Golfschmid L. Páris. Kovacs A. Zsámbok. Schwarz L. Baja. Wohl K. Losonez. Chaumont J. Párs. Fleischmann N. Bécs. Falk F. Bécs. Asr M. Bécs. Szalay L. Zirez. Supka Z. Zirez. Jaunaczky S. N.-Becskerek. Cesar J. Bécs. Kugel A. Szegd. Dresdner A. Miskolcz. Kátay J. Zsámbék. Katz J. Debreczen. Lustig M. Szolnok. Rosenthal A. B-Csaba. Ozer Gy. Bélpiral. Kreuser J. Olmütz. Kohn N. Arad. Holl L. Arad. Fischer Gy. Bécs. Stern D. Bécs. Koller J. Bécs. Schenk J. Bécs. Drach J. Bécs. Beck T. Bécs. Jelfeles J. Bécs. Kuncz F. Bécs. Fanla R. Bécs.

Két korona szálloda.

Rákóczy J. Csány. Oesterreicher L. Csány. Gbuber A. Bécs. Hollán B. Bécs. Deutsch K. Berlin. Schneider H. Zala.

Elhaltak névsora 1889. január 22.

Kejlovics B. 4 ó. pincemester fia IX. k. Tompa-u. 2. Takacs Gy. 70 é. bazm. V. k. koronaőr-u. 2. Pacik J. 1 ó. szakácsné fia VIII. k. fecskefa-u. 9. Weinmann J. 1 ó. dajka fia VI. k. mozsár-u. 7. Sándor V. asztalos fia VIII. k. fűtő-u. . Nechvatal V. 1 é. szabóné fia VIII. k. gőlöncz-u. 3. Bálka F. 4 é. kőmüves leánya VI. k. váczi-körut 15. Barkas P. 23 é. ügyv. VI. k. Csengery-u. 56. Kohn Maler J. 4½ é. kereskedő VI. k. király-u. 32. Klopaty J. 56 é. szőlőmester VI. k. hajós-u. 26. Puchs S. 67 é. kereskedő VI. k. akadémia-u. 18. Hunyadi Nagy J. 43 é. mérnök VIII. k. József-u. 39. Baur sz. Vidi H. 54 é. özv. VIII. k. szigony-u. 29.

SZINHÁZAK és MULATSÁGOK.

—

NEMZETI SZINHÁZ

Évi b. 22. Havi b. 22.

Budapest, január 24-én.

A párisi.

Vigjáték 3 felv. Irta Gondinet Edmund.

Személyek:

Brichanteau	Náday
Savourette	Vizvári
Pontaubert	Hetényi
Gontran	Horváth
Fougerolles	Latabár
Geneviève	G. Csillag T.
Pontaubertné	Lendvayné
Léonide	Tolnainé
Embeline	Nagy I.

Kezdete 7 órakor.

Holnap, január 25-én.

Először:

Böles Salamon.

—

M. KIR. OPERAHÁZ.

Bérletsz. 15. sz.

Budapest, január 24-én.

Wilt M. assz. és Prevost H. vendégjátékával:

ERNANI.

Opera 4 felv. Irta Piave. Zenéjét szerzette Verdi. Ford. Egressy B.

Személyek:

Ernani	Prévost H.
Don Carlos	Bionio
Don Ruys	Ney
Elvira	Wilt M.
Giovanna	Doppler J.
Don Ricardo	Dahoki.
Jago	Szegedi

Az opera után:

A babatündér.

Látványos ballet 1 felv. Szerzette Hassreiter és Gaul. Zenéjét irta Bayer.

Személyek:

Játékkereskedő	Sineraldi
Mindenese	Zobal L.
Segédje	Revere M.
Lord Plumpsterling	Singer N.
Lady Plumpsterling	Bérczi I.
Lord gyermekei	Juhász P.
„ „	Dankó J.
„ „	Nagy E.
„ „	Majthényi
Paraszt	Vincze
Feleségе	Nirschyné
Leánya	Kranner J.
Cselédi	Marczelinó
Bérszolga	Fekete
Hordár	Kling
Levélhordó	Tóthfalussy

Mozgó babák:

Japáni baba	Müller K.
Babatündér	Maruzzi F.
Chinai baba	Zsuzsanics E.
Tyroli baba	Kürthy A.
Spanyol baba	Doroginé
Delvérő baba	Kiss H.
Beszélő baba	Weisz Sz.
Szerecsen baba	Monori T.
Arszlán	Pini H.
Polichinelle	Mazzantini L.
Chinai	Jeszenszky
Perlás	Gonda

Kezdete 7 órakor.

Holnap, január 25-én.

Az operaház zárva.

—

NEP-SZINHAZ.

Budapest, január 24 én.

Bérleten kivül, felemelt helyárakkal

Ernesto Rossi és 25 tagu olasz társaságának első vendégjátékával

AMLETO

principe de Danimarca.

Tragedia in 6 atti di G. Shakespeare.

Personaggi:

Amleto	E. Rossi
Claudio	A. Mugnaini
Geltrude	A. Brignone
Polonio	F. Fortunati
Laerte	S. Marino
Ofelia	M. Bonafini
Bernardo	A. Rosaspina
Rosencratz	F. Benello
Primo Comico	N. Borelli
Orazio	S. Marino
Marcello	E. Bissi
Lo Spettro	V. Andreani
Secondo Comico	E. Robert
Regina	C. Borelli
Un Becchino	G. Brignone
Guildenstern	L. Marini
Osrico	F. Benello

Personaggi de Teatrino.

Regina	A. Borelli
Re	A. De-Testa
Luciano	A. Robert

Kezdete 7 órakor.

Holnap, január 25 én.

Ernesto Rossi és 25 tagu olasz társaságának második vendégjátékával

Ré Lear.

—

VÁR-SZINHÁZ.

Nagy-b. 47. Havi-b. 10.

Budapest, január 24-én.

A vasember.

A gróf Teleky-alapitványból 100 aranyval jutalmazott tragédia 3 felv. Irta Csiky G.

Kezdete 7 órakor.

NÉMET SZINHAZ.

Budapest, január 24-én.

Papageno.

Bohózat 5 felvonásban.

Kezdete 7 órakor.

GYERMEK SZINHÁZ

a fővárosi vigadóban.

Feld Zsigm. igazgatása alatt.

Budapest, január 24-én.

Először:

A kaczor király.

Tündérrege 5 felv.

Végül:

A bűvös hegedü.

Eredeti tündér-rege 1 felv.

Kezdete 5 órakor.

Első fővárosi orpheum

Igazgató: SOMOSSY KÁROLY.

Nagymező-utcza 17. sz. alatt.

Továbbá fellépnek a következők: **Mr. Canary** kitünő egyensulyozó. **Mr. Lauks Hurly**, bravour tornász a hármas nyusztón. Különösen figyelmre méltó a hézáró darab. **Mr. Hurly** nagy halálugrása a nyujtó első rudjáról a harmadikra, továbbá fellépnek először, **Sisters Felix**, (3 hölgy angol énekes- és táncznőnők **Les soeurs Edea** (2 hölgy) excentrique francia énekesnők, **Frederic Goss.**, **la Ball, Brooks és Duncan. Brothers Detroit, Douhofer kisasz., Schenk Márton, Harting.** 8732

Időjárás

a m. kir. meteorologiai központi intézet távirati jelentése 1889. január 23. reggel 7 órakor.

Allomások	Leg. nyomás mm.	A hőmérséklet Celsius szerint	Szél iránya és ereje	Felhőzet	Csapadék mm
Sopron	764	— 3.8	E 2	3	—
Magyar-Ovár	63	— 3.9	E 2	4	—
Trencsén	63	— 3.0	ENY 3	*	1
Selmecz	64	— 6.4	NY 6	4	—
Korpona	63	— 3.9	—	4	—
Beszterczebánya	61	— 8.8	E 2	3	—
Budapest	63	— 3.4	ÉK 1	2	—
Szolnok	63	—	É 1	1	—
Eger	62	— 1.8	E 2	2	—
Debreczen	62	— 3.0	NY 2	0	—
Kösmárk	65	— 12.8	—	1	—
Ilj-Tátrafüred	61	— 5.6	E 4	*	—
Ungvár	62	— 7.2	E 2	0	—
Szatmár	62	— 8.0	ENY 1	3	—
Nagyvárad	—	—	—	—	—
Máramaros-Sziget	60	— 8.7	DNY 1	2	—
Kolozsvár	61	— 4.4	K 1	*	—
Nagy-Szeben	60	— 3.4	DK 1	4	—
Orsova	62	— 1.2	ÉK 1	*	—
Temesvár	63	— 3.8	ENY 3	*	1
Arad	61	— 5.7	NY 5	4	—
Szeged	62	— 6.8	É 3	2	—
Pancsova	61	— 3.4	É 3	*	5
Keszthely	67	— 3.4	É 5	0	—
Csáktornya	64	— 10.0	NY 1	1	—
Zágráb	—	— 5.7	NY 2	4	—
Fiume	65	+ 0.4	É 4	1	—
Böles	65	— 3.4	É 3	*	1
Prága	69	— 3.2	ÉK 2	4	1
Kraká	65	— 5.2	É 1	4	1
Lemberg	62	— 5.7	ENY 1	4	—
Bregenz	70	— 2.0	DK 2	1	—
Salzburg	60	— 6.0	ÉK 3	4	—
Grácz	68	— 10.0	DK 2	2	—
Triest	63	— 0.9	—	0	—
Pola	61	+ 0.0	K 3	2	—
Abbazia	—	—	—	—	—
Lesina	56	+ 4.2	K 5	0	—
Kopenhága	72	— 6.5	ÉK 1	≡	—
Stockholm	68	— 7.5	—	4	—
Szt. Pétervár	65	— 12.3	É 1	*	—
Moszkva	62	— 8.4	—	*	—
Varsó	63	— 5.0	É 2	4	—
Hamburg	72	— 5.4	K 1	10	—
Berlin	71	— 3.2	É 3	3	—
München	67	— 6.2	ENY 2	*	—
Stornoway	72	+ 4.4	É 3	2	—
Scilly szigetek	75	+ 6.7	K 4	2	—
Páris	77	— 1.3	ÉK 2	0	—
Nizza	—	—	—	—	—
Florencz	60	+ 6.7	K 5	1	—
Róma	56	+ 2.8	ÉK 5	1	—
Odessza	60	— 7.8	ÉK 1	4	—
Konstantinápoly	53	+ 4.8	É 6	*	16

Budapesten a megelőző nap legnagyobb hőfoka — + 1 legkisebb — — 9.2 Cels. A légnyomás a tengerszinre van át számitva. A szélirány jelölése: É = észak, K = kelet D = dél, Ny = nyugat. Felhőzet: 0 = egészen derült, 1 — többnyire derült, 2 = részben felhős, 3 = többnyire borult, 4 = egészen borult; ● = eső; * = hó, ≡ = köd, ▽ = zivatar.

Megjegyzések: A légnyomás Magyarországban kissé süllyedt. A minimum (35—40) Sicilia, a maximum (75—80) Irland fölött terül el. A hőmérséket általánosan süllyedt. Akna-Szlatinán 5.7 fok.

Kilátás: Északnyugati szelek, változó felhőzetű, hideg idő.

Vizállás, 1888. január 23.

A folyó neve	Állami vizmérce állomás	Ma méter	Ma o. pont felett	Tegnap méter	Tegnap o. pont felett
Duna	Pozsony	2.22	—	2.06	—
	Komárom	0.56	—	0.29	—
	Budapest	0.40	—	0.59	—
	Mohács	1.77	—	1.83	—
	Dividek	1.44	—	1.40	—
	Pancsova	0.44	—	0.36	—
	Orsova	1.00	—	1.08	—
Vág	Szered	0.88	—	0.40	—
	Máramaros-Sziget	0.24	—	0.24	—
	V.-Nameny	—	0.12	—	0.03
Tisza	Tokaj	0.54	—	0.48	—
	Szolnok	0.55	—	0.59	—
	Szeged	0.32	—	0.32	—
	Török-Becse	—	0.32	—	0.25
Szamos	Szatmár	0.48	—	0.50	—
Bodrog	S.-Patak	0.90	—	0.93	—
	Gelsei-Gyula	—	—	—	—
Körös	Gyoma	0.02	—	0.01	—
	Szarvas	—	—	—	—
Maros	Arad	—	0.95	—	0.97
Béga	Temesvár	—	0.26	—	0.28
Dráva	Barcs	—	0.27	—	0.25
	Eszek	1.09	—	1.03	—
Száva	Szisszek	—	0.39	—	0.29
	Mitrovitza	1.04	—	1.12	—

Közlekedési utmutató.

Megjelent legutóbb az Egyetértés január 21-diki számában.

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzései január 23.

Faj	Irányzat	Minőségi súly hektolit	100 kilogramm ára frtról	100 kilogramm ára frtig
Buza				
Banasági uj	szilárd	75	—.—	—.—
		76	—.—	—.—
		78	—.—	—.—
		80	—.—	—.—
Tiszavidéki		74	—.—	—.—
		75	—.—	—.—
		76	—.—	—.—
		78	7.40	7.45
Pestvidéki		80	7.40	7.50
		74	—.—	—.—
		75	—.—	—.—
		76	—.—	—.—
		78	7.35	7.40
Fejérmegyei		80	7.45	7.50
		74	—.—	—.—
		75	—.—	—.—
		76	—.—	—.—
		78	7.40	7.45
Bácskai		80	7.50	7.55
		74	—.—	—.—
		75	—.—	—.—
		76	—.—	—.—
		78	7.40	7.45
Magyarországi vidéki		80	7.50	7.55
		74	—.—	—.—
		75	—.—	—.—
		76	—.—	—.—
		78	7.35	7.30
		80	7.35	7.40

Gabona ó vagy uj	Irányzat	Faj	Minőségi súly hektoliterk.	100 kilogramm ára frtól	frtig
Rozs uj	csendes	—	70—72	5.50	5.70
Árpa	csendes	takarmány	60—62	5.60	5.90
		őrletni való	62—64	6.30	6.70
		sörfőzdei	64—66	7.35	8.50
Zab	csendes		39—41	5.25	5.70
Tengeri	csendes	lanyha	75	4.75	4.80
		bánsági	73	4.70	4.75
		magyarmező	70	4.50	4.55
Köles	—		nélkül	5.40	5.75
Kaposzta-repcze uj	szilárd	—		—.—	—.—
Bánsági repcze uj	—	—		—.—	—.—

| Gabona határidőüzlete | | | | 100 kilogramm

Ezen hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása 5 közönséges petit betűkből 2 krral, a compact betűkből szedve 4 krajczárral fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

Minden hirdetésre felvilágosítást ad a kiadóhivatal ingyen. Czimmel ellátott hirdetések minden közlése után még 30 kr. bélyegilletéket is fizetendő.

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel a válaszra szükséges levélbélyeg vagy levelezőlap beküldetik, és a hirdetés alatt álló szám közöltetik.

A hosszú téli estéi legalkalmasabbak az idegen nyelvek megtanulására.

E czélból ajánlok a következő, magánhasználatra is alkalmas műveket, *melyeknek alapján az idegen nyelvet* **olvasni, írni és beszélni** legrövidebb idő alatt megtanulhatni. 4955

	Ár
Német. Ney-Ollendorffél	1.80
Erényi Aba-féle	—.60
Francziа. Noël-Sauvageot-féle	1.80
Angol. Dallos-Patterson.	1.40
Olasz. Agoston A.-féle.	—.30
Palóczy Aba-féle	—.80
Tót. Glósz M.-féle	—.80
Török. Dallos Gy.-féle	—.80

Egyébiránt minden szakmába vágó könyv, czímtár, szótár, Andrássy-út 27. **LAMPEL R. (Wodianer F. és fiai) Bankház, Budapest, Andrássy-út 27.**

Péter!

Kedves mesterem! nem tudtam egynémi Kairóból a mostani jó tanácsot, de most már a korán jő tanácsot, különben nem ismerném rám a czimborák. Sz. R. 3223

Bajnok!

Az én jelszavam: Légy ott 27-én délelőtt 10 órakor a vigadóban.

Budapest:

„Vézsgett Jogász", „Alekó pasa", „Mikádó", „István", „A. A", „K. Emil", „H. Dezső", „Subordinatió 11", „B. Ervin", „Vig Pásztor", „53. és 3", „Pourquoi pas?"

Pozsony.

«Obsitos férj.»

Jászberény.

«N. N. Mentor.»

Sz.-Keresztur.

«+ L.»

Én igy kommandirozok: jobbra figyelj, balra néz! 3225 Obsitos menyecske

Nem vagy István, nem Pista levél megy a postára. 3226

Péter?

Az én időm még a csigánál is lassabban mulik. 3227

4, 6, 8, 14, 12, 20, 5, 21, 1, 20, 8, 13, 2, 15, 5, 15, 6, 15, 2, 8, 19, 8, 6, 8, 19, 25, 18, 8, 2, 8, 9, 20, 22, 12, 6, 24, 15, 2, 11, 8, 19, 25, 8, 1, 14, 4, 19, 8, 13, 20, 21, 9, 15, 2, 16, 8, 9, 4, 6, 22, 4, 6, 24, 12, 25, 20, 12, 13, 13, 12, 6, 12, 13, 18, 12, 20, 8, 5, 15, 6, 24, 22, 12, 6, 24, 2, 8, 9, 22, 8, 19, 3, 15, 12, 16, 21, 19, 2, 12, 13, 22, 8, 6, 20, 8, 1, 8, 14, 14, 8, 5, 8, 25, 13, 4, 14, 9, 4, 6, 12, 25, 8, 1, 22, 12, 1, 12, 19, 19, 15, 2, 4, 9, 15, 2, 8, 1, 13, 4, 14, 9, 4, 6, 13, 4, 6, 14, 24, 21, 6, 15, 9, 20, 22, 12, 6, 24, 15, 2, 5, 4, 19, 25, 8, 14, 15, 1, 24, 22, 8, 6, 20, 8, 1, 8, 14, 19, 25, 8, 18, 20, 1, 8, 2, 20, 8, 4, 19, 21, 6, 24, 8, 8, 14, 8, 1, 8, 20, 8, 13, 8, 25, 8, 18, 13, 4, 1, 4, 15, 13, 19, 25, 15, 18, 10, 19, 15, 2, 15, 1, 12, 3, 8, 6, 24, 8, 9, 21, 1, 8, 18, 20, 8, 9, 8, 1, 15. Edgar. 8766

Tek. L. Ö. urat

D... - P....., fél-zólitom, hogy tartozását, 20 frt, fizesse meg 3 nap alatt. Ellenkező esetben bővebben nyilatkozom. 3229 Illés

G. 605

levele van a kiadóhivatalban.

E. 3170

levele van a kiadóhivatalban.

Házasság.

Tisztességes állású férfiu, ev. vall 25—35 éves leánynyal vagy özvegyével komoly czélu levelezésbe óhajt lépni. Kérettik a hozomány megjelölése. Ösmeretlen levelek «Fekete» jelige alatt a lap kiadóhivatalába kéretnek. 5200

Eladás.

Használt és uj pénzszekrények

rendkívül olcsó áron kaphatók a bécsi pénzszekrény gyári raktár: **Budapest, V., Bálvány utcza 6. sz.** 8752

Egyszerű és finom 8735

BUTOROK

legjobb minőségben **legolcsóbban** kaphatók csakis az **Andrássy-út 28. szám alatti BUTORTELEPBEN.**

A főváros

közelében egy nagy szép fekvésű emeletes kastély 8 hold gyümölcsös kerttel elegyes árban eladó. Közlekedés nagyon jó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 9426

Butorok

3 szobából eladandók, darabonként is. István-tér 7. I. em. 3198

Zongorák!

Bécsi szárnyas pianinók, olcsón eladatnak és kölcsönöztetnek. 8703

J. Csuport.

koronaherczeg utcza 9 szám, a Haris b zárral szemben.

Ház eladás.

Budának legszebb környékén egy nagy telkes ház kedvező fizetési feltételek mellett eladandó. Bővebbet a lap kiadóhivatalában. 3031

Eladó házak.

Budapesten, a magyar-utczai 20. sz., a gr. Károlyi kertre néző, kisebb palotának alkalmas ház, továbbá a VII. ker. kisdiófa-utczai 5. sz. emeletes kertes ház eladó. Bővebbet Kovács József ügyvédnél, Kaviczár 4. sz. 3105

8723 **FEHERNEMŰK.**

1 db finom fehér ing 1.50 kl
1 db finom szines ing 1.25 «
1 db finom Piquet ing 1.50 «
12 « finom gallér ... 1.80 «
6 « sely. nyakkendő 1.20 «
1 « halcsont mellfűző 2.— «

Leveleket kérek **SCHWARZ A.** nyakkendő- és fehérnemű-gyárát: Budapest, VI., nagy-mező-utcza 14. szám alatt czímezni. Képes árjegyzékek bérmentve.

Eladó kis kastély

12 szobával, 25 hold földdel, igen jó szőlővel, kellő melléképületekkel. Budapesttől egy órányira, vasuti állomástól 10 perc. Bővebb felvilágosítást nyerhetni gróf Károlyi-utcza 20. szám alatt földszint jobbra. 3208

5 klg. groji sajtot

4 frt. 5 klg. liptói túró, friss 6 frt 50 kr. 5 kl. nyári liptói túró, kissé csipős 2 frt 20 kr. 4½ kl. friss I. minőségű vajat 3,85 krért bárhova bérmentve utánvét mellett küld **Popper Ede** turógyára Vámosfalván. 3210

Makulatura!

Felvágatlan Egyetértés mmázsánkint kapható. Bővebbet a kiadóhivatal.

Nem szédelgés

uj ruhákkal, melyek mint régiek adatnak el, hanem csakis uraságoktól levett turistöltönyök a legnagyobb választékban a legolcsóbb áron kaphatók: **Károlyi-körut 2. szám, a hatvani-utcza sarkán, az udvarban.** Ugyanott ruha-kölcsönző intézet. 8747

Tüzmentes

és betörés ellen biztos pénzszekrények, minden nagyságban igen olcsón kapható, Hesky testvérek pénzszekrény gyári raktárban, képviselő **Spitzer Fülöp** Károly-körut 7. 8730

SCHWARZ RÓZA

nyakkendő és mellfűző gyára Andrássy-ut 17., elad

6 db selyem nyakkendő . . . 1.40
6 « egész finom 1.90
1 « valódi halcsont mellfűző . 1.90
1 « fekete selyem nyakkendő 1.30
1 db finom feher ing 1.50
1 db finom oxford ing . . . 1.80
6 pár téli harisnya 1.40

Galléroknál és kezelőknél legjobb minőségben és dús választékban. 8731

GROJI SAJT,

finom minőségű, a főherczegi tehenészetből, 5 kilós csomagokban bérmentve bármely postaállomáshoz db frt 4·20. Azonkívül 5 kiló vaj ugyanazon áron. **Kämpfner A. Villány** (Magyarországon). 8933

Egy emeletes ház

a IV. ker. Lipót-utczában, **eladó.** Bővebbett a kiadóhivatalban. 9426

Vétel.

Eleven fogoly

és **nyúl** na-yobb mennyiségben megvételre kerestetik. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3221

Alkalmazást keres

Fiatal, csinos

özvegy nő, ki a háztartásban járlás, paphoz vagy magányos urhoz czélja menni mint azdaasszony. Czime a kiadóhivatalban. 3206

Egy szép,

becsületes, művelt és szolid, volt kalauntiszt, a fővárosban vagy vidéken házgondnokságot keres. Czím «K. K.» a kiadóhivatalban. 3222

Játszótársul

óhajtja adni egy szegény anya **14 éves leánykáját** jó házba gyerekek melié **holyben.** — Ez me megtudható a kiadóhivatalban. 3188

Gazdasszonynak

ajánlkozik jó családból való, jó bizonyitványokkal rendelkező magányos nő, kitűnő főzőnő, mag nyos urasághoz vagy paphoz. Czime a kiadóhivatalban. 3216

Postahivatalnok

a főpostáról, ajánlja magát kiadóhivatalnokoknak, lapok beosztására. Czime a kiadóhivatalban. 3 28

Kitűnő bizonyitványokkal

biró 32 éves nős egyén, ki több uraságnál már 18 éve alkalmazva volt, vidéken lovászi állást óhajt, illetve ménesnél akar alkalmaztatni. — Czime a kiadóhivatalban. 3230

Egy okleveles

gépész és kovács,

ki szakmájában teljesen képzett és a mezőgazdasághoz is ért, valamely uradalomban állást keres. Czím a kiadóhivatalhoz. 3424

Egy szakértő

gépész, a ki már több éven át nagyobb uradalmakban volt alkalmazva, jelenleg a m. kir. államvasutnak főmühelyében gépkezelő, nagyobb uradalomban évi állást keres, esetleg a kovácsmunkát is elfogadja. Czime megtudható a kiadóhivatalban. 3207

Alkalmazást nyer

Erdész,

végzett, magyar és román nyelvet értő, azonnal alkalmazást kaphat. Czím a kiadóhivatalban. 3220

Lap főmunkatárs.

Egy vidéki, hetenkint egyszer megjelenő lapnal ezen állás képesitett és alkalmas egyén által elnyerhető. Feltételek: jártasság a journalisztika terén, a demokratia eszméi ápolása, pontosság és megbizhatóság. Tiszteletdij egy évre hétszáz forint. Czím a kiadóhivatalban. 3215

Kizárólagos vezér ügynökséget, főképen

gyarmat-, gyógyfüszer- és csemege-üzletet

keres jól bevezetett

ügynök.

Elsőminőségű ajánlatokkal ellátott ajánlatok «**S. C. 1889**» jelige alatt intézendők **RUDOLF MOSSE, Wien** I. Seilerstätte 2. 9033

Fiók-füszerkereskedés

önálló vezetésére kerestetik egy óvadékképes szakképzett egyén. Az üzlet igen élénk helyen áll és esetleg el is adatik. Czím a kiadóhivatalban. 3184

Oktatás.

Nevelőnők, gyermekkertésznők bonneok,

belső és külföldiek, nyelv és zeneképzettséggel, ajánlatnak és elhelyeztetnek **Baresch Ferencz nevelőnő elhelyező intézete** által **Budapest, kigyó-utcza 5. szám.** Vidéki megbizások pontosan és lelkiismeretesen teljesitetnek. 9017

Nevelőnek

ajánlkozik helyben egy zongorában is jártas joghallgató szerény feltételek mellett. Czím a kiadóhivatalban. 3212

Majolika festészetre

és czimbalmozásra tanit két fiatal hölgy. Feltételek mérsékletek. A tanitás csakis az ő saját lakásukon történik. A kitölök bármelyik művészetben oktatást verni óhajt, tudassa nevét és lakását a kiadóhivatalba küldendő «**Majolika és czimbalom**» czimű levelben. A választ a hölgyek egyenesen a tudakozódók czimére küldik. 9418

Bonne supérieur,

qui a de bons certificats est cherchée pour enfant de 5 ans. L'adresse dans l'expedition du journal. 9430

Nevelőnőket

nyelv- és zeneismeretekkel, tanitókat, bonneokat, gyermekkertésznőket ajánl és elhelyez lelkiismeretesen 8802

GERSON ANNA asszony

Budapesten, Nádor utcza 15.

Különféle.

Veszélyes

az egészséget elhanyagolni

Tobbszöri fürdés által összehúzódik meg legjobban egészségünket.

Ujonnan feltalált és királyi szabad, fürhető fürdőszekrény olyanfélé parfumelőnyökkel nyujtanak. A fürdő hőmérsékletét ezek szabályozhatják, a fürdés könyöltatásának megengedése alkalmi szigorban orvosi rendelet után kesztik. Egy fürdő 20 perez alatt elüthető elő 5 krért. Házi fürdők sokkal kedvesebbek és megakadályozzák a hazomenetel alkalmával való meghűlést. 9432

Ingyen és franco minden megrendelőnek küldetik.

SCHMIDT LAJOS

bádogos,

csász. kir. szabad. tulajd.

Bécs, I., Burgring Nr. 1.

Ugyanott a sok dicsérő levelek, czímekben, mint

Okleveles szülésznő

ajánlja magát titoktartás mellett. Betegek külön szobát esetleg teljes ellátást is kaphatnak, nagyszintén csecsemőket felnevelni elfogad. **Molnár Katalin** IV., Zoltán-utcza 27. 3081

Egy csinosan

butorozott szoba

külön bejárattal olcsón kiadandó 1 ur vagy nő számára a Lipótvárosban. Bővebbet a lap kiadóhivatalában. 9427

Törött tárgyak

tartós ragasztását, ugymint: üveg, porczellán, üveg és korallit, elvállal

HANDELSMANN A.,

üveg-, porczellán- és lámpa-kereskedő,

VII. Rottenbiller-utcza 35. sz. (Damjanich-utcza sarok.) 3227

a

St. Fornolendt-féle

BÉCS

mely fáradság nélkül azonnal sötét ekete fényt ad, a bőrt semmi mód on meg nem támadja és azt tartóssá teszi. Kapható Ausztria-Magyarország legtöbb kereskedeseiben és fiaktárokban Budapesten Bauch és Hallnál, váczi-körut 30. szám.

A sok czíktelen utánzat miatt ezt a biztonság kedvéért csakis **Fornolendt-féle** gyártmányokat kérni és azokat csak akkor elfogadni, ha a fentlevő **vedlevény 1** és nevemmel **St. Fornolendt**-tel el van látva. 8672

Magyar iparosoknak

Egy magyar születésű, Párisban lakó kereskedő, ki az ottani üzleti viszonyokat jól ismeri, ily magyar iparosok raktárát vagy képviseletét elvállalja, **kiknek gyártmányai tapasztalatai szerint nagyon nagyobb kelendőséget vagy fogyasztást találhatnak.** Közelebbi tudakozódás **Mezei Antal** hirdetési irodájában Budapest, Gizella-tér (Haas-palota). 9010

Legjobb olvasmány

a **Pallas könyvtár** hazai és külföldi regények tárháza.

Második folyam:

Egy gyenge pillanat, Theuriet után. 60 kr.
Don Gesualdo. Esős mézeshetek. két beszély, Ouida után. 60 kr.
A kardos menyecske Szabó Endrétől. 60 kr.
Veneno kapitány, Alarcon után. 60 kr.
Elena, Verga után. 60 kr.
Szenvedések iskolája, franczia reg. 1 frt.
A jógkisasszony, Tolnay Lajostól. 1 frt.
A 99-es, Griffiths Arthur után. 60 kr.
Szemet-szemért, — Trollope után 60 kr.
Gabriel Kennyon, Murray után. 60 kr.

Minden kötet külön kapható a hazai könyvkereskedésekben v a Pallásnál Budapesten.

Doli

nagy Gyula ajánlja művelt szülők és **tanitók** figyelmébe:

H. Szabó Mulattató Képes lap a **Fornolendt-féle** gyártmányokat kérni és azokat csak akkor elfogadni, ha a fentlevő **vedlevény 1** és nevemmel **St. Fornolendt**-tel el van látva. 8672

Magyar iparosoknak

Egy magyar születésű, Párisban lakó kereskedő, ki az ottani üzleti viszonyokat jól ismeri, ily magyar iparosok raktárát vagy képviseletét elvállalja, **kiknek gyártmányai tapasztalatai szerint nagyon nagyobb kelendőséget vagy fogyasztást találhatnak.** Közelebbi tudakozódás **Mezei Antal** hirdetési irodájában Budapest, Gizella-tér (Haas-palota). 9010

Legjobb olvasmány

a **Pallas könyvtár** hazai és külföldi regények tárháza.

Második folyam:

Egy gyenge pillanat, Theuriet után. 60 kr.
Don Gesualdo. Esős mézeshetek. két beszély, Ouida után. 60 kr.
A kardos menyecske Szabó Endrétől. 60 kr.
Veneno kapitány, Alarcon után. 60 kr.
Elena, Verga után. 60 kr.
Szenvedések iskolája, franczia reg. 1 frt.
A jógkisasszony, Tolnay Lajostól. 1 frt.
A 99-es, Griffiths Arthur után. 60 kr.
Szemet-szemért, — Trollope után 60 kr.
Gabriel Kennyon, Murray után. 60 kr.

Minden kötet külön kapható a hazai könyvkereskedésekben v a Pallásnál Budapesten.

Doli

nagy Gyula ajánlja művelt szülők és **tanitókat** figyelmébe:

H. Szabó Mulattató Képes lap a **Fornolendt-féle** gyártmányokat kérni és azokat csak akkor elfogadni, ha a fentlevő **vedlevény 1** és nevemmel **St. Fornolendt**-tel el van látva. 8672

Magyar iparosoknak

Egy magyar születésű, Párisban lakó kereskedő, ki az ottani üzleti viszonyokat jól ismeri, ily magyar iparosok raktárát vagy képviseletét elvállalja, **kiknek gyártmányai tapasztalatai szerint nagyon nagyobb kelendőséget vagy fogyasztást találhatnak.** Közelebbi tudakozódás **Mezei Antal** hirdetési irodájában Budapest, Gizella-tér (Haas-palota). 9010

Legjobb olvasmány

a **Pallas könyvtár** hazai és külföldi regények tárháza.

Második folyam:

Egy gyenge pillanat, Theuriet után. 60 kr.
Don Gesualdo. Esős mézeshetek. két beszély, Ouida után. 60 kr.
A kardos menyecske Szabó Endrétől. 60 kr.
Veneno kapitány, Alarcon után. 60 kr.
Elena, Verga után. 60 kr.
Szenvedések iskolája, franczia reg. 1 frt.
A jógkisasszony, Tolnay Lajostól. 1 frt.
A 99-es, Griffiths Arthur után. 60 kr.
Szemet-szemért, — Trollope után 60 kr.
Gabriel Kennyon, Murray után. 60 kr.

Minden kötet külön kapható a hazai könyvkereskedésekben v a Pallásnál Budapesten.

COGNAC

CZUBA-DUROZIER & Co.

FRANCZIA COGNAC-GYÁR

PROMONTOR ÉS PÁRIS.

Vezérügynökség: 8704

RUDA és BLOCHMANN, BUDAPEST.

Tourista-szesz

a test ápolására és a hajkihullás ellen.

Összetett tourista-szesz specificum köszvény, rheuma, mell- és oldalszúrás, taghasogatás és háttájdalmak ellen.

E kitűnő gyógyszer hatásáért kezesség vállaltatik.

8699 Kapható:

BUDAPESTEN

a «Városi gyógytárban»,

Városháztér.

Egy üveg ára 70 kr.

A legjobb regeli CHOCOLAT MENIER.

Párisban, 1878. Nagy Kitüntetés. Bécs, 1873. Kitüntetés díszoklevéllel. Antwerpen, 1885. Kitüntetés.

Minden füszeres és Czukrásznál kapható.

Nem bisni utánzásban.

Hőf J. Károly utóda Barthonek Károly cs. kir. udvari füszer- és borkereskedése, Budapesten, kis-hid-utcza 8. 8819

FRIESZ katona előkészitő iskolája

cs. és kir. nyug. őrnagy

a cs. kir. műszaki akadémia és a cs. kir. aknacsapat volt tanára.

Wien, I., Schottenbasteigasse 4.

Előkészit **egyéves önkéntesnek** és a **cs. és kir. katonai iskolákba** való felvételre (különösen a cs. kir. lovassági kadetiskolákba). **Legnagyobb** és leglátogatottabb ilynemű intézet a monarczliában, saját vivó- és gyakorló-termek, lovaglóiskola, teljes ellátás a legkitünőbb berendezésekkel.

Az intézetnek az uj véderő-törvény tekintetbe vételével készült programmjai, Wien, I., Schottenbasteigasse 4.

A száma az ezen intézettől kedvező sikerrel előkészített és nyilvános vizsgálatokon jól vizsgázott nevendékeknek a programm névjegyzéke szerint **1200**; ebből **900** egyéves önkéntesi vizsgát tett, az majdnem **negyszer annyi,** azonkívül egy nagy száma a cs. és kir. katonai iskolákba (különösen a cs. és kir. lovassági kadetiskolákba) előkészített, az több mint **kétszer annyi,** mint ez ideig az osztr.-magyar monarchia bármelyik ilynemű intézete még névleg kimutatott.

Cs. és kir. tartalék-tiszteké stb. az utolsó deczemberi előléptetés alkalmával nem kevesebben mint 30 ezen intézetben kiképzett egyéves önkéntes neveztetett ki, azaz 70%-a a megelőző évben ezen intézetből kikerült tényleg szolgálandóknak. (Neveket lásd a programmban.) 9014

A lakczim megemlitése a programmban felsorolt vizsgázottak névsora mellett lehetővé teszi a t. szülőknek és gyámoknak, hogy ezen intézetről oly személyeknek, kik jelenleg az intézettől teljesen függetlenek és azt saját nézetükből ismerik, tudósitást nyerhessen.

Uj tanfolyamok (nappali és esti tanfolyam) február hó 4-én.

Csődtömeg-eladás.

Alulirott tömeggondnok ezennel közhirré teszi, miszerint a budapesti kir. törvényszék, mint csődbiróságnak 820/1889. számu végzése folytán a vb **Witzegrad Márk** (Budapest, III. ker. Lajos-utcza 135. sz. alatt) csődtömegéhez tartozó, a csődeltárnak 1—706 és 732 tételei alatt összesen, 69·4 frt 17½ krra becsült vászonneműek, női- és férfi-ruha kelmék, mindenféle női- és férfi-divatczikkek, kész fehérneműek, kiléonféle jelmezek stb. valamint az üzleti felszerelés egyöttesen ajánlat utján értékesitendők lesznek, miért is felhívja a venni szándékozókat, hogy ajánlatukat legkésőbb f. évi **január hó 31-ik** napjának délutáni 6 órájág alulirott tömeggondnok kezeihez benyujtani sziveskedjenek.

Bánatpénzül a becsértek 10%, vagyis 69·1 frt 42 kr készpénzben vagy óvadékképes értékpapirban az ajánlat benyujtása alkalmával alulirott tömeggondnok kezeihez letendő.

A csődeltárnak 820 tétele alatt felvett és 200 frtra becsült jelmez ruhákra a [illegible] 20 frt bánatpénz letételével külön ajánlat is adható be, mely azonban csak az esetben fog tekintethe vétetni, ha az összes eladni szándékolt árukra elfogadható, egyöttes ajánlat nem tétetik.

Az áruk csak becsáron felül, esetleg a becsárért adatnak el, s igy becsáron alul ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A vételár a szóban az ajánlatok elfogadása ránt a benyujtásra kitűzött határidő lejárta után 3 nap alatt leg határozni. — A vételár f. évi február hó 5-ig a tömeggondnok kezeihez befizetendő. A megvett áruk átvétele és azok elszállitása is a vételár befizetésétől számitandó 14 nap alatt eszközlendő. A vételi illeték a vevőt terheli.

Az áruk jegyzéke, valamint az áru-raktár is alulirott tömeggondnok közbejöttével naponként d. u. 3—6 óra között megtekinthető.

Dr. Gombár Tivadar,

mint Witzegrad Mark csődtömegének gondnoka.

9016 **(Budapest, I., Vár, Uri-utcza 39. sz.)**

Elegyenült férfierő, idegbetegségek, titkos ifjutori bűnök és kicsapongások.

Dr. WRUN peruin-pora

peruanai növényekből.

Egyes-egyedül a peruin-por a'kalmas arra, hogy a **nemző- és szülőrészek gyengeségét** eltávolitsa s igy a férfi **tehetetlenségét** (elgyengült férfi-erő) s a nő **termeketlenségét** megszüntesse. Csálhatatlan hatásu a peruin-por még **savak** és vérveszteség folytán beállott **elerőtlenedésoknél,** névszerint **kicsapongások, önfertőzés- és éjjeli magömlések (mint a tehetetlenség egyedüli oka)** által előidézett **gyengeségi állapotok,** továbbá minden **idegbetegség** ellen: mint elmegyengesék, a testi erő fogyatkozása, fájdalmak a keresztcsontban és hátgerinczben, mell- és tőfájdalmak, migrain, bágyadtság, levert kedélyhangulat, makacs dugulás, a láb- és kéz-idegek rángása, vérszegénység stb.

Árulmatlanságért kezesség vállaltatik.

Egy doboz ára utasitással együtt 1 frt 80 kr.

Budapesten: Török József gyógyszerésznél Király-utcza 12. sz. Központi főügynökség *Gischer H.* gyógyszerész Wien II. rothen Storngasse 5. 8798

Meghivás.

A «Gyöngyösi Takarékpénztár-Egyesület» 1889. évi február hó 24. napján vasárnap d. e. 9 órakor Gyöngyösön, saját házában létező forgalmi helyiségében tartandó

XXI. évi rendes közgyülésére

a t. cz. részvényesek, azon megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az évi megvizsgált és jóvá hagyott mérleg és jelentés, minden részvényesnek — kinek lakczime tudva van — megküldetnek, ezen felül az **eredeti mérleg**; az egyesület helyiségében a forgalmi órákban betekintés végett a t. részvényesek rendelkezésére áll.

A közgyülés tárgyai:

1. Az évi mérleg, a felügyelő-bizottság és az igazgatóság jelentése, javaslatainak előterjesztése és tárgyalása.
2. A hozzászólások kiutalványozása.
3. Az igazgatóság és felügyelő bizottság részére adandó felmentvény iránti határozat.
4. Az igazgató tanacs javaslata, hogy az Egyesületnek oly igazgatósági tagjára, ki a Gyöngyösi Bank Részvénytársaság alapitványában részt vett, az összeférhetlenség mondassék ki.
5. Szávoszt Frigyes lemondása folytán üresedésbe jött egy igazgatósági hely betöltése egy évre.

Kelt Gyöngyösön, 1889. január 20-án.

Hanisz Imre, m. p.

9036 vezér-igazgató.

Operáczió kéjgázzal

műtogok és fogsorok kezesség mellett, a legtartósabb **tömbökkel** mérsékelt árak mellett **DICK V.** Budapest, IV. Kristóf-tér 8.

A nekünk bemutatott számtalan megbizható hiteles levélben foglalt ezen orvostudor legmelegebben ajánlható.

Titkos betegségeket,

ingyenes folyásokat és sebeket, az önfertőztetés utóhatait, az elgyengült férfierőt, magömléseket, a bujakórnak utókövetkezményeit, nőkné jelenlévőket, bármennyire is idültek, valamint mindazon **női betegségeket,** melyeknek a **magtalanság,** egyik fiskozója, **a bőrbetegségeket** gyors **ujgyógymód** szerint biztos sikerrel **gyorsan és alaposan**

Dr. GARAY ANTAL

orvos, sebész, szülész és szemész tudor, volt czász. kir. oszt.-főorvos.

Lakás: BUDAPEST,

IV. ker., kigyó-utcza 1. sz.

Rendelési naponta 10 órától d. e. egész 4 óra délutánig, este 7 órától 8 óráig. Díjazott levelekre a legnagyobb figyelemmel válaszo tatik és gyógyszerekről is gondoskodva lesz. — **Nőknek külön váróterem.** 8746

Ugyanott megjelent és szerzőnél Dr. GARAY ANTAL-nál megrendelhető:

Népszerű utmutató

a nemi betegségek s ezek észszerű gyógykezeléséhez czimü könyv, máig a második kiadás. — **Ára 2 frt 50 kr.**

A könyv tartalma: I. Az ivarszervek leirása. II. A nemi élet élvelése. III. Az önfertőztetés és az éjjeli magömlések. IV. A hugyösztakar (Tripper) és hugycsatornaszűlettek. V. A bujakór (syphilis). VI. Fehérfolyás. VII. Elgyengült férfierő. VIII. Nőimetalanság. IX. Az ivarszervek megbetegedésének fő okai és a prophylaxis.

Szépség és az ifjuság bája

követik **Dr. med. Leyer C. A.** cs. kir. udvariszállitó kipróbált különlegességeinek használatát.

Különösen ajánlandók:

Dr. Leyer-féle legfinomabb toillette szappanok: glycerin, rózsa, ibolya, eserfabalzsam, arnika, gyöngyvirág, mandola stb.

Dr. Leyer-féle ibolyapor szagát és gyengéd, kellemes ibolyaillatot kölcsönöznek.

Dr. Leyer-féle arczpor minden színárnyalatban teljesen valódi oltalmára szolgál télen nyáron egyaránt.

Dr. Leyer-féle fenyőtű-kivonat télen különösen gyermekszobákban alkalmas fertőtelenitésre, a légzési szervek felüdülésére és tagszaggatási bántalmaknál.

Dr. Leyer-féle fenyőtű-kölni vize, üdito és tisztitó toilette-viz.

Dr. Leyer-féle hajviz, tanin és chiná val kitünően használható hajhullás ellen.

Dr. Leyer-féle uborkacrème szolgál a bőr finommá és fehérré tételére.

Dr. Leyer-féle legfinomabb illatszerek: Ixora, Bréonia, Oppoponax, Abazzia, Corylopsis du Japon, Gyöngyvirág, Edenna, Christmassone stb.

Árjegyzékek és közelebbi felvilágositások az összes Dr. Leyer C. A.-féle készitményeket illetőleg, kivánatra ingyen és bérmentve küldetnek. 8978

Dr. med. LEYER C. A.

cs. kir. udvari szállitó

cs. kir. szab. illatszer és toilettszappan gyára GRAZ, Stájerország.

Értesités.

Hol keressük a legjobb legyezőket?!

Leichtmann testvérek

Budapesten. váczi-utcza 11. sz. a.

üzletében, mely ezen czikkekben különlegességet képez.

Szolgál **strucztoll-legyezőket** valódi teknősbéka részekkel **7** frttól fölfelé, **fantaziatoll-legyezőket 1** frt **80** krtól fölfelé a bécsi gyárból minden szinbne s minta szerint minden toillethez illő. 8888

CHINA VAS-SZÖRP

GRIMAULT és Társa gyógyszerésztől Párisban.

Ezen **szörp chinát és vasat,** a vér alkatrészeinek egyik fő-fötényezőjét, tartalmazza.

Orvosi tekintélyek által ugy a **vérszegénység** és **sápkór ellen,** mint a **fiatal leányok kifejlődését elősegitő szerül** rendeltetik. A **vérszegénység** és **más bajok** által előidézett borzasztó gyomorfájások ezen szörp által a legrövidebb idő alatt eltávolittatnak. Előségiti és szabályozza a **vérforgást** s a **sápadt** és **görvélyes gyermekeknél** a legjobb sikrrel alkalmaztatik. — A siker sohasem marad el.

Chinaszörp ára 2 frt, 6 üveg ára 10 frt 50 kr.

Kapható 8931

Budapesten TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél.

Meghivás.

A kisvárdai takarékpénztár részvényeseit 1889. évi február hó 10-ik napjának d. u. 3 órájára Kisvárda mezővárosában, az intézet helyiségében tartandó

közgyülésre

van szerencsém tiszteletettel meghivni.

A tanácskozás tárgyai:

1. Igazgatósági jelentés az üzlet évi eredményéről.
2. A felügyelő-bizottság jelentése a zárszámla és mérleg felől.
3. Az osztalék mennyiségének, jótékony adományoknak meghatározása és az osztalék fizetési idejének kitüzése.
4. Az igazgatóság által teendő egyéb inditványok tárgyalása.

A felügyelő-bizottsági jelentés f. évi január 20-tól az intézet helyiségében megtekinthető

Kelt Kisvárdán, 1889. január hó 8-án.

Hrabovszky Rudolf, társulati elnök.

9035

Magyar kir. államvasutak üzletvezetősége Szegeden

Pályázat.

A m. kir. államvasutak dáljai pályaudvara területén fekvő vendéglői üzletének 1889. február 22-ik napjával kezdődő uj bérlete iránt ezennel nyilvános pályázat nyittatik.

Felhivatnak ennélfogva mindazok, kik a mondott vendéglői üzletet bérbe venni akarják, hogy szabályszerűen bélyegzett s kellő bizonyitványokkal felszerelt ajánlatukat f. é. február hó 15-ik napjáig a m. kir. államvasutak szegedi üzletvezetőségéhez benyujtani sziveskedjenek.

A vendéglő bérletére vonatkozó feltételek a nevezett üzletvezetőség III. (forgalmi) osztályában megtudhatók.

Szeged, 1889. évi január hó 21-én.

Az üzletvezetőség.

Hirdetmény.

Ezennel ismételve közhirré teszszük, hogy a vasuti üzletszabályzat 59. §-ának 5. kikezdésében foglalt határozmány alapján, a gyors- és teherforgalmak budapest-józsefvárosi, budapest-dunaparti teher-, valamint bpesti, személy-pályaudvarokról a Duna balpartján Budapest IV—IX. kerületeiben lakó felek lakására vagy üzlethelyiségébe, és viszont a lakásból vagy üzlethelyiségből a fenemlitett valamelyik pályaudvarra való fuvarozása, végre a Budapesten átmenő vámköteles áruk vámkezelésének közvetitése iránt Klein J. D. bpesti czégével 1887. évi julius 1-től kezdődő érvénynyel szerződést kötöttünk.

Vámkötelés alá nem tartoznak, Budapesten a Duna jobb partján lakó felek részére szóló, továbbá terjedelmes és olyan áruk, melyeknek összsulya 1 tonnát meghalad, házhoz vagy czélra csak a vállalkozóval kötendő előzetes egyezség alapján szállitatnak.

Jogában áll ezenkivül mindenkinek, hogy a m. kir. államvasutak igazgatóságának, illetőleg az általa czélból szerződtetett fuvarozónak kézbenjárását utáró utasitást adhasson.

Ezen utasitást az illető állomáson irásban nyujtandó be.

A) A szállitmányozó a házhoz vagy házból való elszállitásért a következő dijakat számithatja fel:

1. 50 kg. vagy ezen aluli sulyu gyorsszállitmányok után krajczár.
2. 50 kg.-on felül, minden megkezdett 50 kg.-ért 15 kr.
3. 50 kg. vagy ezen aluli sulyu teherszállitmányok után 10 krajczár.
4. 50 kg.-on felül minden megkezdett 50 kgr. teheráruért 10 krajczár.

B) A szállitmányozó a vámkövetelését a következő illetékeket számithatja fel.

1. A vámközvetitési eljárásért 100 kgr.-ként 10 kr., de fuvarlevelenként legalább 50 krt és legfeljebb 2 frtot.
2. A vámbevallási bárczа kiállitásáért darabint 25 kr.

Ezen kocsirakományt képező oly vámköteles áruk után, melyek vámhivatalos megszemlélése a fuvarhivatal kötelezettendő közeg által nem Budapest-fővámházban, hanem valamely más budapesti pályaudvarban eszközöltetik, a fentebb 1. és 2 pontok alatt emlitett illetéken kivül meg a kiszabott vámkezelőnek járó és tényleg fizetett illetményeik is fizetendők.

A szállitmányozó egyéb kiadásai, mint pl. a gongyolatok jav

MELLÉKLET A 24-ik SZAMHOZ.

Törs Kálmán beszéde

— a képviselőház január 23-diki vitájában. —

Régi tanuet, senki által kétségbe nem vont, mert minden lépten-nyomon, de különösen az államok életében nyilatkozó természeti törvény az, hogy minden, a mi van, azon feltételek alatt és azon eszközök által tartja fenn magát, melyek mellett és a melyek által keletkezett.

A történelem világos tanubizonyságának egyenes tagadása nélkül lehetetlen kétségbe vonni azt, hogy a magyar állam itt ezen a földön, a mely ma is hazánk, legyőrmestere sulya és hatalma által keletkezett, első izben fegyvereinek sulya és hatalma által tartotta fönn magát oly viszonylatoknak és zivataroknak közöttt, melyek bizonyosan elsodortak volna a föld szineről minden államot, mely nincsen birtokában a harczias erények annyi mértékének, mely a nemzetnek egy viharos és szétpusztító ezred éven át meg ezen az exponált helyen is fönntartója volt. Nem azt követelte volna tehát a természet változhatatlan törvényeinél tanulni tudó bölcs politika:

Ha tehát most azt vagyunk kénytelenek tapasztalni, hogy e pár excellence harczias nemzet, melyet épen kulcsai erényeit bámuljuk leginkább a világ, a melyről azt tartotta a nepbabona, hogy karddal kezében, lóháton születik, — ha mondom — azt látjuk, hogy épen ez a nép, mára kisebb számú s legalább harczias tulajdonokban kétségtelenül messze mögötte álló más népek társaságában szégyenletes inferioritásba került s épen a hadi szolgálat terén csak alárendelt szerepre van kárhoztatva: önkénytelenül felmerül a kérdés, mi lehet az oka e természet ellenes alakulásnak, mely oly szembeszökő ellentéte e nemzet multjának s máig is megőrzött egész jellemének?

A választ e kérdésre két körülmény adja meg. Egyik szövetkezésünk egy abszolutisztikus állam-szervezetű, ovan Ausztriával, mely voltaképi, legmagasabb aspirációinak kielégitését nem határain belül s nem a mi szövetségünkben, hanem nyugat felé kereste, a nagy német szövetségre támaszkodott, abban vezérlő szerepet viselt s abban a tünder alomban révedezett, hogy egykor majd két császári korona fényét egyesitheti fejedelmei homlokan.

Mint minden abszolut hatalom fegyveres erőre támaszkodván, igyekezett e fegyveres erőnek oly jellegét kelcsöntözni, mely ne fissön el lényegesen azon népek jellemétől, melyek felé a régi Ausztria tekintete mindig irányozva volt s hogy a nikor majd megérkezik a tündér álom megvalósulásának várva várt pillanata: ne olyan hadsereg vonuljon be oda, melyet az ottani népek idegennek, talán ellenségnek lennének hajlandók tekinteni, hanem tárt karokkal várják, testvér gyanant bleljék keblükre. (Helyeslés a szélső baloldalon.

Azért ismerték fel a régi osztrák hadseregben a tüzzel-vassal germanizálást egy olyan szükségnek, mely minden felett dominál s mely mellett még a harczképesség azon valódi követelményeinek is háttérbe kell szorulniok, melyek megkövetelnék, hogy a hadseregben képviselt népek egyéni képességeinek természetes fejlődése utjába ne állitsunk mesterséges akadályokat. Ehhez járult a második körülmény, a katonaskodásnak hivatásszerü jellege. «Védj meg engem, hogy békén dolgozhassam s én viszonzás fejében munkám jövedelméből ruházlak, táplállak s gondoskodom, hogy pályádon rossz dolgod te neked ne legyen.» Ez volt a társadalom elve, mikor felállitotta a hivatásszerü hadseregeket s ebben csak a munkafelosztás elvének hódolt, mely felteszi, hogy a ki állandóan egy szakmát üz, mester is lesz abban s feláimulja azt, a ki csupán időnkint, szükségből fog hozzá. Igy lett külön pálya a katonai is, ugyanazon uton, a mint a mesterségek s az emberi foglalkozások egyéb ágai.

Életpályánd választotta az, a kinek hajlama, tehetsége s alapos kiképzése volt hozzá, hogy vitéz rajta valamire.

A magyar nemzet gyermekeinek, mint egy természettől harczias fajnak meg lett volna a katonai pályához bizonyunyai hajlamai is, tehetsége is, hajlama és tehetsége felül sokkal nagyobb arányokban választhatta életpályának is, mint a nála kevesbbé harczias, inkább békés temperamentu népek fiai.

Miért nem tette hát?

Szándékosan mellőzöm mindazokat, a miket előttem szóló t. elvbarátaim már bőven kifejtettek, hogy mi mindent kellett volna a hadseregbe lépő magyar hunak megtagadni mindazokból, a miket addig szent, magasztos eszméinek ereszte gyanánt őrizett lelkében, csak arra az egyre kivánok rámutatni, a mi akadály a hadseregnek nem mondom a szellemében és hagyományaiban, hanem puszán csak összeállításában és mechanikai szerkezetében s különösen abban a körülményben rejlett, a mely azt, a nyugatra való tekintetből, németnek lenni desztinálta.

S én hajlandó volnék Tisza Lajos gr. t. képviselő tárczanokk azt az ajánlatát elfogadni, hogy ő a katonai tiszt vizsgát bár mely nyelven 4—5 hó alatt leteszi. (Felkiáltások a szélső baloldalon: Három hónapot mondott) — nem hánom adok egy félévet is — hogy ha gondolnám, hogy ajánlatát komolyan tette. Megengedem, hogy ne sanscrit, nem is szláv és nem is a keleti nyelvek valamelyikén tegye le, melyből nem tud semmit, hanem azon európai nyelvek valamelyikén, melyet nem ismer, de a melyet legkönnyebben megtanulhat.

Vagyok én t. ház akkora fogalommal a magyar, a művelt ifjuság szellemi képességei iránt, mint azok, a kik azt állitják, hogy kissebbik a magyar ifjuságot, a ki nem tette fel róla, hogy a tiszti vizsgát egy évi tanulmány után német nyelven sikeresen letehessék. Hiszem, hogy azt kellő szorgalom mellett megtehetik. Bizonyosan nem volt nagyobb nyelvtudós, mint a mi Körösi Csoma Sándorunk, a ki pedig egyszerü székely szülőknek volt a gyermeke s középiskoláink tanári katedrában nu is fölös számmal találunk olyanokat, kik négy öt nyelven folyékonyan beszélnek és irnak.

De a mikor én azt elismerem, kérem kegyeskedjenek elismerni az ellenszenvüek is, hogy ezek csak kivételes esetek, a melyek csak megerősitik az ellenkező szabályt s nem döntheik meg azt az igazságot, hogy sokkal nehezebb egy szakvizsgat idegen, bár eltanult nyelven tenni le, mint az önmagunkén, s hogy valamely pályán egy idegen nyelv tudásától tenni függővé boldogulhatását, nem jelenthet egyebet, mint oly mesterséges akadályt állitani fel, melyet legyőzhetnek egyesek könnyedén, de a mely a legnagyobb részre nézve csak óriási erőfeszitéssel lesz, vagy épen nem lesz legyőzhető.

Mi természetesebb, mint az, hogy egy ily akadálylyal küzlődő intézménytől — minden egyebet mellőzve, csupán ez egy okból is — sokkal nagyobbnak kellett lenni a távolmaradásnak az oly nemzet fiaiban, kiknek még egy idegen nyelvet is el kellett sajátitaniok, hogy azon a pályán egyáltalán megállhassanak, mint azokban, kiknek ez a nyelv nem volt akadály? (Helyeslés a szélsőbalon.)

Mi természetesebb mint az, hogy a régi osztrák hadseregbe — mert arról beszélek — hivatásszerü pályaválasztás czéljából leginkább azok özönlöttek, a kik vagy németek voltak már eredetileg, vagy azzal az elhatározással mentek oda, hogy jó, lesznek hát németek is, nemcsak katonák?

Ez csak természetes folyománya volt az adott feltételeknek. Más eredmenyük nem lehetett. S igy láttuk azután azt a különös állapotot, hogy mig a közlegénységi állományban — a hova senki sem önként ment, hanem vitték — 45%-kal szerepelt a magyar korona népeinek ifjusága, a tisztikarban, a melyben szabad volt kvietálni, már csak 12, sőt a törzstisztikarban már csak 5%-kal vett részt a magyar elem.

Igy történt, hogy a magyar elem, a monarchia népeinek ez a legharczias abb eleme, a hadsereg tisztikarából mondhatni kiszorult, s a tiszti állomások a német faj, vagy németté vált más faju egyének monopoliumának nagyatott.

Es itt, t. ház, egy olyan kifejezéshez jutottam, mely mellett kissé időzni akarok. A hadsereg intézménye már természeténél fogva olyan intézmény lévén, melyben a faji jellegükhez sebbenyelvükhez is feltékenyen ragaszkodó nemzeteknek, ha nem teljesen lehetetlenné, de rendkivüli nehézzé tétetett a sikeres konkurrencia, — csoda-e, ha ez az alaptervezet már magában is csábitó talajául kinálkozott a monopóliumok kifejlődésének? Nem lévén szükség veszedelmes nemzettől tartani, a privilegizált faj fiai özönlöttek el a tiszti állásokat s ugy találták, hogy ez nem is olyan kényelmetlen pálya nekik; ők választották hát élethivatásukká, ők ültek bele s kezdték, és teljes joggal, a maguk patrimoniumának tekinteni, saját örökünknek, melybe nem szivesen eresztették be az idegen poganyokat s ha ki ezekből közéjük merészkedett: megérezteték velo a gyöngyelet keserveit ugy, hogy vagy még idején, a pálya elején megszökött, vagy megtagadva természetét, farkasabb lett a farkasoknál.

Ez volt az oka, t. ház, azoknak a szakfaraknak, chéneraeknek, méltatlan bánásmódnak és üldözéseknek, melyek azután a katonatiszti pályát a magyar finnak oly keserves, kiállhatatlanná tették, hogy szabadulni igyekezett tőle minél előbb s örült, a mikor hátat fordithatott neki. Ez volt fóoka, az a monopolium, mely fönmaradásának legfőbb föltételét a versenynek, ha lehet, teljes kirekesztésében, ha nem lehet, legalább hát a lehetőség végső határág menő megnehezitésében látja és keresi.

Emberek vagyunk, t. ház, az pedig régi dolog, hogy «homo homini lupus». Az osztrák hadseregnek, melynek a mar emlitett politikai vezértekintetből okvetlenül németnek kellett lenni, zsoldos, vagy mondjuk a felkérteseek elkerülése kedvéért, hivatásszerü hadseregnek, a «Berufs-Armee»-nak akkori szervezete mellett, másfélnek lenni abszolute lehetetlen volt. Magyarországot az akkor még homlokzatát nyugat felé fordító Ausztria csupán glacis-nak, népét alkalmas ember-anyagnak nézték a régi osztrák generálisok, szivesen látták az alanti és legalantibb fokozatokban, de a tisztikarban tán még kevésbe engedtek neki helyet, mint például az angolok az shipoyknak, vagy a francziák a maguk turkoinak.

És ha Ausztria még ma is a régi császári összbirodalom kivánna lenni, ha máig sem barátkozott volna meg az uj helyzettel, se künn, se benn, visszakivánna a mellett belül a teljes egybeolvadást s kifelé még mindig aspirálna arra a vezérszerepre, mely egész 1866-ig politikájának sarkpontja volt; ha Magyarországot még mindig csak Bécs előterének, pénzt és emberanyagot szolgáltató, meghódított provinczának tekintenék: és ha az a. n. közös hadsereg még mindig a régi osztrák «Berufs-Armee» volna: akkor én, t. ház, legkevésbé sem csodálkoznám, hogy ez a törvényjavaslat megszerkesztetett s törvény erejével kivánják felruházni; mert csak természetesnek találnám azt is, hogy egy Németországban imponálni és hódítani hivatott hadsereg továbbra is olyan legyen, a milyet ez akar: de azt is, hogy a katonai Berufjokban magukat jól érező privilegizáltak gondoskodni kivánnak arról, hogy oket kényelmes állásaikban a magyar ifjuság oda özönlése ne igen feszélyezze.

De azt mondják, t. ház hogy a világ fordult, s hogy a megfordult világban sok minden megváltozott, a magas politikának a frontja is megváltozott, ma már nem kivánnak elveszett pozicziókat visszafoglalni, legkevésbé nyugat felé, a monarkhia nem táplál hóditási vágyakat, hanem belső megerősödésére fordita minden gondját, ezért köt a béke biztositására oly szövetségeket s Magyarországról elismerik, hogy több valamivel, mint egyszerü glacis, ma már nemcsak a vár előttese, hanem maga is a vár, melyet védelmezni és megvédeni erdemes.

Megváltozott magának a hadseregnek az alapja is. Fájdalom, hogy csak keserü leczkék árán birtak megtanulni oda fenn, hogy nem lehetett jó az a módszer, mely az olasz és csehországi csatatérek eredményeihez vezetett. Fájdalom, hogy a bizonytalan külügyi helyzet oly óriási mértékben parancsolja az államokra a felfegyverkezést, hogy ily arányokban egyáltalán lehetetlenné vált fenntartani a hivatásszerü védőt, s hogy szükségessé lett azt szélesebb alapokra fektetni le. De bármi okozta is, tagadhatlan tény, hogy immár az a minden érintéstől féltett hadsereg is alapjaban megváltozott s az általános védkötelezettségnek a népek minden rétegét magában ülelő alapjára helyeztetvén, hivatásszerü hadseregből néphadsereggé lett.

S ha mindezt az óriási változást tekintetbe veszem: igazán lehetetlen elfojtani magamban a csodálkozást, nem is tudom, mi fölött inkább, a fölött-e, hogy e javaslatot Bauszner Guidó t. képviselőtársam, a német szövetségnek oly lelkes barátja, oly kitörő lelkesedéssel fogadja s mint magát kifejezé, minden betüjében elfogadja, vagy pedig a fölött, hogy akadt kormány, mely e javaslat idehozatalára vállalkozott.

Nem, t. ház, e javaslatnak törvényerőre emelését csak az a politika tudná elfogadhatólag indokolni, melyről az mondatik, hogy azzal végkép szakitottunk. Az uj helyzetbe való belenyugvás öszinteségét nem egy ilyen, csak egy olyan törvényjavaslat fogná bebizonyitani, mely nem kóboz el, nem szorit meg már meglevő törvényes garanczitókat, hanem a régi élet is tágitja, uj alkotásától sem idegen és módot nyujt rá, hogy a népek a védőrő keretében akadálytalanul fejleszthessék ki természettől nyert minden erejüket s bebizonyithassák, hogy különb védői tudnak lenni hazájuknak s a trónnak, mint egy olyan hadsereg, a melyben mesterséges akadályok nyujt teljes erejök természetszerü kifejtetésének. (Igaz! Ugy van! szélső bal felől.)

Es hogy e törvényjavaslat mindazonáltal előttünk feksik, nem tulajdonitom másnak, mint annak, hogy annak az osztálynak a tagjai, mely a hadseregben akkor képződött, a mikor az még külön szakma volt, mig ma is ugyanazok, a kik akkor voltak, nem tanultak, nem feledtek semmit (Helyeslés a szélső balon) s most már magas állásokat is foglalnak fel. A hadsereg szakmaszerü jellege megszünt, de az az osztály, az a kaszt, mely a hadseregben a tiszti szolgálatot a maga monopóliumának tekintette, még él és uralkodik s daczára az általános védkötelezettségnek, göresösen ragaszkodik privilegiumához, melyet veszélyeztetve látván, kétségbeesetten védelmez a nyelvkényszerrel is, melyet olyba tüntet fel, mintha azt a haderő harczképessége követelné, holott annak az csak ürt s egészen más érdek az, a melynek használ.

De ők természetesen nemű fogják azt bovallani. Nekik érdekükben áll szándékuik közül klumi ködöt terjeszteni. (Derültség és tetszés szélső balfelől.)

Hogy azonban azok, a kik az általános védkötelezettség alapjára helyezték a hadsereget, maguk akadályozni akarnák azokat az eredményeket, melyeket ez intézkedéseiktől vártak, azt lehetetlenség föltenni.

S épen ezért csudálkoznom kell azok fölfogásán, a kik el akarják hitetni magukkal is, másokkal is, hogy a törvényjavaslat a jelen szerkezetében azért fogadandó el, mert ugy ohajtja a korona is. Ugyanaz a korona, mely a hadseregnek régi szakmaszerü jellegét elvette s az általános védkötelezettség alapjára helyezte át, az a korona, melynek a miniszterek által itt előttünk nem egyszer tolmácsolt ohajtása az, hogy a hadsereg tisztikarában a magyar ifjak számerőjük arányában szintén résztvegyenek, s hogy a hadsereg harczképessége a magyar intelligens ifjuság bevonásával fokoztassék: ugyanaz a korona, a melyről tudjuk, hogy ezt akarja, nem akarhatja ugyanakkor ennek az ellenkezőjét is.

Hanem igenis akarják a régi katonák, a korona katonai tanácsosai, a kik azt igy akarják bizonyitgatni, hogy a nyelvkényszer nem lesz a magyar ifjuságnál akadály abban, hogy számát megülő arányban adja katonai pályára magát. (Ugy van! szélső balfelől.)

Már engedelmet kérünk s még ha készséggel hajtunk is térdet fejet a katonai tanácsosok sztratégiai bölcsesége előtt, de azt, akadály lesz-e, vagy nem lesz: azt már mi mégis csak illetékesebbek vagyunk megitélni s talán nálunk is illetékesebb az ifjuság maga. (Igaz! Ugy van! balfelől.)

De nem is szükség, hogy mi nyilatkozzunk. (Halljuk!) Jól tudják azt azok az urak magok is, de persze nem volna részükről opportunus ezt elárulni s helyesebbnek vélik tetszetős palástot boritani rideg önzésükre.

Szükséges tehát, hogy ezt a leplet valaki már lerántsa onnan s fölvetné a kérdést: «cui prodest», hogy a magyar ifjak azon jogát, mely szerint a tiszti vizsgát az állam nyelvén is letehetik, a törvénykönyvbe ne iktassuk? hogy magyar katonai akadémia ne legyen? hogy a magyar ifjak saját nyelvükön katonai ismeretekhez ne juthassanak? Hát cui prodest? Kinek használ? A katonai klikknek, annak igen is érdekében áll, hogy a) magyar ifju országának nyelvén katonai szakismeretekre szert ne tehessen, b) hogy autorizált katonai tanintézetek, magyar tannyelven közös pénztárból fönn ne tartassanak, különösen magyar katonai akadémia ne legyen, c) de ha autodidaktikus uton magyar ifju tisztté képezné ki magát, a vizsgát magyar nyelven letehetni törvénybe ne jusson. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.)

Igy lehetőleg megőrizhető lesz a monopólium. Nekik használ.

De ha igy áll a dolog s ha mi, kik a külön önálló magyar hadsereget kivánjuk, s azok, a kik legalább a magyar elemnek a hadseregben az őt megillető arányban érvényesülését sürgetik, nem a koronának, hanem pusztán és egyedül a monopóliumot elvező katonai klikkel állunk szemközt: (Halljuk!) nem varhatjuk-e el jogosan a magyar törvényhozás többségétől is, hogy ezt a mi felfogásunkat ne rekeszsze ki vakon a posszibilitások köréből, hanem vegye fontolóra s helyezkedjék arra az álláspontra, melyet különben is az alkotmány szab elő, hogy ez a javaslat is csak olyan, mint más javaslatok, a kormány előterjesztése, mely ellen a korona sem emelt ugyan kifogást, de a mely helyett bizonyosan örömmel adta volna beleegyezését egy oly javaslat előterjesztésébe, melynek helyesebb, czélszerübb, hatékonyabb voltáról meggyőzetik. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

S ha azon egyszer a magyar parlament emancziplálja magát azon végzetes praeokkupacziótól, melynek most hódolni látszik, hogy magát talán a pártütés gyanujába keveri, ha e javaslatot oly elbánásban részesiti, a milyet az megérdemel, ha felteszi magának a kérdést: mi nyom az alkotmány 20-ik esztendejében többet a latban, az alkotmányosan nyilatkozó nemzeti akarat, a népek ohajtása, magának a védőképességnek valódi emelése s a monarchia s a trón igazi biztossága és hatalma-e? avagy pedig mindezekkel szemben magánérdeke egy, fájdalom, még ma is hatalmas, de a fejlődőnek által skaratba tett klikknek, mely annyi szerencsetlenségnek, mely a népeket, annyi megaláztatásnak, mely a korona fényét érte, oka volt? (Helyeslés a szélsőbalon.)

Akkor szerintem lehetetlen, hogy e javaslatnak sorsa ebben a parlamentben kérdéses lehessen: egyhangulag kell azt visszavetnünk. Szerencsétlenül megválasztott tárgya és alkalma volna az az alattvalói loyalitás mutogatásának. (Ugy van! a szélső baloldalon.)

Értem, ha Ausztriában erre használták fel s két nap alatt az egészet változtatanul és egyhangulag elfogadták. Ausztriának oly ifju még az alkotmányos élete, hogy ott mindenkinek a vérébe átmenni még rá sem ért s nem fenyegethette senki ennyi idő alatt. Egy garancziával több vagy kevesebb, mi nekik? (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.) Egyikért sem küzdöttek, egyikért sem szenvedtek. (Ugy van! a szélső baloldalon.) valamennyit ingyen, ajándékba kapták. Hát csoda-e, ha másként taksálják, mint mi, a kiknek ez is a magunk keserves szerzeménye? (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.)

De az osztrákoknál vajon olyan simán ment volna-e a dolog, ha e javaslat például azt jelentené, hogy az ausztriai egyetemek és akadémiák ifju polgárai, mint egyéves önkéntesek még egy évet tartoznak szolgálni, ha a tiszti vizsgát magyar nyelven le nem teszik? (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.)

Egy ily javaslatot ők minden loyalitásuk mellett megbuktatnának, az bizonyos. S hogy hihetik tehát természetesnek, hogy mi meg egy ránk nézve épen oly sérelmeset elfogadjunk?! (Ugy van! a szélső baloldalon.)

És miért ne?

Még nem is parancsoló szükségből, hanem csupán technikai könnyebbités kedvéért, mely nem is nekünk, hanem az osztrák kormánynak könnyebbités. Mi egy ily apró szolgálattételért mondjunk le a törvénynek érvényben levő szövegéről, a melyben mi már akár helyesen, akár helytenül, mindegy, de a nemzet egy nevezetes jogának garanczióját látjuk formulázva. (Ugy van! a szélső balon.)

De a t. miniszterelnök ur igyekszik bennünket megnyugtatni, fogadjuk el a 14. §. szövegét, mert ő kijelenti, hogy ez nem akar egyebet, mint, a mit az eddigi törvény foglalt magában, s nem ad fel semminemű garancziát. Kész reá, hogy azt a kijelentését jegyzőkönyvbe is vegyük és biztosit, hogy ennek érvénye lesz, mert ily alkotmányos és felelős miniszter nem lehet, a nélkül, hogy tudná, miszerint ezt a korona is igy értelmezi. (Helyeslés a szélsőbalon.)

De ha igy áll a dolog, s hiszem hogy igy áll, ha a korona is fönn akarja tartani az eddigi törvényt, a parlament is fel akarja tartani: mi akadályozhatja hát, hogy az igy egyező királyi és országgyülési akarat jegyzőkönyv helyett törvénykönyvbe igattassék, illetőleg benne hagyassék? Hisz ugy tanitották nekünk, igy hirdetjük magunk, hogy e két tényező egyező akaratából törvény lesz, nem protokollum noticzia. Vagy azt akarják talán dokumentalni, hogy egy alkotmányos garanczianak a törvénykönyvből kitörlése a képviselőház akarától történt. (Élénk helyeslés a szélső balon.) Záradékul csak még egyet kivánok megjegyezni, aztán befejezem hosszasan nyult előadásomat. (Halljuk! Halljuk!)

Itt tekszik előttünk egy törvényjavaslat, enuncziózója annak a hagyományos szellemnek, mely ugyanakkor hirdeti az állam egy nemének merev változtathatlanságát, a változott viszonyokhoz való simulhatásának lehetetlenségét, a mikor negyedfél évszázados tapasztalat után is azt hiszi, hogy magukat az államokat s az azokat betöltő nemzeteket lényegükből, jellemükből, egész természeti mivoltukból kiforgatni, kivetkőztetni s mássá, mint a mik, átgyurni könnyü dolog. Egy szerv, egy organum, egy instituczió át nem idomitható, s nem alkalmazható ama népekhez, melyeknek szolgálni van hivatva, ellenben elvárható, hogy a németek alkalmazkodjanak ama instituczió idegen természetéhez. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Ez fejtetőre állitott okoskodás, hiu és veszedelmes kisérlet, mely nehéz megpróbáltatásoknak volt már kutfeje népek és koronák részére egyaránt s én ez uj kisérlethez e javaslat elfogadása által segédkezet nyujtani nem akarok, hanem pártolom az Ugron Gábor t. barátom által beterjesztett határozati javaslatot. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Szilágyi Dezső beszéde

— a képviselőház január 23-diki védő vitájában. —

Azt hiszem t. ház, hogy én nem a szokásos bevezetéssel élek akkor, ha azt mondom, hogy a törvényjavaslatban foglalt terhek elvállalására a föindok a külügyi helyzetben rejlik. Ha a külügyi helyzet más volna, ha az állandó béke kilátásaival kecsegtetne, semmi ok sem birhatna a teheremelések elvállalására. Azt állitom, hogy a bizonytalanság nagy elemével szemben, mig más államok aggodalmasan összekeresik erejük végmaradványait s azokat szervezetbe öntik védőképességük emelése czéljából, államunk és monarchiánk sem vonhatja ki magát ezen szükség alul. Azon szövetségek, melyekben állunk, egyrészt határozottan arra utalnak bennünket — nem jogilag, de politikailag, hogy mi is erőnket az aránylagosság törvénye szerint gyarapitsuk. Ezen szövetségek nem ölelik fel magukban minden érdekeinket.

Ezek csakis határozott esbetőségekre és határozottan körülirt czélokra szoritkoznak és igy igaz marad ezen korszak legnagyobb hadvezérének azon állitása, hogy szövetségek és diplomáczia mellett, a jelen helyzetben minden államnak legfőbb és legigazibb biztositéka saját erejében rejlik.

Ezek a tekintetek engem t. ház, két következtetésre vezetnek: az egyik abban áll, hogy tiszta tudatában vagyok annak, hogy ezen törvényjavaslatban foglalt gyarapitása véderőnknek, pénzbeli eszközöket vesz el tőlünk, melyekre államunk belső szervezetünk kiépitésére és egyébb állami czéljai előmozditására nagyon, de nagyon is szükségünk volna: kézségemet nyilvánitom arra, hogy Magyarország érdekében ezen teher-növekedést, elvállalom. Ez az egyik következtetés.

A másik t. ház az — s talán ez teljesen egyéni felfogás lesz e házban — hogy én ezen időpontot nem tartom alkalmasnak arra, hogy olyan nagyobb mérvü reformok kezdeményeztessenek a véderőben, a melyek magokban véve lehetnek helyesek s a melyeknek teljes keresztülvitele végeredményükben erősithetik s gyarapithatják a véderő képességét, de a melyeknek megszilárditása és a hadsereg szervezetébe való bevitele a bizonytalanságnak és ingatagságnak talán évekig tartó állapotait idézheti elő. Azért én, ha komolyan veszem az általam vázolt helyzetet, a mint valóban ugy is veszem ebben az esetben, azt tartom a fődolognak, hogy a hadsereg és véderő képessége, összefüggése és morális ereje, ha lehet neveltessék, de semmi esetre se ingatassék a legközelebbi évekre.

De nemcsak ránk a nemzet képviselőire ró a helyzet kötelességeket, de ró a kormányra is: és ez abban áll, hogy ha a helyzet arra indit bennünket, hogy az állam védelmi terheinek emelésébe beleegyezzünk, méltán megvárjuk a kormánytól és méltán az általa képviselt másik tényezőjétől a törvényhozásnak, hogy ezzel a törvényjavaslattal ne köttessenek össze oly kérdések, a melyek a monarchiának és államunknak védképességével összefonva nincsenek (Helyeslés a bal és szélső baloldalon) és a melyek a legméltóbb aggodalmakat még nagyobb tokban felgerjesztik, mint a miként eddig azoknak hangot adtunk, és ne kövesse el a maga részéről azt a sulyos hibát, hogy ily kérdések beleke verése által az objektiv és az európai helyzet kivánalmai szerint megitélését ezen javaslatnak megzavarja, lehetetlenné teszi. (Élénk helyeslés a bal és a szélső baloldalon.)

De t. ház, mondjuk meg egyenesen, még egy másik politikai kötelesség alatt is áll a kormány, és ez a politikai kötelesség az, hogy a terheknek gyarapodásával együtt jár a politikai kötelesség keresni, hogy mi képes a közös hadsereg, tehát alkotmányunk értelmében a mi hadseregünk iránt is, a nemzetben a szympathiát, a bizalmat, az erkölcsi összetartozás, érzést megerősiteni és ebben értemi kell az ujabb idők kivánalmait. Nemcsak a tegyverkezést és a létszám szaporitása iránt kell évekkel birni, (Zajos helyeslés a bal és szélső balon.) hanem a kincses tőke és erőtőke iránt is, a melyből a hadsereg is merit, a melyből a hadsereg ereje szintén állami jog; ez pedig áll morális, szellemi, érzelmi tényezőkből is. (Igaz! Ugy van! a bal és szélső baloldalon.) És ha lehet a hadsereget e tekintetben erősitem, ha lehet e nemzet szympathiáját szorosabban hozzája fűzni, akkor egy talán elavuló, talán szűkkeblü és talán bizalmatlanságot ápoló álláspont helyett, egy egészen elfogadhatónak, egészen helyesnek, a hadsereg egységét, szervezetét és az 1867-iki alapot semmi tekintetben nem zavará, a nemzeti érzést mégis inkább kielégitő reform irányában, nem pedig a nemzeti érzést, felfogást nem értő álláspontot elfogalani. (Zajos helyeslés és tetszés bal- és szélső balfelől.)

Nem fejtegetem: mily nagy a terheknek emelése részint az ujoneztlétszám emelése, részint a póttartalék tetemes és nagy növekedése által, részint azon szolgálatok által, melyek különböző elemeire a hadseregnek rárakatunk nagyobb mértékben és az egyéves önkéntesi intézmény reformálása által is. Es a pénzbeli terhek! (Halljuk! Halljuk!) En nem vádolom a pénzügyi bizottságot azzal, hogy nem tudta szabatosan kimutatni, hogy ezen pénzbeli terhek emelkedése mennyit fog ki tenni; nem vádolom pedig azért, mert igaz, lehetett volna jelentésében körülményesebb, egy pontját jelentésének, mely az ujonez-letszám szaporitását érinti, jobban kifejthette volna, de mégis egészen a pénzbeli terhek kiszámitásában a bizonytalanság lényeges elemei ki nem irhatók a törvényjavaslatból. Es miért? Nemesak a hadmentességi adók szabatosan ki nem számitható csökkenéséről szólok, nem is a póttartalék szaporitása és fegyvergyakorlatokra behivása által folytonosan növekedő teheremelésről szólok, hanem a legfényesebbről a 7520 vagy nem tudom hány ujonez szaporitásából eredő többletről. A t. honvédelmi miniszter — én nem kételkedem rajta, hogy a hadügyminiszternek beleegyezésével, tudtával, sőt mondhatni, megbizásával — kijelentette, hogy a béke létszám ezen ujonez-szaporulat után sem lesz több, mint a mennyi volt eddig, mondom ezen ujonez-szaporulat után sem, — hogy ennél fogva ezen törvényjavaslat alapján, a mely, mint tudjuk, az ujonez-létszám szaporitását foglalja magában, a hadseregnek a békelétszámra szolgáló költségei nagyobbak nem lesznek. Ezt oly határozottan ismételte itt, annyira hangsulyozta a bizottságban, hogy én megvallom — döntő sulyt helyeznék rá, ha egy és tán igen lényeges kétely nem zavarna meg, mert, hogy lehessen azt elérni, hogy évenkint 7 ezer és néhány száz ujonez-létszám szaporodás mellett a békelétszám költségei ugyanazok legyenek? Ezt ugy magyarázta meg, hogy adminisztrativ rendszabályok által, melyek közt legiontosabb a szabadságolás megfelelő mérve. Már most itt akadtam fel egy dilemma előtt: vagy eddig a hadügyi kormány nem tejesitette azt, a mit megigért, hogy t. i. a békelétszám költségeit a lehető legszükségesebbre szoritja. (Igaz! Ugy van! a bal és szélsőbalon) vagy ha teljesitette, akkor azt, hogy évenkint 7400 ujonez-létszám emelés mellett a békelétszám költsége több nem lesz, csak ugy válthatja be, ha a kiképzés és a hadsereg, védképessége az ő nézete szerint is csökkenést szenved. (Élénk helyeslés a bal és szélsőbalon.) Egészen elfogadnám a megnyugtatást és el fogom fogadni, ha erre nézve lesz szives felvilágositani, a mi a törvényjavaslat számos jó oldalát illeti, melyeket szivesen elismerek, például a mely a honvédség kiegészitésének biztositására nagyobb és rendesebb ujonczpótalékot határoz, ezenfelül az egyéves önkénytesenek az eddigivel szemben nagyobb arányát biztositja a honvédség részére. Hanem ezek beszédem fő tárgyát nem képezik, csak egyszerüen és röviden az egyéves önkéntesi intézmény reformjáról akarok pár szót szólani. (Halljuk! Halljuk! bal és szélső balon.)

Én nem tehetek róla, ama véleményben vagyok, hogy e különben méltán nagy érdeklődést kelto, és a művelt ifjuságra nagy fontossággal biró kérdés, megis némi tulzott szinben tüntettetik fel. En részemről azt, hogy az egy éves önkéntesek a hadsereg érdekében két éves szolgálatra szoritkassanak az esetben, ha a vizsgákat le nem tetik az első év után, második évet szolgáljanak, melynek czélja az, hogy mint kilátásba helyezett hátrány az első évnek eredményét sikeresebbé tegye, czélgé igazoltnak nem tartom; (Élénk helyeslés a bal- és szélső balról.) Nem tartom pedig azért, mert a vizsgálat lehetetlenének biztositására és arra egyáltalában, hogy ez az első év a kiképzésre felhasználható legyen, abban, hogy az egész év a katonai kormányzatnak kizárólag rendelkezésére adatik, elegendő biztositékot látok; és másrészt pedig azért, mert azon hátrány, mely esetleg a második év végéig való szolgálat kötelezettségében áll és a mely nem is arra használtatik, hogy tisztté képeztessenek, ezt én túlságosnak, olyannak tartom, a hol a hadügyi kormányzat kétségkivül egy helyes czél által vezéreltetve, de az állampolgároknak polgári életét és polgári czéljait túlságos mértékben rendelte alá a katonai czélnak. (Helyeslés a bal- és szélső baloldalon).

A mi a másikat illeti, a magyar nyelv kérdését a tiszti elméleti vizsgáknál, — mert gondolom, hogy csak erről van szó, — erre nézve röviden megmondom nézetemet. (Halljuk. Halljuk!) En részemről ebben nem látom — talán nem is állitatott — a magyar kulturai elemnek érvényesitését? Mert uraim, hogy felsőbb iskolákat és magyar nyelven kiképezett ifjak három hónapi tanulás után akár egyik, akár másik irányban kulturájukban változást szenvedhessenek attól — gondolom — senki sem tart. (Tetszés.) Nem is látom abszolute a hadsereg intézményének, a hadsereg egységének és hivatalos nyelvének érintését, megbontását, hanem látok benne kettőt: (Halljuk! Halljuk!) Az egyik az, hogy ez határozottan — és ez iránt azt hiszem semmi kétség sem forog fenn — a nélkül, hogy a hadsereg egységét, összefüggését érintené, képes sympathiákat szerezni a hadsereg számára, képes buzgóságot felkelteni olyan elemekben, a melyeket eddig hidegséggel vádoltak. (Tetszés.) És másrészt látom benne azt, hogy ezzel tetemesen meg van könnyitve a vizsga letétele, mert a ki tanulással, vagy tanitással egy kissé foglalkozott, tudja azt, hogy az elméleti vizsgát letétele mily végtelenül meg van könnyitve akkor, ha 20 és 21 éves fiatal emberek azon a nyelven tanulhatnak meg némely uj tanulmányt, a melyen eddig összes kiképeztetésüket nyerték, (Igaz! Ugy van! a bal- és szélső baloldalon) s a melyet tudományos kimüvelésükben mint egyedül alkalmazottat megszoktak. (Élénk helyeslés a bal- és szélső baloldalon.)

A dolognak ezen oldalához ez alkalommal többet nem szólok. Én a második évnek reárovását, miután az elsőt korlátlanul rezdelkezésére bocsátjuk a hadügyi kormánynak, tulságosnak — (Helyeslés a bal- és szélső baloldalon) a magyar nyelven való permissziv elméleti vizsgát pedig, ha azt megfosztjuk azon tulzott, a hadügyi kormányzat által neki tulajdonitott politikai horderőtől, méltányosnak és végeredményében a hadseregre nézve üdvösnek tartom. (Élénk helyeslés és tetszés a bal- és szélső baloldalon.)

De hát, t. ház, az én egyéni felfogásom lehet talán az oka, hogy én a törvényjavaslatban még egy másik kérdést is látok, a melynek én mindezeknél sokkal nagyobb horderőt tulajdonitok és melyre döntő sulyt helyezek. (Halljuk! Halljuk!)

Ez a kérdés a törvényjavaslat 14. §-ának kérdése. (Halljuk!) Nem kevesebbről van itt szó, t. ház, mint arról, (Halljuk!) hogy az országnak ujonczállitási joga, az a jog, mely az 1867. évi XII. t.-czikkben fentartatott s azzal kapcsolatban az 1868-iki véderő törvényben és annak megujitásában, de mindig határozott időre lettetett. (Igaz! Ugy van! balfelől.) És nem kevesebbről van szó, mint arról, hogy a 67-iki

évről-évre való megszavazás joga nem alkalmas arra, hogy a nemzetnek törvényes lekötöttsége mellett biztosítsa a védelmi teher mérvét, befolyásolja, hogy ennél fogva erre a czélra az évenkinti megszavazás jelentéktelen jog. Ennélfogva javaslatba hozták, hogy a lekötöttség ne tartson 10, hanem 5 évig.

Másodszor kifogás emeltetett az ellen, hogy miért utasíttatik a törvényben a kormány arra, hogy 10 év leteltével a rendszer további megállapítása, különösen pedig a létszám, vagy az ujoncok évi számának további meghatározása iránt ismét egyezkedjék a monarchia másik államával. Már abban aggályos kifogás alá eső az 1867. tez. elvébe ütköző határozatot látták a balközép vezérei. Mert azt hitték ez, eltérája Magyarországnak ama törvényben fentartott azon jogát, hogy az ujoncz-jutalék és ennélfogva a véderő magassága felett szabadon határoz valahányszor szükségszerűleg a lekötöttség időszaka letelt. Ennélfognak még annak a záróleknak elhagyása indítványoztatott mint az 1867. XI. tezikkely elvével ellenkező határozatnak, hogy újabb egyezkedés megkíséreltessék.

Ennek ellenében ismételve kiemeltetett a 10 évre való lekötés szüksége a védrendszer keresztülvitele s a hadsereg stabilitása érdekében, de cavlioti ezen szükségszerű lekötöttséget az, hogy időszakról-időszakra teljes bizonyossággal előálljon egy időpont, midőn a lekötöttség megszűnik s az országgyűlés az ujonez megajánlási jog teljes gyakorlatába lép: midőn a védelmi teher további nagysága felett, valamint az ujonczállítás feltételeiül, a védrendszer egyéb alkatelemei felett is törvény által meg nem kötött szabadsággal alkudozhatik, ugy a kamarából, mint az ausztriai állammal s egyszersmind a nemzet befolyását egyenrangu tényezőként érvényesíthesse.

Egyszersmind kifejtetett az is, a mi különben az 1867. XII. t. cz.-ben is benfoglaltatik, hogy annak meghatározása, mily nagy legyen a védelmi erő, mely a közös véleiem teljesítésére szolgál, s ennél fogva mily nagy legyen az az alkatrész, melyet abból Magyarországnak, s mily nagy legyen az az alkatrész, a melyet abból Ausztriának kell viselni, nem egyszer-mindenkorra történik, hanem az időről-időre megujuló szabad egyezkedéshez van kötve, a minthogy mind a két alkotmány azt ugyan világosan tartalmazza. Az évi ujoncz-állítás megszavazási jogáról az mondatott, hogy az nem jelentéktelen, de rendkívüli alkalmakkor nagyon is praktikus jog, szert nem lehet mondani, hogy még a 10 évre is az ujonez megszavazási jogáról annak minden alkatelemeiről az országgyűlés lemondott volna.

Már most t. ház megfelelhetek arra a kérdésre, hogy mennyiben ütközik az ujoncz-állítás joga legtöbb lényeges alkatelemeinek egyszersmindenkorra való lekötése, az 1867. XII. t.-czbe. Belefütközik annyiban, mert nem határozott időre történik, mely az idézett alaptörvény elve szerint, ugy a mint annak következményei az 1868-ban behozott általános védrendszerrel kiegyeztettek, lényeges következménye az 1867-iki törvénynek.

T. ház! Az 1868-iki védtörvényt ugyanazok hozták, a kik az 1867-iki alaptörvényt megalkották. A kettő összefüggő határozatai egy elvnek, egy az alaptörvénynek elfogadott elvnek kiszlyásai. Nem is volt arra nézve, hogy annak alaptörvény elvei szerint a lekötés csak határozott időre történhetik, egyetlen egy érvényű nézet sem. Egyszer mindenkorra lekötést egyaránt összeférhetőnek találtak. Az eltérés a lekötés idejére volt: véglegesen lekötést mindenki az 1867. XII. t.-cz. 12. §-ban megesorbitásának tartotta volna. Miért most nem az?

Miként állíthatjak most azt, hogy ezen alaptörvény 12. és 13. §. nem szükségkép követeli, hogy teljes bizonossággal álljon elő egy időpont időszakról időszakra, midőn a magyar országgyűlés törvény által nem kötött szabadsággal egyenrangu befolyást gyakoroljon a védelmi teher meghatározására. (Helyeslés balfelől.)

Másodszor — és erre kérem a t. ház figyelmét (Halljuk! Halljuk!) — az ujoncz-illetéknek ezen törvényjavaslatban foglalt egyszer mindenkorra lekötése nem pusztán a magyar országgyűlés és a korona közti egyezmény, hanem ebben nagy van határozva az egész monarchia véderejének létszáma is, meg van határozva egyszersmind az, hogy mennyivel tartozik Magyarország évenkint a közös védelmi kötelezettség teljesítéséhez járulni. Az 1867: XII. alaptörvény szerint ez csak a monarchia két állama közti kiegyezés eredménye lehet. E megegyezésnek tartalmazni kell, ha létre jő, hogy mekkora legyen az a véderő, melyivel a közös és kölcsönös védelem teljesíttetett, hogy mi legyen az az arány, melylyel Magyarország s Ausztria abban részt vesz. De ily egyezmény az emlitett alaptörvény szerint csak időről-időre köthető, különben a balközép kitejezett, a Deák-párt által megczáfolt aggodalmai alaposak volnának. Az ily megkötöttség mellett sehasem állna elő az alkalom arra, ami annak alaptörvény egyik lényegét képezi, hogy Magyarország ugy a koronával, mint a monarchia másik államával, a közös véderő mérve és a hozzájárulási arány felett törvény által meg nem kötött szabadsággal egyezkedhessék.

Ezekben a pontokban ellenkezik ezen törvényjavaslat az 1867-ki alaptörvény elveivel. De hát azt mondják, tekintsünk el az alaptörvénytől, vizsgáljuk a kérdés politikai horderejét. Azt mondják, e változtatásnak nincs nagy politikai hordereje. Hát hogy miben áll annak horderje, hogy az ujoncz-állítási jog nem egyszersmindenkorra, hanem csak határozott időre köttetik, szabadjon a következőket felhoznom: (Halljuk!)

Ha csak határozott időre köttetik, ha a törvény abban az időpontban magától véget ér, biztosítva van az, a mi megfelel az 1867. XII. t. cz. 12. §-ának, időről időre jönnie kell egy időpontnak, midőn minden tényező, melynek befolyása van a védelmi teher megállapítására, törvény által nem kötött szabadsággal mint egyenjogu és egyensulyu befolyást gyakorló, a mennyiben ez általán vérve-törvénytől függ, tényező érvényesül. (Ugy van! Ugy van! balfelől.) Mig ellenben, ha egyszer mindenkorra meg van állapítva az ujoncz-létszám s ez által közvetve a hadsereg béke s hadi-létszáma, akkor az a tényező, mely a jelenlevőt fenn akarja tartani, mely érdekeiben, fellogásában a meglevőhöz közel áll, tulságos előnyben van, tulságos biztosítottságban van (Ugy van! Ugy van! balfelől.) azzal szemben, a másik fél a védelmező szerepére van kárhoztatva.

Mert egyensulyu s egyenlő hatályu befolyás biztosítására szükséges, hogy mindegyik egyezkedő tényező egyiránt érezze a megegyezés politikai szükségességét; egyiránt álljon — legalább a mennyire a törvényektől függ — a helyzet azon követelményének hatása alatt, hogy a közös érdekben az eltérő álláspontokat ki kell egyeztetni, a különböző kívánalmakat kölcsönösen méltányosan figyelembe venni s a közös érdekben elvalalandó teher iránt egyetértésre, egy méltányos kompromisszumra kell jutni. Ha egyike ezen tényezőknek a helyzet ezen követelményének hatása alatt nem áll, pedig nem áll, ha tudja azt, hogy fellogásának törvényes érvényesítése egy fennálló s az egyezkedés sikerétől független törvényben biztosítva van; az a megegyezés politikai szüksége alatt nem áll olyan mérvben, mint a ki a fennálló törvényen változtatni akar: azaz eltérő nézeteket s méltányos kívánságokat nem kénytelen bizonyos pontig figyelembe venni, annak álláspontja egyoldalu érvényesítésével a legerősebb helyzet és pedig törvénynyel erősített helyzet készen van adva. A másik egyezkedő fél vele szemben gyenge és elvégre hajlandó lesz fellogásának tett minden kis komissiót méltányos kiegyenlítés és tekintetbevétel helyett elfogadni, mert tudja, hogy az egyezkedés nem sikerülte esetében a tehernek törvényesen megállapított mértéke megmarad, bármily tulságosnak és a nemzetre sujtónak tartja is.

De ha ez a helyzet biztosítva nincs, mincs különösen a nemzet számára, akkor, t. ház, könnyen elő állhat az az állapot, hogy a nemzeten egy oly védelmi és katonai teher maradj melyet elhatározásának törvény által meg nem kötött helyzetében érett meglontolás után sohasem vállalt volna.

És t. ház, igaz, hogy intézmények kezelése az emberektől függ, igaz, hogy az 1867-et tapasztalásokban és szenvedésekben megedzett férfias korszak alkotta meg s nézetem szerint csakis ilyen férfias korszak tarthatja fenn, (Helyeslés balfelől.) de az intézményekben az embereknek önön gyengesége ellen is van bizonyos fokig védelem. Nagyon nagy lehet a hajlandóság arra, hogy midőn a monarchia másik államával fennálló közös érdekekben vagy közös ügyekben alkudozás folytattatik, a kényszerhelyzetre történik hivatkozás s e hivatkozás indokul vagy ürügyül használtatik fel még a nemzet méltányos és szükséges kívánságai alkalmával is.

Ezen tekintetek kettős sulyt nyernek ezen törvényjavaslattal szemben, e törvény a legmegfeszítettebb fegyverkezési időszakban hozatik. A védelmi teher terjedelme és sulya ezen idők kívánalmaihoz van mérve. Lehet tíz év multva más idők és más viszonyok lesznek, ki biztosítja azt, hogy a tényezők helyzetében egyenlően fogják fel, nem lesz-e nemcsak a létszám, de más feltételekre is eltérő nézet, kívánatos-e, szabad-e a nemzetet ezen jövővel szemben megkötött állapotba juttatni?

Ezért helyesen rendelkezett az 1867. XII. alaptörvény, hogy oly ügyekben, melyek időről-időre egyezkedés által intézendők el: a törvény által nem kötött szabadságát az országgyűlésnek megóvta.

A mi alkotmányunk t. ház, nem oly alkotmány, mint azon alkotmányok, a melyek theoriájában itt garanczáról beszélni szóktak némely oldalról: a mi alkotmányunk, történetünk, szenvedéseink, tapasztalatunk, okulásunk eredménye. (Zajos helyeslés bal és szélsőbalon.)

Minden lényeges tételnek, a mely alkotmányunkban, különösen a 67-iki alaptörvényekben foglaltatik, meg van a maga története, azok gyakran sulyos tapasztalásoknak, aggodalmas előrelátásoknak, megfigyelésnek eredményei. (Zajos helyeslés bal- és szélsőbalon) szabad-e ezzel az alkotmánynyal ugy bánni — nem rosz akaratból, de könnyelmüen — hogy a mit bizonyos eshetőségekre oda biztosítékul előrelátással és óvatossággal letettek, hogy azok onnan könnyelműen és pazarkezekkel eldobassanak azért, mert egy adott pillanatban ezen rendelkezést, horderejét kellőkép felfogni tán képesek nem voltak. (Élénk helyeslés a bal és szélsőbalon) De van még az időről-időre való meghatározásnak egy másik politikai előnye is. Ez természetes alkalom nem egyedüli, ugyan a véd törvény időhöz nem kötött tételei revizióján. Ha az ország ujoncz megajánlási joga lekötöttségéhez minden alkatelemére nézve lesz-adatik, az uj létszám feltételeiül, a védtörvény egyéb részei módosítását kiköthetik és annak természetes nyomatékot adhat

Már kiemeltem, t. ház, hogy az ujoncz-illetek, és ez által a létszám megállapítása, ha nem is forma szerint, lényegében egyezség a monarchia másik államával. Mi ez? Az 1867. XII. t. cz. kimondotta azt, hogy a hadvédelem közös; kimondatott az, hogy a hadsereg közös, de azt, hogy a közös védelem mily magassagu és erejü hadsereggel történtek, mi legyen a hozzájárulás aránya egyik állam s a másik állam részéről, időről időre meghatározandó szabad egyezkedésnek tartotta fenn. (Halljuk! Halljuk!) Már most t. ház az 1867-iki törvény elvének megváltoztatása — nem mondom megsértése (Közbekiáltások a szélső balról: De bizony megsértése.) de megcsonkitása

Thaly Kálmán: (Közbeszól) Hisz ez annyi mint sértés!

Szilágyi Dezső: Ha ez egyszer s mindenkorra állapittatik meg, mert ez által oly lekötöttségbe megyünk bele, melyet alaptörvényünk csak a közös ügyekre fogadott el, semmi esetre azokra, melyeket egyenlő elvek alapján időről időre nem kötött szabadsággal elintézendőknek tartott. (Élénk helyeslés a bal- és szélső baloldalon). Az ily alkudozásoknál méltányosan egyenlő helyzetet csak az időről-időre való megkötés biztosit, ha egyszersmind törvény által van megszabva az ujoncz-illetek, és ez által a létszám, melyet alaptörvényünk csak a közösügyekre fogadott el, semmi esetre azokra, melyeket egyenlő elyek alapján időről-időre nem kötött szabadsággal elintézendőknek tartott. (Élénk helyeslés a bal- és szélső balon).

Az ily alkudozásoknál méltányosan egyenlő helyzetet csak időről időre való megkötés biztosit, ha egyszer mindenkorra törvény által van megszabva az ujoncz-illetek és ez által a létszám: ezzel rendkivüli előny van biztositva az alkudozásban annak a felnek, a melyik törvény által megállapitott létszámhoz ragaszkodik. Mig időről-időre megszünik a létszám és uj egyezkedésben kell megállapitani, a monarchia mindkét állama szabadon megfontolja a külügyi és belügyi helyzetet, véleményt formál arra nézve, mit kiván a monarchia érdeke, mily módon szervezett, mily magassagu erővel lehet elérni legjobban a czélt és teljesiteni a közös védelmi kötelezettséget. (Helyeslés balfelől.) És mint törvény által nem korlátolt egyensulyu, egyenbefolyásu tényezők, egyenlő körülmények között alkudoznak és méltányos kompromisszumra jutnak. (Élénk helyeslés a bal- és szélső baloldalon.) De ha ez nincs, ha az egyik álláspontja érvényesülve van már egy az egyezkedés sikerétől nem függő törvényben, akkor az nem áll a helyzet kivánalmainak sulya alatt, akkor a meglevő törvényhez ragaszkodva, az egyezkedésben méltánytalan, a 67-ik alaptörvény által kizárni kivánt tulsulylyal szerepelhet. (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélsőbalon.) Ne is legye senki azt az ellenvetést, hogy hiszen az előnyös helyzet, a mi számunkra fentoroghat, ha a megállapitott törvény, a mi álláspontunkkal egyez. igen. Ez lehető. De magunknak sem kivánunk illetéktelen előnyt törvény által biztositani; nem fogadjuk el a más számára sem. De hát szinte látom azt az ellenvetést, (Halljuk! Halljuk!) a melyet erre mondanak, hogy ott van az országgyűlésnek az a joga, mely szerint az ujoncz-kiállitás csak akkor történhetik, ha az ujoncz-illetéket évről-évre megszavazzuk; ez benne van az 1868-iki törvényben, benne van a jelen szövegezésben is, és az mondatott: ebben fekszik a leglényegesebb biztositék. (Halljuk!)

Az idő előrehaladt volta daczára (Halljuk! Halljuk!) kérnem kell erre a t. ház becses figyelmét. (Halljuk!) Kétségkivül van ebben valami, t. ház. Hanem én azt hiszem, bizonyos zavar uralkodik abban a felfogásban, hogy milyen tartalommal bir ez az évről-évre való megszavazási joga a parlamentnek, midőn egy ily tartalmu védtörvény áll fenn és mi ennek a jognak fórendeltetése. (Halljuk!)

En magam is állitom és ki fogom fejteni, hogy biztositék. De azt kérdem, hogy mire biztositék? Arra nem hatályos és biztos, hogy ily védtörvény fennállása mellett az országgyűlés a védelmi teher nagyságát, mértékét befolyásolja. Nem pótolhatja, hogy az ujoncz-létszám időről-időre önmagától megszünik és szabad egyezkedés által meghatározandó, pótolni csak akkor volna hivatva, ha az évi megszavazás joga az országgyűlésnek egy hatályos módot biztositana arra, hogy a védelmi tehernek, a véradó megszabásánál mint lényeges alkatelemeiben le nem kötött ujoncz-megszavazási jog szerepelhet. (Igaz! Ugy van! a bal s szélső baloldalon.)

Akkor igaza volna Tisza István t. képviselőtársamnak, (Halljuk!) a ki azt mondta, hogy az évi megszavazási jog a véderő törvény fennállása mellett annyit jelent, hogy e számon nem változtathat az országgyűlés, mert az a véderőtörvényben van meghatározva, de egyébként a felett, hogy egyáltalán adjon-e ujoncot, vagy nem, a mint ő fejezte ki magát, a parlament tökéletes szabadsággal határozott és határozhat. Az, hogy tökéletes szabadsággal, annyit jelent, hogy a törvény által nem korlátolt szabadsággal, igy értjük mind a ketten, mert annyit nem jelenthet, hogy az opportunitási tekintetek, (Derültség a bal- és szélső balon) a politikai helyzet a nemzet kivánságai által sem korlátolt tökéletes szabadsággal.

Azt kérdem tehát t. képviselőtársamtól, (Halljuk!) igazán hiszi-e ezt? Azt tartja, hogy ha meghozatik e törvény a 14. §-sal együtt és a törvényben le van kötve az ujoncczállitási jog leglényegesebb alkatelemeiben, mert meg van szabva az, mennyi ujoncot tartoznak a magyar korona országai kiállitani igy szólván «jelenleg a magyar korona országaiból 42,711 ujonez állitandó ki.» De vannak kötve az ujonnzállitási jog többi alkatelemei is, mert meg van határozva, mely körökből veendők ezek az ujonczok, meg van határozva, mennyi a szolgálati évük, mik a szolgálati módozatok, hiszi t. képviselőtársam, hogy midőn évről-évre ezen ujoncz-jutalék megszavazását kérik a parlamenttől, tökéletes, a törvény által nem korlátolt szabadsággal megtagadhat minden egyes ujoncot? (Tetszés a bal és szélső baloldalon.) Ha ez igaz volna, akkor a parlament évenkint birna egy móddal egy biztos, egyszerü, könnyü, törvényes móddal, hogy befolyásolja a védelmi teher megállapitását.

Azt mondhatná a koronának: Nem szavazok meg 42 ezer ujoncot! Igaz: benne van a törvényben, kevesebbet nem szavazhat meg, de az egészet megtagadhatja, a törvény által nem korlátolt szabadsággal: egyet sem szavaz meg addig, mig a korona például a védtörvény módosításába bele nem egyezik, vagy például bele nem egyezik egy kisebb létszámba és pedig azért, mert békés időben nincs szükség ujonczra, pénzügyeink rosszul állanak, a pénzt egyébre kell forditani. Járhatna-e el igy az országgyűlés? ha azt mondják reá: igen, én azt felelem, erről ma könnyü igy beszélni, de egy kérdést intézek: a t. kormánynak is ez-e a nézete? (Derültség balfelől.) A t. kormány minden tagjától kérdem ezt, az igazságügyminiszert sem véve ki. (Élénk derültség balfelől. Halljuk! Halljuk!) Érdekes volna tudni, hogy törvényesnek tartanák-e, hogy abból a czélból, hogy például a netalán fennálló véderőtörény módositását keresztülvigyék, vagy mert a helyzetet ugy itélik meg, hogy nincs szükség ujonczra, pénz pedig más czélra szükséges és tartós békés állapotok forognak fenn, — törvényesnek itélnék-e, ha egy évben semmi ujoncot nem szavazna meg az országgyűlés. Mondják meg, ha ezt a nemzet tenné, azon czélra, hogy az ország a védelmi teher nagyságát évről-évre beleolvasolja, hogy szabadda tegye magát azon állandó tehertől, mely a törvényben megszabatott, e határozatot törvényes votumnak tekintenék-e? Ha pedig nem tekintenék, mit jelent Tisza István képviselőtársam «tökéletes szabadsága?» (Derültség balfelől.) Nézzük pl. ha az évi ujoncz-megszavazási joggal akarnók pótolni azon alkalmat, midőn időszakról-időszakra a törvény nem köt sem ujoncz-létszámban, sem feltételekben, tehát a mikor szabadon egyezkedhetünk; ha azt mondanók — és bocsánatot kérek a t. háztól, hogy ezt feltegetem, de jöjjünk tisztába a dologgal. (Halljuk! Halljuk!) hogy igaz, le van kötve a törvényben, hogy évről évre ennyi ujoncot tartozunk adni, igaz, hogy a törvény érvényes; de mi tökéletes szabadsággal határozhatunk és nem látjuk szükségesnek azt sem, hogy ujoncot adjunk; vagy azt mondaná az országgyűlés: mi feltételesen adunk ujoncot, de beleegyezik a koronaabba, hogy leszállíthassuk a létszámot. Ha ezt törvényesen lehetne tenni, akkor az évi megszavazás a védelmi teher megszabására hatályosabb jog volna, sokkal hatályosabb, mint a tiz évről tiz évre megujuló egyezkedés; de nézzük meg, hogy valójában milyen helyzetet teremtene ez, és minő sulyos, nagyon is sulyos ellenvetésekre adna alapot.

Azt mondanák, ez a fennálló törvénybe ütközik. Azt abból a czélból boztuk, hogy a hadsereg évről évre kiegészítése teljesen biztositva legyen. Mi értelme volna, ha az illeték törvény által nem korlátolt szabadsággal évről évre megtagadható? (Helyeslés bal és szélsőbal felől.) Azt is felhozhatnák, hogy a törvény köt mindenkit, koronát, országgyűlést egyaránt. Egyik sem vonhatja ki magát egyoldalulag, a nélkül, hogy a megbontás vádját meg ne érdemelje.

Ha a korona szegné meg, joggal mondhatnák: megtörte a hitlevelet s esküjét. (Élénk helyeslés balfelől.) De hozzá a nemzet, az országgyűlés is kötve van. Mit lehetne erre felelni?

Azután jön egy másik szempont s egy másik ellenvetés. Az ujoncz-jutalék megszabása ezen törvényjavaslat szerint egyezmény természetével bir a monarchia két állama közt. Meg van benne szabva, hogy egyik és másik állam mennyivel járul a közös véderőhöz.

Már ha ez a tökéletes szabadság áll, a mit t. képviselőtársam felállitott, t. i. a törvény által nem kötött szabadság, akkor mit felelnénk a Lajtán tuli államnak, mely ebben az egyezményszerü kölcsönös kötelezettség megszegését látja? Egy oly kötelezettségét, melyet a magyar törvényhozás, ennek király és országgyűlés egyoldalulag me nem változtathat.

En t. ház, a dolog tisztába hozatala végett nagyon szükséges nek tartom ismerni a következőket. (Halljuk! Halljuk!) Ez-e a kormány felfogása az évi megszavazás jog jelentősége iránt. Ezt ismerni szükséges volna, mert ha nem tartja, hogy az évi megszavazás törvény által nem korlátolt szabadsággal történik, hanem a törvény korlátai közt kell, hogy történjék, akkor legalább is kívánatos, hogy pártját e részben, hol ellenkező nézetek fejeztettek ki, felvilágositsa.

De ha azt tartja a kormány és a ház, hogy az évi megszavazás a törvény korlátai közt történik, akkor hogy lehet azzal a védelmi teher nagyságát befolyásolni? Miként pártolhatja a jelenleg feladni szándékolt jogban erre foglalt, erre a czélra szolgáló biztositékot. Azt az ellenvetést is hallottam, hogy ha az igaz, a mire az én okoskodásom vezet, akkor ezen évenkint való megszavazásnak igazi értelme nincsen. Hát ez nem igy van. Az ujonez megajánlási jog alkatelemei közé, méltóztatnak tudni, nemcsak szám meghatározás tartozik hanem a feltétel meghatározása is, a mely alatt az ajánlás történik, a szolgálati idő meghatározása, a szolgálat módozatának meghatározása stb. Ennyit a fogalomra nézve. De ennek az ujoncz-állitási jognak, mely esszenciális joga minden alkotmánynak, van kétnemü rendeltetése. Egyik abban áll, hogy a nemzet befolyást gyakorol a katonai teher meghatározására, annak minden alkatelemeibe. Ez a normális rendeltetése. De az ujoncz-állitási jognak van még egy más, ritkán előkerülő — hogy ugy mondjam — abnormis esetekben alkalmazható rendeltetése, mely abban áll, hogy biztositékot képez arra, hogy egy olyan kormány, mely az országot alkotmányának nem megfelelőleg kormányozza, eltávolittassék. Erre az utóbbi czélra az évről-évre való megszavazás fentartása igenis való és használható; de arra a czélra, hogy az ujoncz megszavazási joggal évről-évre a katonai teher nagyságát is befolyásolhassa, arra nem. (Ugy van! a bal és szélső balfelől.) Bátor vagyok t. ház még kiemelni azt, hogy arra, hogy egy törvénytelen téren álló kormány eltávolitására az ujoncz-megtagadás használtassék, ezen törvény semmi korlátot nem képezhet. Mert abban ugyan ie van kötve az ujoncz megszavazási jog igen sok lényeges alkatelleme, de ezen lekötés általános azon alkotmányos feltétel alatt történik, hogy törvényes eszközök csak törvényes kormányt illethetnek meg, ha egy kormány törvénytelenes térre lépett, törvényes eszközöket nem velet igénybe, és a törvény megsértése nélkül az ujoncok az országgyűlés által tőle teljes jogosan megtagadhatik. (Helyeslés balfelől.)

De már most engedjük meg egy percre, hogy azon felfogás helyes, a mely az ujoncz megszavazasi jogot alkalmasnak tartja arra, hogy kieszközölje a katonai teher nagyságának befolyásolását a többi tényezőktől, ha valaki azt mondaná, hogy ezen felfogáshoz most már senki sem csatlakozik, akkor én ezen felfogás ellen csak azért beszélek, mert ezen egész vitában nem egy hangot hallottam, mely azt mondja, hogy a mi biztositék van a nemzetnek jövőre nézve az ujoncz-jutalknak időszakonként való megkötésében, azt mind bőven pótolja az ujoncz-jutalék évi megszavazása.

De t. ház nézzük a dolgot e szempontból. Megengedem, hogy az ujoncz-jutalék évi megszavazási jogát lehet ugy is gyakorolni, hogy a megtagadás kényszer-eszköz volna bizonyos engedményeket a másik alkotmányos tényezőtől kinyerni és ezen kényszer évről-évre gyakoroltatnék.

Hova jutnánk t. ház ekkor? (Halljuk! Halljuk!) Egy összeütközés elé, a hol ha talán nem is egyenlő joggal, de mindkét fél a törvényre hivatoznék: az egyik arra, hogy a megtagadás nem törvényes, a másik arra, hogy a törvény betüje biztositja.

Ily állapotokból szoktak kinőni az alkotmányi összeütközések, ezek következtében fejlődik ki a makacs harcz oly tényezők közt, a kiknek az alkotmány terén békében és egyetértésben kellene működni. Hát t. ház az ily állapot és az ily módon való kényszerités alkalmazását akarjuk nevezni biztositeknak arra, hogy a nemzet a védelmi teher mérvére hatályos befolyást gyakoroljon. Ebben áll jelentősége annak, hogy az ujoncczállitási jog lekötöttségét nem szabad egyszersmindenkorra feladni, hanem igy az 1867-iki alaptörvény elvei alkotmány szerint, mint általános alkotmány politikai szempontokból határozott időről időre való megajánláshoz kell ragaszkodni.

Van ez elien még egy utolsó ellenvetés is, t. i. hogy pozitive káros a monarchia véderejének nem egy törvényben való állandósitása, hanem az 1867. t.-czikknek megfelelő időről-időre szükségszerü egyezkedéstől függő meghatározása. Ez okot szintén Tisza István t. képviselő ur hozta fel. Az által, ugymond, hogy az időről-időre való egyezkedéstől tételeztetik fel a létszám megállapitása és a véderő-törvény módosításának befolyásolása: könnyen az a helyzet állhat elő, hogy miután annyi tényezőnek van erre befolyása, melyeket ő igy számlált el: az itteni országgyűlés többsége, a korona, a lajthántuli országgyűlés többsége, s a lajthántuli országgyűlés egy harmadánál nagyobb kisebbsége s azt mondja, hogy könnyen megtörténhetik az, hogy azok, kik a monarchia javát nem viselik szivükön, azokkal szemben, a kik jobban viselik azt szivükön, konczessziókat csikarjanak ki a maguk előnyére, t. i. ez az egyharmadnál nagyobb kisebbség a maga álláspontja mellett. És ő azt, hogy egy osztrák parlamenti minoritásnak fegyver adassák kezébe, melylyel esetleg a magyar parlament többsége ellen élhet, a magyar alkotmány biztositékának nem tekintheti.

Az eddigi okoskodások közt, a melyeket eddig hallottam, ez az egyetlen okoskodás, mely nem azt akarja bebizonyitani, hogy nincs veszély ebben a változtatásban, hanem azt akarja bebizonyitani, hogy ez a változtatás kivánatos, mert ez e változtatás által Magyarország többsége irányban egy osztrák minoritás nem jöhet abba a helyzetbe, hogy koncessziókat csikarjon ki. En nem hiszem, hogy t. képviselőtársam, ha az 1867-iki törvények alapját és czélzatát tanulmányozza, ehhez a véleményhez ragaszkodjék. Mert a lényegében, ezt mellékesen mondom, a fősulyt arra helyezem, a mit később fogok elmondani, mit ér el vele? Abszolute semmit. Miért nem? Tegyük fel, hogy ez a véderőről szóló törvényjavaslat Magyarországra nézve mindenkorra állandósitva lesz ugy, hogy tiz év lefolyása után azonban akarmelyik parlament s a korona is kezdeményezheti megváltoztatását.

Hát mi történik akkor? Akkor is előállhat az a helyzet, a mit t. képviselőtársam mond, ha ebből a feltételezésből indul ki. Miért? mert ennek minden módositásához ugyanazon tényezők beleegyezése szükséges. Akkor is épugy megtörténhetik, a mit ő feltételez, hogy egy-egy harmadrész kisebbség megátolja, vagy csak konczessziók árán, melyeket a magyar parlament többsége ellen érvényesit, engedi megtörténni azt a módositást, a mit a többi tényezők elfogadnak.

A mivel meg akarta képviselőtársam menteni Magyarországot attól a rettenetes egyharmad minoritástól, azzal még jobban kiszolgáltatja neki, mert sokkal könnyebb annak a helyzete, ha egy meglevő törvény módositását ellenzi, tehát abba tán azt talál, mintha egy egész uj megállapodás meggátlását tüzi ki czélul. De én nem erre helyezem a fősulyt. Mit jelent tulajdonképen ezen okoskodás lényegében és következményeiben. (Halljuk! Halljuk!) Előre megmondom, hogy azt, a mit jelent. lényegében és következményeiben, képviselőtársamnak nem tulajdonitom: tulajdonitani fognám csak akkor, ha ez okoskodás lényegét — a mint én felfogom — tölem meghallja és akkor eme lényeget elfogadja. (Halljuk!) Mit jelent ez? Azt, hogy az 1867-iki alkotmányon módositás kell; az 1867-diki alkotmány t. i. nemcsak közös ügyeket ismer, hanem ismert ügyeket, a melyek nem közösek, de közös elvek szerint intézendők, és ezeknek a karakterisztikuma abban áll, hogy időről-időre szabad egyezkedes utján állapittatnak meg. (Igaz! Ugy van! Helyeslés a bal- és szélső baloldalon). Ilyenek a vám- és kereskedelmi szövetség, a kvóta kérdése és a véderőnek ily értelemben meghatározása: milyen nagy legyen a monarchia védereje, milyen arányban tartozzék ahhoz hozzájárulni az egyik és a másik állam? (Igaz! Ugy van! a bal- és szélső baloldalon). Ha t. képviselőtársam igy okoskodik, hogy ez időről-időre való megegyezéstől függő ne legyen, azok egyiket a legfontosabbat, — a véderő meghatározását ki kell venni az időről időre megegyezés alól s állandósitani kell, állandósitani azért, hogy egy osztrák minoritás makacssága a monarchia többi, összes tényezőit törő engedményekre ne kényszerithesse: akkor t. képviselőtársam nem arra a konkluziora jut, hogy az az alkotmány beteg, a mely az ily kényes és e monarchiára fontos ügyeket egy minoritás daczolásának veti alá, nem erre jut t. képviselőtársam, hanem jut oda — mondom nem vádlom vele — a hol állanak az osztrák czentrálisták, hogy a birodalom, a monarchia kapcsait szorosabban kell fűzni az által, hogy azon ügyeket, melyek időről időre való egyezséhez vannak kötve, attól függetleniteni kell. (Élénk helyeslés és taps a szélső balon.) És ezzel akarják elérni azt az eredményt, hogy egyik vagy másik, a monarchia érdekeit szivén nem viselő tényező a többi ellenében engedményeket nem csikarhat ki.

A dolgok logikai kényszerüségénél fogva ezt bátran mondom t. képviselőtársamnak, nem azt mondom, hogy ő akarja ezt — azt előre bocsátottam — egész igazságosságot akarok gyakorolni, de a dolgok logikai kényszerüsége szerint ugyan ez az eset, a melyre czélzott, előfordulhat épen ugy minden ügynél, a mely közös elvek alapján időről időre egyezkedés által határozandó meg, és ha az ilynemü orvosiás helyes az egyikre, hogy a monarchia érdekében állandósitani kell, áll a többire is logikailag. (Élénk helyeslés a bal- és szélső baloldalon.)

E pillanatban figyelmeztetve lettem arra, hogy én óhajtanék ugy okoskodni, hogy a ház egyetlen tagjának lelkében, a mennyire tőlem telik, kétely ne legyen; hát a quota meghatározása, a közösügyi költségekre nézve van egy biztositék, tudniillik az, hogy ha a két parlament meg nem egyezik, akkor a fejedelem egy évre dönt. De hát akkor kérdem, ugy tekinti e biztositékot, hogy ebből rendszert akar csinálni, vagy csak arra, hogy ez csak egy évre szól, mint rendkivüli kisegitő eszköz? Mert mit jelent, hogy ha a két parlament állandóan nem tud megegyezni, állandóan a fejedelem határozza meg, ez volt e czélja az 1867. alkotmánynak? (Élénk helyeslés s tetszés a bal s szélsőbalon.)

A különbség csak az tehát, hogy itt egy ideiglenes expedienséről, de csak mint ilyenről van gondoskodva, mig a többinél nincs.

De hát t. ház, hogy állunk ily felfogás mellett az 1867. XII. törvényczikkben kifejtett elvekkel szemben? Oda jutottunk-e, hogy kezdjük a mi parlamentükben az 1867-iki alkotmány módositásának szükségét emlegetni, (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélső baloldalon. Mozgás jobbfelől.) tekintettel a másik állam alkotmányának bajaira s nem is abban az irányban, melyet a Magyarország függetlenségét jobbán megőzni kivánó balközép követett, hanem abban az irányban, melyet az osztrák czentralisták eleinte nyiltan, azután titkon kivántak? (Élénk helyeslés és tetszés a bal- és szélsőbalon.)

Ismerjük azt a jelszót, hogy Armee auf Kündigung. Ez a jelszó szülötte annak a nagyobb jelszónak, hogy «Monarchia auf Kündigung.« (Élénk tetszés a bal-és szélsőbalon.) És vajon mit értenek ez alatt ott, a honnan e jelszó eredt? (Halljuk!) Értik azt, hogy az 1867-iki alkotmány szerint a monarchia nem bir elegendő egységgel. (Mozgás.) Ezt az egységet szorosabbra kell fűzni, különösen azokat az ügyeket, melyek időről-időre való megegyezéstől függnek, a melyek tehát nem közösek, de közös elvek alapján intézendők, s a melyekre nézve az alkotmány elve szerint, hogy ha megegyezés nem jön létre, mindenik államnak szabad elhatározása fönnmarad; (Ugy van! Ugy van! a bal és szélső baloldalon.) ezeket az ügyeket el kell törölni, (Mozgás jobbfelől.) állandósitani, közösügyekké tenni, mert az időről-időre való megegyezést ugy nevezik, hogy «Kündigung». (Zajos helyeslés és tetszés a bal és szélső baloldalon. Mozgás jobbfelől.)

Hiszen kérem, ha a t. képviselőház tagjainak nem ez a nézete, méltóztassék megengedni, (Halljuk!) én a czáfolatot szivesen és öszinte lelekkel elfogadom. De viszont kimondom, (Halljuk!) hogy az 1867-iki alkotmány teljesen megfelelőnek bizonyult be, hogy a monarchia érdekei a mellett sérelmet ne szenvedjenek, és mi, a kik hozzá ragaszkodunk, képesek vagyunk az abban lefektetett kötelezettségeket abban a szellemben és azon szövetségi hajlammal teljesiteni, a mint az kigondolva és megállapitva van. (Ugy van! a bal- és szélső baloldalon.) De arra, hogy az ott megállapitott közösséget szorosabbra fűzzük, vagy annak biztositékaitól eltérjünk, arra, nem hiszem hogy e házban, de söt az országban legyen, a ki reá álljon. (Zajos helyeslés a bal- és szélsőbalon.)

Ezt t. ház nem azért emelem ki, mintha egy magától értendő igazságot ismételni akarnék, hanem azért, hogy ezen házban tett nyilatkozatok által ismételve konstatálva legyen az, hogy mi mindig hajlandók vagyunk a monarchia érdekeit szem előtt tartani, hajlandók vagyunk védképességét minden fentartás nélkül a helyzet méltányossága szerint megszavazni, (Ugy van! a bal- és szélső baloldalon) de ezt az alkalmat arra, hogy az 1867-iki alkotmányon módositás történjék, felhasználni nem engedjük. (Hosszantartó zajos helyeslés és tetszés a bal-